

Samrådsredogörelse – Bilaga 2 Inkomna yttranden intresseföreningar enskilda

Program för Östberga, i stadsdelen Östberga, Dp 2015-08443

Innehåll

Innehåll.....	1
Läsanvisning	1
Inkomna yttranden och synpunkter	2
Föreningar och intressegrupper.....	2
Enskilda	19

Läsanvisning

I samrådsredogörelsens huvuddokument redovisas inkomna yttranden från remissinstanser, föreningar, intressegrupper och enskilda med stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstaganden. I huvuddokumentet är synpunkterna är sammanfattade och besvarade ämnesvis för att ge en bra överblick.

I denna bilaga redovisas inkomna yttranden från föreningar, intressegrupper och enskilda i sin helhet. Länkar, bilder och politiska särskilda yttranden är inte med i dessa bilagor. För dessa hänvisas till originalen. För originalen till yttrandena hänvisas till diariet Public, eller planakten för projektet, dnr 2015-08443. Planakten för ärendet finns tillgänglig i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Inkomna yttranden och synpunkter

Föreningar och intressegrupper

BRIEF (84)

Generellt är de boende i Östberga positivt inställda till de förslag som presenterades i Östbergaskolan den 12 och 13 juni. De som hört av sig till styrelsen i BRIEF har framfört följande åsikter gällande förslaget.

A

Den synpunkt som så gott som samtliga som hört av sig nämnt först är:

Bygg inte en barriär med höga hus, det blir som en mur mellan Östberga och Årstafältet!

För höga hus som ligger längsgående utmed Östberga snarare avgränsar Östberga från Årstafältet än bygger ihop delarna.

Husen bör inte vara högre än 3 våningar och ligga i väderstreck väst/ostlig riktning. Detta för att öppna upp mot fältet. Husens utformning måste följa topografin, d.v.s. sluttande ner från Östberga mot Årstafältet.

B

Den synpunkt som kommer som god tvåa är:

Se till att kollektivtrafiken (buss - tvärbana - T-bana) byggs ut i takt med de första inflyttningarna!

Området tål ingen mer biltrafik. De dåliga kommunikationerna gör att folk väljer att ta bilen.

Östbergavägen är en stor genomfartsled, särskilt när Södra länken stängs av eller har köer.

Vi som bor i Östberga har i nuläget problem med framkomligheten.

C

Övriga synpunkter som kommit fram är:

Se till att nödvändiga samhällsfunktioner byggs ut i takt med nybyggnationen!

Exempel på nödvändig samhällsfunktion som nämnts är:

- Apotek
- Lokal polisstation
- Vårdcentral

D

Positiva röster säger så här:

"Både jag och min sambo var där och vi är väldigt positiva till tankarna. Detta kommer skapa ett Östberga som alla kommer trivas i. Visst, för vissa kan exempelvis utsikten bli något sämre. Visst skogsområden försvinner. Men det gäller att se helheten och få bort det segregerade Östberga och få en stadsdel som är inkluderad med sina grannar (Årsta, gamla Östberga, Liseberg etc)"

"Jag tror att tryggheten kommer öka med denna plan. Östberga kommer inte bli så instängt och ligga "utanför" som det gör idag, även om man kanske kan tolka det så om man ser på ritningen. Jag välkomnar detta projekt och ser positivt på det inför framtiden."

Brännkyrka hembygdsförening/AL (140)

Brännkyrka hembygdsförening har tagit del av förslaget om totalt 2500 nya bostäder, upprustning av parker och offentliga rum. Då delar av exploateringen berör gamla kulturhistoriska miljöer vid Kvarnbacken vill vi uppmärksamma förvaltningen på värdet av att människor kan relatera sin historia till både historien som framtiden.

I det kommande programarbetet lyfts det fram att ett särskilt direktiv ska ta hänsyn till sociala frågor och delaktighet. Att ta till vara vår kulturhistoria och arv är i högsta grad en social fråga som är direkt kopplad till människors välbefinnande och kunskapsutveckling.

Vi väddar till nämnden att inte bebygga Kvarnbacken utan ta hänsyn till ett bevarande i samband med detaljplaneringen av området. I Älvsjö stadsdelsnämnds tjänsteutlåtande (dnr 1.5.3.228-2017) framförs motiven som hembygdsföreningen helt stödjer.

I övrigt har vi inga synpunkter på framtagningen de utvecklingsplaner som finns gällande Östberga och Liseberg.

Vi vill även lyfta fram vikten av att gatunamnen ges ett historiskt värde som speglar den kulturmiljö som finns i området. Tyvärr har den möjligheten inte använts i samband med namngivningen i nya

Älvsjöstaden. Vi bistår gärna med förslag på gatunamn som har ett kulturhistoriskt värde och speglar områdets historia.

Årsta partihallar (142)

Samarbetsnämnden i Årsta Partihallar (SNÅ) är en ideell förening som har till ändamål att ta till vara gemensamma intressen för företag, verksamma inom Årsta Partihallar.

De medlemmar/sakägare som direkt gränsar berörd fastighet lämnar eventuella detaljsynpunkter i eget yttrande.

Trafik

Samarbetsnämnden saknar relevant trafikflödesanalys för exploateringsområdet, var i detta programområde ingår, med berörda större vägar och trafikplatser som omsluter området och ska trafikförsörja detsamma.

Den trafikanalys vi har kunnat ta del av är från 2010 och inkluderade snart bara halva antalet tillkommande bostäder som nu berör oss direkt. Utöver närområdets ökade volymer har också ”blå linje”-byggnation i Nacka m.m. tillkommit och flera projekt söder om oss. Redan gjord analys tydliggjorde väsentliga problem i in/utfarterna för Årsta Partihallar. Vi har inte heller i detaljplaner/arbetsplaner kunnat se några avhjälpande åtgärder för detta och ansvaret inom staden respektive gentemot Trafikverket för att sådana ska realiseras i tid är för oss oklart.

Mer konkret berör programområdet korsningen Brunnbyvägen/Åbyvägen som vi är helt beroende av för att kunna verka. Indirekt påverkas vi också av Åbyvägen/Ersta Gårdsväg (EGV). Trafiken inom Partihallarna har ändrats de senare åren till allt längre fordon (lastbil och släp samt trailers), vilket ytterligare kan komma att öka genom nationella beslut. Alla möjligheter att anpassa berörda korsningar, tillika infarter, till långa fordon måste tas nu, vid markplaneringen av tillkommande bostäder.

I samband med den ”tillfälliga” bergkrossens etablering har också mycket tung trafik tillkommit i antal rörelser.

Det föreslagna fjärde benet i Brunnbyvägen/Åbyvägen fanns med i originaldetaljplanen 1962 för Partihallarna, men i stället byggdes Ersta gårdsväg med anslutning till Åbyvägen.

Brunnbyvägen/Åbyvägen är i senaste studie föreslagen som lås för en betydande köppställning söderifrån, och eftersom det tillika är infart/utfart (en av två) för Partihallarna är detta känsligt med betydande risk för trafikkollaps. För Partihallarna är det avgörande att dygnet runt kunna komma in och ut ur området. Det är viktigare än förbättrad busstrafik inom området.

Förutom att pröva att överhuvudtaget anlägga detta ben respektive begränsa det för enbart kollektivtrafik bör också det prövas om inte Ersta Gårdsväg kan ersätta den nya Östbergabackarna och dras om till trafikplatsen EGV/Östbergavägen direkt, som dess fjärde ben, men tydlig stråkkänsla in mot Årstafältets aktivitetspark m.m.

Det frigjorda vägbaneutrymmet EGV kan då disponeras för bostadsbebyggelse ihop med kommande bebyggelse på Postgården 2 och 4 m.m. (planetapp från 2023-). Kopplingen från Östbergavägen blir då istället direkt till Brunnbyvägen/Åbyvägen och denna trafikplats prioriteras att ge erforderligt utrymme för att fungera bra, antingen som fyrvägs med ljussignaler eller som cirkulationsplats med ljussignaler, i bägge fallen med gott svängrum för de nya fordonsstandarderna inom logistik. Fördelen är att resterande Åbyvägen norrut kan disponeras bättre inför växlingen före Åbymotet och att vår trafik österut bara behöver ta sig igenom en trafikplats (idag två). Östbergavägen får också färre anslutningar totalt.

Skulle detta inte vara möjligt bör Ersta gårdsväg inte förses med frisvängande högerfält i sin anslutning mot Åbyvägen, utan vara helt ljusreglerad. Ej heller bör den föreslagna kopplingen i Åbyvägen/Brunnbyvägen tillåtas för annat än buss, och anslutningsgatorna för lokaler i nedre plan i bostadsfastigheterna ska ledas upp i området mot Östbergabackarna, för att inte kunna smita ut i bussfältet.

Vi vill poängtera behovet av att en med aktuella exploateringsdata aktualiserad trafikanalys initieras nu för hela Södra Länken-Huddingevägen – Örby-Mässan-Åbyvägen, så att den finns som

underlag för granskning respektive samråd i berörda planområden. Det kan inte vara tillräckligt att göra analys inom respektive område som nu skett för Östberga, utan de måste också avse hela bilden, (vad som händer när man ska ut från sitt bostads/företagsområde och vidare) och kunna leda till trafikinvesteringar i genomfartsleder, trafikplatser och mot.

Trafik- och industribuller

De bostadsfastigheter som uppförs i Östbergabackarna kommer att ligga nära och något ovanför såväl Åbyvägen och Partihallarna. Partihallarna är ett logistikområde med dygnet-runt-verksamhet, bl.a. med lastning och lossning från lastbilar, leveranser av containers, tillfällig krossverksamhet m.m. Detta genererar buller liksom kylfläktsaggregat, larmer m.m. Av detta skäl bör för ny bebyggelse längs Åbyvägen krav ställas på:

- Inte kortare avstånd från bostadsbyggnad till Åbyvägens norra väggkant än 25 m.
- Fasader mot Partihallarna förses med bullerskyddade ej öppningsbara fönster, balkongförbud m.m.

Samarbetsnämnden har inga synpunkter i övrigt.

Stor Stockholm koloniträdgårdar/ÖS (144)

FSSK är samverkansorgan för hela Stockholms Koloniträdgårdsrörelse och företräder mer än 70 olika koloniträdgårdsföreningar inom Stockholms stad med mer än 7000 medlemmar och deras familjer.

Inledning

Under en lång följd av år har staden haft olika pågående planarbeten som omfattat Årstafältet och Östberga. Först beslöts att hela Årstafältet skulle bevaras som en landskapspark varvid den första åtgärden var att anlägga ett koloniområde. Hela denna plan upphävdes innan genomförandetiden löpt ut vilket drabbat koloniområdet på ett mycket otillfredställande sätt. I de nu pågående planärendena försöker staden reparera denna inkonsekventa och ytterst osympatiska hanteringen av de drabbade koloniträdgård medlemmarna genom att flytta området till andra sidan av fältet. Även detta planförslag är en fortsättning på den kraftigt förändrade inställningen till hur Årstafältet och angränsande

bostadsområden skall utformas och vilka naturvärden, kulturella och sociala värden som skall skyddas.

Koloniträdgårdar och stadsodling som viktiga inslag i stadsmiljön.

Vi hävdar att koloniträdgårdsverksamhet både som stugföreningar och fritidsträdgårdar är viktiga inslag i den täta stadsmiljön. Av den anledningen granskar vi förslaget till program för Östberga och södra Årstafältet särskilt beträffande dessa inslag. Det är även viktigt att uppmärksamma hur planförslaget påverkar möjligheterna till odling och ger förutsättningar för en levande grönstruktur i staden.

Vi anser att den täta stadens invånare även behöver gröna odlingsområden med koloniträdgårdar nära inpå de nya bostadsområdena. Följande punkter är en sammanställning över den samhällsnytta som koloniträdgårdarna utgör i staden:

- *Trivselsvärden i staden.* Stockholms koloniområden är öppna för allmänheten och utgör därmed ett viktigt inslag i stadens grönstruktur. De är uppskattade promenadområden för många som bor i staden förutom att de utgör ett rekreativt område för kolonisterna. Trädgårdsverksamheten är ett värdefullt komplement till stadens bostadsområden och en del av stadens park- och naturmiljö.
- *Främjar ekologisk livsstil.* Att själv odla köksväxter, frukt och bär och kompostera avfallet är att i sin egen livsföring kunna tillämpa en ökad medvetenhet i miljöfrågor. Trädgården kan bli en länk mellan landsbygdens odlingslandskap och livet i tätort och göra kretsloppstänkandet begripligt. Trädgårdsodlingen är en inkörsport till en ekologiskt rimligare livsstil och ett långsiktigt hållbart modernt samhälle.
- *Främjar biologisk mångfald i staden.* Intensivt odlade trädgårdar är biotoper med en mångfald och artrikedom som är unik i staden. Koloniområden, hemträdgårdar, parker och naturområden kan i ett medvetet planeringsarbete formas till en sammanhängande grönstruktur i staden. Många trädgårdar är levande genbanker med ett otal kulturväxter som odlas vidare i generationer.
- *Ett instrument för friskvård och äldreomsorg.* Trädgårdsodling i liten skala betyder frisk luft, lagom motion, ett levande intresse

att dela med likasinnade i sin omgivning, bidrag till en näringsriktig kost, trivsel och skönhet i närmiljön.

Koloniträdgårdarna ger förutsättningar för en social samvaro över generationsgränser. Mycket av det som man på olika sätt försöker åstadkomma i friskvård, rehabilitering och äldreomsorg finns inbyggt i koloniträdgårdsverksamheten.

- *Stärker kulturell identitet och bidrar till integration.* I koloniträdgårdsområdena möts människor med olika bakgrund och från olika kulturer kring ett gemensamt intresse. Här förmedlas odlingskunskap och kultur genom praktisk samverkan. Många invandrare har fört in nya element i vår trädgårdskultur och ges en bättre möjlighet till integration genom arbetet kring det gemensamma trädgårdsintresset i koloniträdgårdarna.
- *En skola i närdemokrati.* Koloniområdena förvaltas normalt av en förening bildad av alla området kolonister. Föreningen är den självklara basen för studier, fester och andra arrangemang. I verksamheten får medlemmarna erfarenhet av att på demokratisk väg lösa konflikter och ta gemensamt ansvar. För många nya medborgare är koloniföreningen den första kontakten med svensk föreningstradition.
- *Bidrar till livsmedelsförsörjningen.* Det kan idag kännas främmande att tänka på trädgårdarna som en resurs i folkhushållet. Faktum är ändå att fritidsodlingen står för en icke obetydlig del av de köksväxter, frukter och bär som konsumeras. Ur beredskapssynpunkt kan det också vara viktigt att det inte bara finns odlingsmark tillgänglig, utan att det också finns elementära kunskaper om odling liksom en levande fritidsodling.
- *Främjar ett långsiktigt hållbart samhälle.* Trädgårdarna är en inkörsö1i till en ekologiskt rimligare livsstil och har betydelse för en miljövänlig och säker livsmedelsproduktion. Detta är viktiga komponenter för en långsiktigt hållbar stad.

Koloniträdgårdarna i Stockholm

Stockholms stad har en lång och stolt tradition vad avser koloniträdgårdsverksamheten i staden. I huvudsak kan sägas att koloniträdgårdarna uppstod i början av förra seklet kring år 1900. Rörelsen växte kraftigt och utvecklades i hela staden för att ge främst stadens mindre bemedlade invånare möjlighet att odla grönsaker och frukt och möjliggöra vistelse i en mer hälsobringande

miljö än stadens täta bostadskvalier. Särskilt under de båda krigsperioderna spelade verksamheten en betydande roll för livsmedelsförsörjningen i staden. Under 1970-talet utvecklades särskilda modeller för hur verksamheterna skulle utformas och skötas i staden. I huvudsak upprätthålls dessa former genom en samverkan mellan staden och koloniträdgårdsrörelsen. 2010 antogs de nu gällande avtalen och reglerna för verksamheten i Stockholm av kommunfullmäktige. Dessa regelverk innebär bland annat att även mindre bemedlade Stockholmare kan delta och att koloniområdena är öppna parkområden för alla stadens invånare och besökare.

Allmänna synpunkter på planförslaget

Med hänvisning till den allt större efterfrågan av mark för egna trädgårdar och odlingar inom tätortsområdena under beteckningar som stadsodling, odlingslotter, fritidsträdgårdar, koloniträdgårdar, anser vi att staden i samband med all planering av nya bostadsområden måste överväga att avsätta lämpliga markområden för sådan upplåtelse. Flertalet av våra föreningar kan idag se denna utökade efterfrågan genom de ofta mycket långa intresselistorna/köerna för att kunna erhålla en kolonilott. Det kan behöva utarbetas en policy för hur staden i framtiden skall skapa goda förutsättningar för fler invånare att få möjlighet att odla och verka i en egen trädgård nära sitt bostadsområde.

I planförslaget hävdas att invånarna i Östberga och i de nya bostadskvarteren skulle ha tillgång till kolonilotter (sid 79). Det område som antagligen åsyftas är det ovan nämnda koloniområdet på Årstafältet som skall flyttas. Med hänvisning till hur stor efterfrågan är på dessa nu planerade kolonilotterna är det helt felaktigt att påstå att det finns tillgång till kolonilotter för alla nya invånare som kommer att bo på Årstafältet eller i Östberga. Vi anser att betydligt mer markområden måste avsättas för odling i koloniträdgårdsform för att möta kommande efterfrågan och behov av odlingsytor för alla invånare som så önskar.

Planförslaget saknar även helt en beskrivning av koloniträdgårdarnas och fritidsträdgårdarnas betydelse för ekosystemen i staden och för invånarnas möjligheter till friskvård och rekreation.

I planförslaget framförs det som positivt att man tillfälligt kan anordna odlingslotter på en för tillfället inte bebyggd mark (sid 8 - 9 och 63). Vi finner det ytterst syniskt att hävda att invånarna genom denna tillfälliga upplåtelse erbjuds en positiv verksamhet. Vi vänder oss kraftigt mot att betrakta trädgårdsodling i stadsmiljön som tillfälliga aktiviteter som lätt kan tas ifrån invånarna. Av den anledningen anser vi även att de illustrerade "odlingslotter / odlingsplatser" (sid 42 och 43) i förslaget skall utgå och istället göras om till en permanent fritidsträdgård enligt den i Stockholm avtalade modellen i ett lämpligt läge.

Enligt vår uppfattning utgör koloniträdgårdarna och fritidsträdgårdarna i Stockholm exempel på fungerande former av "stadsodling". Att återgå till gamla tiders syn på dessa verksamheter som tillfälliga upplåtelser som staden lätt kan häva anser vi vara helt förkastligt eftersom de därmed inte kommer att kunna utvecklas till de ovan anförda viktiga inslagen i stadsmiljön.

Förutom att vi är av den uppfattningen att detta planförslag medför att efterfrågan på kolonilotter och fritidsträdgårdar ytterligare kommer att öka i dessa stadsdelar utan att sådan mark ställs till förfogande för invånarna, befarar vi att de nya bostadshusen närmast Östbergavägen även kan påverka förutsättningarna för att bedriva odlingsverksamhet i det nya koloniområdet på Årstafältet. Det är viktigt att utreda hur dessa hus påverkar växtligheten och odlingsförutsättningarna för den nya parken och det nya koloniområdet på Årstafältet.

Sambundet St Erik (150)

Strukturplanen ger möjligheter att bryta Östbergas isolering, samt att tillskapa 2500 nya lägenheter i området och därmed utnyttja potentialen i den kommande tunnelbanestationen. Ambitionen är även att brett utveckla Östberga som stadsmiljö och koppla till den framväxande stadsstrukturen på Årstafältet. Programmet är genomarbetat på en strukturell nivå och har ett pedagogiskt upplägg.

Östbergas befintliga värden ligger i kombinationen av två tydliga planstrukturer (Gamla Östbergas utvecklade storgårdskvarter och Östbergahöjdens ljusa och öppna lamellhusstruktur) tillsammans med långt driven anpassning till det befintliga landskapets värden.

De sammanlänkande park- och naturstråken utgör höga värden i området. Detta i skarp kontrast till de utvecklade och negligerade torg- och gatumiljöerna. Vidare utgör Östbergahöjdens visuella kontakt med Årstafältet, Göta Landsvägen och Kvarnbacksskogens fornlämningsområden höga och identitetsskapande värden. Planen utvecklar ett flertal kopplande stråk genom planområdet men tar samtidigt i anspråk den värdefulla grönstrukturen.

Samfundet anser att den nya stadsdelen Årstafältets planmotiv, bebyggelsestruktur och skala alltför ensidigt prioriteras i planprogrammet. Konsekvensen för Östbergahöjdens vidkommande riskerar att bli negativ, då ett oförmedlat och programmatiskt möte skapas mellan en tät och storskalig kvartersstruktur och den ljusa och luftiga lamellhusplanen.

Planen betonar och fullföljer Årstafältets storskaliga nya bebyggelse på bekostnad av Östbergas kontakt med den kommande stadsparken. Om Årstafältets stadsdelspark ska bli en attraktion och målpunkt för omgivande stadsdelar, inte minst Östbergahöjden, måste de gröna stråken utvecklas och breddas. Detta gäller inte minst området kring Götalandsvägen.

Förslagen för kompletteringsbebyggelse längs Östbergahöjdens lokalgator ger däremot en bra grund för utveckling av en mer komplex och levande stadsmiljö, och omskapar i de flesta lägen inaktiva gaturum som idag domineras av parkeringsplatser.

Vad gäller Gamla Östberga utgör de kompletterande punkthusen i öster en positiv utveckling. Här anser Samfundet dock att kopplingen med Hemskogen måste stärkas med den föreslagna gång/cykelbron.

Fokus på de två föreslagna stråken, det urbana och det gröna stråket, skapar kvaliteter och kopplar samman Liseberg med det nya Årstafältet. Den interna parkstrukturen i söder med Lisebergsparken och det grenande stråket mot parkleken Backen påverkas dock mycket negativt av den föreslagna bebyggelsen längs anslutande gator. Här anser Samfundet att bebyggelsen måste minskas i volym och kraftigt dras tillbaka från grönstråken för att inte riskera att soliga sydvästvända tall- och ekmiljöer ersätts av bebyggelsefronter.

Slutligen vill Samfundet understryka de många landskapliga värden som är kopplade till den skogsbevuxna landformen som utgörs av Hemskogen och dess fortsättning i Kvarnbacksskogen. Ur stadsbildssynpunkt utgör siluetten ett stort identitetsskapande värde från den kommande stadsdelsparken. Skogen utgör även ett viktigt och uppskattat strövområde som länkar de närliggande stadsdelarna. Även ur denna aspekt innebär förslaget både en okänsligt murlik inramning av Östbergahöjden och avskärmning av Årstafältets kommande stadsdelpark.

Därför önskar Samfundet att:

- Planförslaget omstuderas med avseende på mötet mellan ny och befintlig bebyggelse
- Exploateringen inom ramen för grönstrukturen minskas
- En bättre inarbetning av befintliga landskaps- och kulturvärden

Älvsjö Miljöråd (197)

Representanter för Älvsjö Miljöråd har gjort ett antal besök i stadsdelen Liseberg och Östberga för att kunna lämna ett samrådsyttrande över Program för Östberga. Älvsjö miljöråds sju organisationer samverkar i bevakningen av natur- och miljöfrågor och har därför i första hand tittat på hur det föreslagna programmet lever upp till de för staden och landet fastställda miljömålen. Vi har försökt att värdera hur det moderna planeringsinstrumentet bl a lever upp till riksdagens miljömål.

Ett av programmets svagheter - det saknas en "Drönanalys" av exploateringsläget i angränsande områden och stadsdelar

Trots ett ambitiöst programarbete med Östberga saknas mycket av vad som skulle kunna kallas "Drönanalys", ett ovanifrånperspektiv som mycket tydligt skulle visa på programmets svagheter där man missar det omfattande exploateringstryck som pågår runt programområdet (Program för Östberga) och som direkt påverkar och försämrar viktiga ekologiska samband. Vi tänker då främst på den redan mycket svaga gröna förbindelselänken mellan Solbergaskogens livsmyster över till just Liseberg och Östberga via Västberga gravplats. På denna sida av stambanan (Solberga, Älvsjö, Långbro) pågår nämligen flera stora projekt som försämrar och försvagar de naturliga länkarna -naturstråken- som alla behövs för att upprätthålla arternas mångfald i områdena. Det gäller inte minst den markanvisning som gjorts helt in på Västberga gravplats och

som hotar tusentals välväxta träd precis på andra sidan stambanan och Åbyvägen. Här behöver alltså göras en ny analys av exploateringsläget.

Med det exploateringstryck som nu gäller i Stockholm går det inte längre att tillämpa någon ”Tårtbitsprincip”, dvs bara se planeringen utifrån enskilda program eller detaljplaner. Förlusten av grönområden och träd inom kommunen är nu av den omfattningen att detta måste analyseras och bevakas i vad vi här kallar ett ”drönaperspektiv”.

Programmet stora svaghet är att man inte klarar av att dra rätt slutsatser av de analyser och inventeringar som utförts. Ansvariga handläggare konstaterar att flera viktiga ekologiska värden påverkas negativt av den föreslagna förtätningen och exploateringen men detta konstaterande leder inte till slutsatsen att exploateringstrycket måste anpassas och göras mindre hårt om de ekologiska sambanden skall kunna upprätthållas. Det är en avgörande viktig fråga här eftersom grönstrukturen och kontakten med intilliggande områden redan är mycket försvagad!

Trafikbuller i miljöer runt nya bostadshus hotar människors hälsa och strider mot riksdagens miljömål!

Programmets placering av de nya bostadshusen utmed de hårt trafikerade vägarna, Åbyvägen och Östbergavägen kan också kritiserar utifrån bullersynpunkt. Genom att bebygga de nuvarande gröna refugerna som tidigare planerare och arkitekter lämnat som zoner mot belastade vägar kan inte riksdagens mål, en god bebyggd miljö erhållas. Genom en medveten politik och framdrivna nya bestämmelser där höjda bullervärden skall tolereras utmed huskropparna bygger staden fast sig i alltfler boendemiljöer med för höga bullervärden.

Senast idag, lördagen den 9 september 2017 visas ett inslag i SVT:s nyhetsprogram Rapport om en massiv expertkritik mot stadens nya bullerregler som möjliggör uppförande av bostadshus i direkt anslutning till trafikerade vägar. En enig expertis, byggforskare, medicinsk expertis på Karolinska Institutet och statliga Boverket dömer alla ut de nya reglerna som direkt hälsofarliga och varnar för framtida hälsorisker!

Kvarnbacken får inte bebyggas - unik kulturmiljö skall värnas!

Idén att bebygga Kvarnbacken strider även mot stadens eget miljöprogram vilket vi här visar. Miljörådet har tittat på Kvarnbacken och grönstråken utmed Göta landsväg, ett kulturhistorisk särskilt värdefullt område i direkt anslutning till Göta landsväg.

I vår granskning har vi läst handlingar och tittat på kartmaterial för samrådet om "Program för Östberga" samt studerat hur staden tänkt tillvarata natur- och miljövärden på de aktuella platserna vilka utpekats i programmet som lämpliga områden för förtätning och nybyggnation.

När det gäller exploateringen vid Kvarnbacken där två förskolor föreslås byggas är vi mycket kritiska till förslaget och anser att detta måste stoppas redan i förarbetet med själva programmet för Östberga för vilket detta samråd gäller. Det finns flera tungt vägande skäl till att "Kvarnbacken" bör lämnas orörd, nämligen:

- Kvarnbacken har höga kulturhistoriska värden vilket inte beaktas tillräckligt i programmet för Östberga. Tvärt emot vad som föreskrivs i de nationella lagarna, kulturmiljölagen och miljöbalken, för en plats av den här digniteten, föreslås ett intrång i den smala historiska parken Kvarnbacken. Detta vore förödande för platsens kulturmiljövärden som därmed skulle fragmenteras!
- Kvarnbacken har klassats högt i Älvsjö Parkplan som beskriver området kring Kvarnbacken som en viktig plats och tillgång för boende och besökare. Kvarnbacken ger en historisk förståelse för det landskap som Göta landsväg ringlar sig igenom på väg mot staden. Vad har man en parkplan till om man ändå inte följer denna?
- Platsen har en lång historia som läge för väderkvarnar. Örby slott inledde kvarnepoken redan på 1670-talet! Det blev starten för en verksamhet på Kvarnbacken som kom att vara under flera hundra år. Så sent som 1913 visar kartor att kvarnen ännu stod kvar. Idag återstår bara själva fundamentet uppe på bergknallen i form av stora stenblock. Mjölmarstugan finns dock kvar med adress Julitavägen 2. (se klipp ur Wikipedia nedan)

Kvarnbackens höga läge i landskapet invid Göta landsväg ger fortfarande idag starka historiska dimensioner för boende i området men har också betydelse för hela trakten. Göta landsväg, Örby slott och Brännkyrka kyrka utgör alla nav kring flera av traktens viktiga historiska händelser. Det finns alltså mycket starka kulturhistoriska skäl för att inte bebygga platsen!

- Genom sitt höga läge i landskapet invid Göta landsväg utgör Kvarnbacken ett stycke artrik natur med riklig förekomst av bärande träd och buskar, främst rönn, nypon, förvildade rosor samt flertalet arter trädgårdsrymlingar som också sätter bär. Kvarnbacken och Östberga, ja för den delen hela trädgårdsstaden utgör en viktigt proviantbank för de tusentals flyttfåglar som är beroende av bär under sin resa söderut. Kvarnbacken hyser också flera ädellövträd som lind, ask, lönn och ek. Flera av lövträden har bohål lämpliga för tättingar. Här finns oxå enstaka äppelträd. Allt detta är element som skvallrar om ett tidigare odlings- och hagmarkslandskap i anslutning till kvarnläget.
- Örtfloran är rik och av torrmarkstyp med riklig förekomst av tjärblomster, getrams och åtminstone tre olika sedumarter som kärleksört, kaukasiskt fetblad och någon av de mindre fetknopparna. Det är gott om växttypen syror (bergsyra) på hela Kvarnbacken vilket indikerar möjlig förekomst av mindre vanliga fjärilsarter som här kan hålla sig kvar på Kvarnbacken som refug. En högsommarinventering måste i så fall göras av fjärilsbeståndet. Vid vårt besök kunde vi konstatera ovanligt många dagfjärilar för att vara i ett storstadsområde. Vid besöket blommar ljungen i bergskrevorna och det är mycket gott om humlor, fjärilar och blomflugor. Värmeälskande arter som gräshoppor är rikligt förekommande.
- Den föreslagna exploateringen på stora delar av Kvarnbacken bl.a för förskolor utgör ett direkt mot platsens vegetationstäckes som här är särskilt känsligt för slitage! Det går inte att förena en förskoletomts betydligt större fotavtryck än själva byggnaden med Kvarnbackens förutsättningar. Barn behöver ytor att röra sig på vida större än själva byggnaden och just den här platsens karaktär och förutsättningar att klara ett sådant slitage är obefintliga. Det är helt omöjligt att i så fall bevara platsens

karaktär. Det som blir kvar av Kvarnbacken om exploateringen genomförs räcker inte som biotop för de växter och arter som finns där i dag.

- I direkt anslutning till själva Kvarnbacken går en parkväg upp från Sjöholmsvägens vändplan. På parkvägens högra sida (östra sida) möter Kvarnbacken en glesare tallskog av mycket hög ålder. En närmare granskning av de drygt hundraåriga tallarna visar att flera av träden är beväxta med tallficka, en rödlistad trädsvamp som berättar för oss att tallarna är av mycket hög ålder, minst 150 år. Flera av träden har bohål efter hackspettar och vi hittar ganska omgående förekomst av den rödlistade insekten reliktklack, en liten skalbagge som lever i ytskiktet mellan bark och ved på mycket gamla solbelysta tallsolitärer.

Flera av de värdefulla träden med färska spår av reliktklack hotas av den planerade förlängningen av Sjöholmsvägen vilken enligt "Program för Östberga" behövs för att förbättra kollektivtrafiken i området. Här möts två oförenliga krav antingen skydd för de gamla tallsolitärerna med reliktklack och tallficka eller framdragande av en gata för bil- och busstrafik. Att staden i sitt planarbete ens kommer på idén att gräva av Göta landsväg vid just den här kulturhistoriskt värdefulla platsen är mer än förvånande! Förslaget strider tom mot vad som sägs i programmet där det talas om att värna:

"Göta landsvägs historiska sträckning och kulturhistoriskt värdefulla miljö".

Vidare fastslås att det att de "Enligt kulturmiljölagen är det en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön."

I miljöprogrammet återfinns dessa stolpar med våra kommentarer i kursiv text:

Vid stadsutveckling ska ekosystemtjänster främjas för att bidra till en god livsmiljö. - *motsägelsefullt, exploateringen som föreslås i programmet för Östberga kläs i fina ord men omfattande avverkning av stora välväxta träd, hårdgörning av mark samt bortsprängning av berg och exploatering av Kvarnbacken med Göta landsväg kan inte främja ekosystemtjänster.*

Staden ska ha en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald. - *analysen i programmet har stora brister. De för arterna så viktiga ekologiska sambanden försvagas och fragmenteras ytterligare vid hård exploatering som förordas i programmet! Tät nybyggnation längs Åbyvägen med omfattande förluster av grönska bildar en mur mot de allt svagare kontaktytorna mellan Solberga och Örby - Liseberg - Årstafältet. Detta ger i kombination med "utveckling" av Lisebergsparken och dalgången stora störningar på de ekologiska sambanden. Dalgången skall öppnas upp enligt programförslaget men hur detta skall göras för att värdesäkra grönstruktur och ekologiska samband beskrivs inte. Det räcker med att titta på en karta över stadsdelarna för att förstå vikten av Lisebergsparken och dalgången som en korridor av ekologiska samband. Samma sak gäller för exploateringsområdet utmed Åbyvägen och skogen norr om Liseberg och runt Östberga.*

Stockholmarna ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreations- och naturvärden. - *om detta skall gälla måste exploateringen av Kvarnbackens välbesökta och omtyckta kulturmiljö helt avslås. Om inte så sker försvinner tillgången till ett grönområde med höga rekreationsvärden.*

Varje stadsdel ska planeras för god stadsmiljö. - *vid vårt besök, en solig och varm augustidag visas tydligt Kvarnbackens betydelse som rekreatiomsområde. Besökare har slagit sig ner på samtliga soffor längs parkvägarna och unga föräldrar med barnvagn strosar i området. Kvarnbacken är ett omtyckt stråk med många besökare som slår sig ner på berget för picknick eller fika. En redan god stadsmiljö med andra ord som inte blir bättre efter en eventuell exploatering med förstörda skönhetsvärden och en mycket försämrad ljudmiljö, en följeslagare till våra förskolor.*

Ekologiskt särskilt betydelsefulla område utmed Östbergavägen

Vi vill uppmärksamma att kommunens egen karta pekar ut att Kvarnbacksskogen i Östberga samt ängs- och buskmarken söder om Östbergavägen har klassats som ESBO (Ekologiskt särskilt betydelsefulla område) i kartunderlaget till Den Gröna Promenadstaden. Se kartan nedan. (anm. för bilder och kartor hänvisas till originalyttrandet)

I en tidigare naturinventering har de botaniska i torrbacken ovan Årstafältet, söder om Östbergavägen, fått höga betyg. På en fyragradig skala, där klass 1 är bäst så har torrbacken fått klass 2. Torrbackar är ganska ovanliga i Stockholms stad och torrbackar som ges klass 2 har en mycket rik biologisk mångfald.

Det bör stå klart att en torrbacke med klass 2 har ett höga naturvärde och ett högt vetenskapligt värde. Dessutom torrbackar ofta blomrika varför torrbacken även har ett högt estetiskt värde. P.g.a. att torrbackar tillhör de mer ovanliga naturtyperna i kommunen bör platsen inte exploateras utan bli en viktig byggsten i stadens grönstruktur.

Utklipp från inventering, 2013.

Området söder om Östbergavägen – Kulturhistoriska värden

Det finns registrerade fornminnen söder om Östbergavägen som utgör mycket viktiga tidsdokument i landskapet och de är skyddade i fornminneslagen. Ingen exploatering bör innebära att fornminnen tas bort. Tidigare har kommunen avfärdat byggnation söder om Östbergavägen, öster om Göta landsväg i samband med att en flyttning av golfbanan var aktuell. Då hänvisades till både fornlämningar och värdefull naturmiljö. Se utdrag nedan från kommunens tidigare rapport över Årstafältet.

Utklipp från planförslag över Årstafältet.

Rik flora och fauna på Kvarnberget

Det pågår regelbunden fjärilsinventering på Kvarnberget då berget har förutsättningar för många olika fjärilsarter. En hel del artobservationer av bl.a. fjärilar finns också inlagda på Artportalen över Kvarnberget.

Enskilda och övriga

EH (46)

Ska bli intressant att se detta växa fram. Hoppas verkligen att ni visar mod och starkt ledarskap i processen att faktiskt skapa en stadsdel som lever, och gör verklighet av visionen att skapa en tät stadsmiljö söder om staden. Bygg tätt, utnyttja marken effektivt med kvartersstad och kanske även ett eller ett par riktigt höga byggnader i syfte att skapa underlag för verksamhet i många bottenvåningar.

Här finns gott om plats att faktiskt skapa detta utan att behöva ta hänsyn till alltför mycket befintlig bebyggelse!

AL och CE (48)

Tråkigt, det blir inte mycket luft och grönska kvar i området. Stoppa projektet.

HA och HA (49)

Våra synpunkter ang planerad bebyggelse på Östbergahöjden är följande:

1. att kollektivtrafiken (buss-tvärbana-T-bana) byggs ut i takt med första inflyttningar. Området tål ingen mer biltrafik i dagsläget! Tack vare våra dåliga kommunikationer så väljer människor idag att ta bilen. Östbergavägen är en stor genomfartsled, särskilt när Södra länken stängs av eller har köer. Vi som bor på Östbergahöjden har då stora problem med framkomligheten.
2. att husen mellan Östbergavägen och Östbergabackarna, på marken där värmecentralen låg tidigare, inte blir högre än 4 våningar. Högre hus är en barriär mot parken och Årsta.
3. att vårdcentral planeras i området.

MS (51)

Jag tycker att staden/staten ska lämna våra grönområden och Årstafältet som de ser ut idag.

Staden/staten SKA sanera och bygga på fast beprövad mark i Årsta partihallar. Å-partihallar kan ge 1000-tals hyres/borätter.

Partihallar förfaller i ett sophög med stor ohyra av bamse råttor.

Där behöver ingen borra och testa mark som på Årstafältet, som är sjöbotten.

Årstafältet är fin park med grönska som både Årsta och Östbergabor utnyttjar flitigt. Förstör inte detta.

Alla nya hus som ska byggas är så tätlagda/planerade bredvid de befintliga hus så att grannar kan se varandras sov/v-rum.

Vart ska alla dessa människor parkera sina bilar. Det är redan ett "helvete" nu att hitta p-ruta.

Förstör inte vår fina gröna Östberga.

GB (52)

Jag önskar besöksparkering för mig som kolonist. Jag är "halv"-handikappad, dvs. ej för svårt dålig för att få "h-plats", men tillbringar många timmar på nuvarande kolonilott. Kan där parkera kostnadsfritt på Ersta gårdsväg och gå ca 50 min till min "lott".

Finns några tankar kring detta? Liksom transport till och från min och andras "lotter" av tunga saker ex. jordsäckar, gödsel, kompostöverskott och dyl. på det nya stället??

Vill ej "lägga av"!!

HL (53)

Jag och min familj bor i Liseberg där de tilltänka bostäderna ska ligga längs Åbyvägen. Vår boendemiljö kommer att försämrast kraftigt när alla grönområden tas bort. Det kommer att finnas obefintliga parkeringsmöjligheter och miljön kommer att vara farlig för barnen att vistas i (...) trafik, höga hus som gör att solen försvinner bakom husen. Bygg istället på området vid partihallarna som är numera soptipp som verkligen behöver rustas upp. Gott om utrymme där. Skulle ni vilja bo där man bygger bort allt grönt???

AS (54)

6-våningshusen norr om förlandagränd.

Vi är emot en ombyggnad när det gäller höjden på husen som planeras byggas precis nor om förlandagränd. Som planen ser ut så byggs en mur som delar av nuvarande Östberga och Årstafältet.

Vi ser positivt på byggnation, men lägre hus som binder ihop området.

MS (55)

6-våningshusen norr om förlandagränd.

Vi är helt emot ombyggnation när det gäller höjden på husen som planeras byggas precis norr och förlandagränd. Som planen ser ut så byggs en mur som delar av nuvarande Östberga och Årstafältet.

Vi ser positivt på byggnation, men lägre hus som binder ihop området.

(56)

Jag önskar att Årstafältet sparas i större utsträckning. De senaste 10 åren har jag sett att fältet utnyttjas allt mer. Joggare, cykling, skidor. Picknick och allmänt flanerande i grönområdet.

Flytta lokalerna som gränsar mot Åbyvägen och ersätt med bostäder och rama in fältet med förtätning runt om.

Planerade bostäder närmast radhusen på Lisebergsvägen förläggs på område där våra barn leker, både vinter som sommar. ”Pulkabacke”.

Vi har nu kontakt med gröna ytorna hela vägen till Årstafältet.

Denna känsla kommer helt försvinna med denna plan.

Planerade 5-våningsbostäder passar inte alls mot befintlig byggnation.

VI (57)**Västa Liseberg**

Vi bor i radhusen närmast Åbyvägen.

Detta förslag MOTSÄTTER vi oss!

1. Vi får skugga på vår tomt av de höga husen – där sitter vi från 12 --> kväll.
2. Vi får insyn a höga hus, de tittar ned på oss pga. deras höjd.
3. Vi bor i ett radhusområde för att se sol och grönska, dvs. låga hus.
4. Barnen åker pulka i slänten där husen ska byggas.
5. Barnen leker i skogen runt vändplanen.
6. Vi tror inte att husen motiveras för att minska bullret.
7. Vi vill se studier på hur vårt hus påverkas av skuggan från planerade hus.

(58)

Öppna Årstaberg pendeltågsstation i en ände till och låt bussar gå snabbare väg till pendeltåget genom partihallarna och gör en bra gångväg direkt till pendeltåget för de som bor i norra Östberga.

NP (59)

Jättebra!

Väl valda ytor för bebyggelse. Önskar att hushöjden inte är högre än befintlig bebyggelse samt att parkeringsbehovet tillgodoses.

IH (60)

1. För att skapa en samhörighet och integration mellan ny bebyggelse och befintlig är det viktigt att knyta ihop huset vid berget vid Sibbarpsgränd 39 med befintliga hus. Detta genom att titta på möjligheterna att vända ingångar, trädgårdar, terrasser och broar på de övre planen åt Sibbarpsgränd.
2. För att ha barnperspektivet och samtidigt tänka säkerhet bör en titta på hur pulkaåkning kan möjliggöras i den del av nuvarande pulkabacke som kommer att förbättra att knyta ihop Sibbarpsgränd med ny gata vid Östbergavägen.

PS (61)

Mycket bra med sport och aktivitetsdelen på Årstafältet mot partihallarna!!

Fotbollsplanen perfekt och kul med simhallen!!

Bra placering av detta!!

HA (62)

Mitt förslag är att bygga en skateboardpark.

UB (63)

- Mycket viktigt att alla kvarvarande fornlämningar bevaras.
- Det är bra att det byggs, MEN kvarteren ligger för tätt, alla grönytor (förutom bergen) försvinner. Ta bort några kvarter. Ju fler människor som bor här, desto större grönytor behövs, inte mindre.

KD (64)**Östberga**

Trafiklösningen till och från ”nya” Östberga är inte löst. De sociala problemen berörs av dåliga kommunikationer och vägar.

Vi behöver väglösningar även i framtiden

Fler till och från möjligheter

Lösningen att åka ut vid Kvarnberget och över Gamla Östberga är fel. Vart leder vägarna till där?? Ej genomtänkt.

Trafiksituationen vid sopstation-Huddingevägen är svår NV. Hur blir där i framtiden

JP (65)

Oro över höjden på höghuset och simhall som placeras nedanför Harplingegränd 76. Vi har en fin utsikt som riskerar att försvinna. Lägenhetsvärde riskerar att minska. Går det att sänka höjden på dessa hus kanske?

I övrigt SUPERbra projekt!

EZ (66)

Orolig över höjden på huset nedanför Harplingegräns 76 och vid den planerade simhallen. Ser ut som det bygger igen hela vårt hus och minskar utsikten.

Önskar att huset blir högst 4 våningar istället för 6.

MJ (67)

Negativt att öppna upp väg från Sjöholmsvägen till höjden för genomfartstrafik.

Synd att bygga bort barnens pulkabacke och en grön oasis.

Alldeles för mycket nybygge

Spara grönområden

(68)

Kul att området förtätas

Jag saknar olika typer av verksamheter för att få mer liv i Östberga.

I dagsläget går inte ens näringslivet runt. Ta vara på gröna ytor och bergsknallar.

RK (69)

Mer cykelbanor in i och genom/förbi spårområdet/kombiterminalen/partihallarna möjliggör inlastning även till lastcykel.

RK och KK (70)

Bra med mer stadskänsla i Östberga, med slutna kvarter/innegårdar ner mot Östbergavägen.

Bra att knyta ihop ”gamla” och ”nya” Östberga genom att öppna vägen vid busshållplatsen Julitavägen.

Cykelstråk skilda från både motortrafik och gångvägar är bra!

Det är bra om många ”småvägar” är öppna för biltrafik, men med låg hastighetsgräns.

Vi vill se var tunnelbanan hamnar.

TO (71)

Varför får vi information i våra brevlådor den 12 juni gällande två samråd när de startar den 7 juni?

Varför syns det ej den sena informationen att det även gäller byggande i Liseberg?

Detta är rent bondfångeri och kommer att skickas till alla instanser jag kan hitta för genomlysning/avstämning/lagar/förordningar, om ej rimligt svar erhålles senast 20170616.

Jag är trött på det sätt som staden behandlar sina invånare på, och jag tror att det finns ngn konvention som främjar demokrati och upplysningsplikten.

KW (72)

Varför får vi information i våra brevlådor den 12 juni gällande två samråd när de startar den 7 juni?

Varför syns det ej i den sena informationen att det även gäller byggande i Liseberg?

Hur tänker man när man planerar att bygga dessa hus uppe i Liseberg på en remsa som är några meter bred?

Hur tänker ni när ni bygger bort varenda liten grön plätt i Liseberg?

Jag protesterar verkligen mot dessa planer som verkar vara gjorda av någon som inte ens varit i området och tittat.

MR och GR (73)

Synpunkter på planerad bebyggelse Östbergahöjden:

1. Bygg ingen Barriär mot Årsta!!

Att de planerade husen på vägen Östbergabackarna inte blir för höga så att det blir som en mur för de befintliga hus som finns nu. Max 4 våningar om de byggs på Östbergabackarnas väg.

2. Kollektivtrafiken

Att kollektivtrafiken byggs ut i samband med nybygget, området tål ingen mer biltrafik och Ni planerar endast 0,52 i garage/parkeringsplatser. Hur skall de övriga nästan 50% ta sig till och från arbete, skolor o.s.v. om vi inte har en fungerande kollektivtrafik? Vad jag förstår skulle det inte bli någon tunnelbana förrän 2035? Vi har idag problem vissa dagar att komma ut på Östbergavägen då inte Södra Länken fungerar.

3. Samhällsfunktioner

Att samhällsfunktioner som vårdcentral, Apotek, affärer planeras i närområde i samband med nybygge!

BC (74)

Förstör inte alla grönområden. Det behövs skogsområden för alla barn i gamla och nya Östberga. Kvarnbacken lekplats för massor av dagisbarn. Höjden mitt emot återvinningscentralen, picknickområde och (...) gångvägen genom Gamla Östberga. Inte alls otryggt.

Förbättra nu kollektivtrafiken med bl a skulle 144 mellan Gullmarsplan och Älvsjö t ex var 5e minut vid högtrafik, så att alla barnvagnar och rullatorer kommer med.

Hur ska Gullmarsplan kunna ta emot mer trafikanter. Varför inte lägga en del av den tänkta utbyggnaden av Årstafältet och Östberga på Bromma flygplats. Bättre markförhållanden eller måste det ske

en olycka innan flygplatsen stängs. I de flesta storstäder ligger flygplatsen utanför city.
Varför finns inte detta alternativ.

PB (75)

1. Spännande förslag till förtätning runt Östberga och Liseberg, men en snabb PEST-analys visar att de ekonomiska och tekniska förutsättningarna förändras snabbt.
2. Ur social synpunkt innebär förtätningen en drastisk förändring för "lokala samfälligheten" som Julpsalmen. Även tekniskt kommer julpsalmen att "tvingas" inordna sig i den "stora omvandlingen" av området. Behovet av "samfällighets"-lösningar minskar och med det själva "vaison d'être" för samfälligheten.
3. Rent rationellt vore det betydligt mera lönsamt för kommunen att köpa ut samfälligheten, riva husen (blåbetong) och bygga flera 4-5 våningshus.
4. Belastningen på miljön i området kommer att få långtgående konsekvenser både i smått och i stort. Klimatet i trädgårdarna på Lisebergsvägen och i "Julpsalmen" kommer att förändras radikalt och tillgången på "oaser" av småskog och försvinner.
5. Förtätning utan en hållbar lösning på kommunikationer bäddar för problem. Att öka befolkningen utan bättre och miljövänligare styrning av biltrafik är inte önskvärt idag med den kunskap vi har om människors hälsa och hur den kan påverkas av stress och föroreningar.
6. Det saknas en trovärdig konsekvensanalys av förslagen, något som tyvärr har blivit vanligare i våra förtätningar. Det ligger en tung känsla av "management styrning" över hela projektet och ur PEST-synpunkt ser man inte "politisk" vision som inspirerar till ett demokratiskt engagemang.

AL (76)

Tycker inte att programförslaget tar upp något om hur vi som nu bor har ska kunna bo kvar i området då vår rörlighet minskar och behöver av ett tryggt boende behövs. I förslaget behandlas förskolor, skolor studenter cyklister etc , men inget om tex möjlighet till senior boende eller servicehus. Är planen att vi ska söka sådant boende utanför området?

HN (77)

Mitt namn är xx, boende på xx i Liseberg, och jag motsätter mig den planerade bebyggelsen iav huvudsakligen flerfamiljshus i flera våningar i Västra Liseberg, som är en del i Ösberga-projektet.

Huvudsakliga anledningar till motsättning exploatering Västra Liseberg:

- förstör helhetsbilden av villaträdgårdsstadsdelen Liseberg, som har ett högt kulturhistoriskvärde jämte viktiga naturvärden för närområdet.

Förslag på förändring i byggplanen:

- utveckla grönområdena som nu utnyttjas av barn (och vuxna) i området för lek och lättillgänglig rekreation, men behåll de gamla uppvuxna träden. Långt till alternativa grönområden, särskilt för områdes många äldre (bl.a. blomsterfonden) och alla barn (bl.a. mina två egna).
- mindre bebyggelse i västra Liseberg skulle kunna tillföra positiva värden till området OM de lyckas smälta in med bef bebyggelse och om de skulle följa med naturen. Huvudsakligen bostäder i form av stadsradhus i naturmaterial samt något ENSTAKA flerfamiljshus i 2 vån. Att en måttlig byggnation enl Ivan beskriven dör man inspireras av fastigheten på Lisebergsvägen 125 samt radhuslängan vid fem fålars brunn och det mindre flerfamiljshuset vid fem fålars brunn skulle kunna tillföra/förhöja området. Detta når man INTE genom att maximera antalet bostäder genom högre flerfamiljshus. Kortsiktigt tänk
- Liseberg ligger emellan Östberga och Solberga, två områden som är med på polisens kartläggning över Sveriges 61 mest utsatta områden. Detta gör Liseberg till en viktig bricka i att skapa harmoni och social balans i hela närsöderort. Prioritet på färre bostäder (främst i form av stadsradhus) av högre kvalitet torde vara att föredra framför många billiga och små hyreslägenheter av lägre standard!? Det måste väl även finnas möjlighet för vanliga medelklassen att kunna bo i hus med trädgård nära innerstan? Just ett sådant område är Liseberg.

Utöver planerna på just västra Liseberg ställer jag mig I ÖVRIGT huvudsakligen positiv till planerna för området (Lisebergsdalgången, Östberga centrum, södra Årstafältet), om än

alltid skeptisk till att man tar bort eller naggar grönområden i kanten och hotar kulturhistoriska miljöer. För hur stor andel av länets bostäder är byggda före 1930 egentligen? Inte många %... och blir bara lägre...

Brf. Årsta Park gm CD (78)

Vi i Årsta park bostadsrättsförening anser att våra synpunkter har stor betydelse för vårt framtida boende och välbefinnande och hoppas därför att ni tar de på största allvar. Vi skulle uppskatta om ni kan ge bekräftelse på att ni mottagit dessa tre dokument:

- Dokumentet ”Synpunkter på planförslag östberga_Brf Årsta park” är formuleringen av våra synpunkter.
- Bilaga1 är en inventering av insyn- utsiktsförhållanden på Östbergahöjden som inte bara förtäljer enskilda hus riktning utan också visar på ett större grepp för sin tid.
- Bilaga2 är en komplettering av er sektion, där vi ritat in ett av våra hus och hur det relaterar i höjd och läge till den tänkta nybebyggelsen.

(Anm. Bilagorna återfinns i originalakten)

Vi bor i Brf Årsta park (Tvååkersgränd 1 och 3, samt Eldsbergagränd 2 och 4) och vill lämna in en protest mot den bostadsbebyggelse som planeras framför våra hem. Våra bostadshus ligger redan väldigt nära varandra och flera av oss har idag insyn i sovrum, kök och vardagsrum. Den enda insynsskyddade riktningen är mot sydväst, och det är just den utsikten/fredade sidan, som är vårt bostadsområdes kvalité.

Förutom insyn så kommer våra 3-4våningshus också att skuggas av den planerade 6 våningar höga bebyggelsen.

Insyn och utblickar (se bilaga1-2)

Efter att ha tagit del av planförslaget för Östberga insåg vi i vår bostadsrättsförening att vi som bor på den sydvästra sidan av Östbergahöjden kan komma att påverkas av den planerade nybebyggelsen. Vi har därför gjort en ”utblick- och insynsinventering” för att belysa problematiken tydligare.

För att vara rättvis mot alla som påverkas på samma vis som oss av planförslaget så har vi inte bara sett över våra hus utan inbegripit hela gränsområdet runt Östbergahöjden.

Östbergahöjden

Säga vad man vill om lamellhusområdena på Östbergahöjden. 49st lamellhus, identiska i sin utformning. Men pga att det är loftgångshus så får lamellhusen en tydlig riktning (utblick/insynssida), och det märker man att planarkitekterna på 60-talet tog på största allvar i sin planering av området. Alla lamellhusen vänder sig åt sydöst eller sydväst mot ett grönområde eller en gård. 2001 påbörjade ni en förtätning av Östbergahöjden, däribland "stadsvillorna" på Tvååkersgränd. Byggnaderna fick en tydlig sida för utsikt med minimal insyn som kompensation för brist på gårdsplats och insyn i sida.

Analys av utblick- och insynsinventering

Efter att ha inventerat den befintliga bostadsbebyggelsen i Östbergahöjdens gränsområde med avseende på insyn och utblickar visar det sig att det är den sydvästra sidan som blir mest utsatt, och då i första hand punkthusen vid Spannarpsgränd, Tvååkersgränd och Eldsbergagränd (se inringade områden i bilaga1).

Det finns några områden till som ser osäkra ut men där avstånd och höjdförhållanden kanske gör den planerade bebyggelsen befogad.

- Vi frågar oss om placeringen av 6vånings punkthusbebyggelsen är optimal, eller kan den flyttas där den inte påverkar den befintliga bebyggelsen alls?(öka antal vån i nordöst, nordväst, spridas ut på mer okänslig plats ur insynshänseende?)
- Oavsett val av placering längsmed branten runt östbergahöjden så ifrågasätter vi höjden på punkthusen.
- Mot sydväst och sydöst vänder sig hela Östbergas befintliga bostadsbebyggelse, detta kan utläsas ur inventeringen(bilaga1). Planerar man nybebyggelse längsmed branten i detta väderstreck bör man ta stor hänsyn till detta, och nybebyggelsen borde bli lägre än den befintliga bebyggelsen.

MR (79)

Bevara Liseberg.

Vi vill inte ha något bygge av bostäder.

Bevara våra grönområden.

Se till att få ned genomfartstrafiken och alla fartsyndare.

Sätt tillbaka genomfarts förbud skyltarna.

Brf. Tussmötet gm MA (81)

I dokumentet "Program för Östberga" - 6561631_2_6.pdf, i avsnittet om "Delområdet 2b, Tussmötehöjden" så föreslås det att det ska byggas 4st 7-våningshus, (ca 100 lägenheter). Ganska nära de redan befintliga husen som står där.

Nu bor jag och i ett av dessa befintliga hus på Tussmötehöjden och jag hade ingen aning om att det fanns planer på att bygga hus den fina parken nedanför oss. Detta togs upp på styrelsemötet i vår bostadsrättsförening och det var ganska stor oro i frågan. Det verkar inte vara så många som visste om dessa planer.

Vi skulle uppskatta om stadsbyggnadskontoret tog kontakt med de boende i brf Tussmötet1 för att starta en dialog i ärendet innan processen fortskrider.

Jag och många andra tycker det är positivt att man bygger bostäder men helst inte utanför VÅRT fönster. Vi (jag och min sambo) köpte lägenheten pga utsikten och den fina, men hemliga parken nedan. Den är helt fantastisk trevlig. Och folk förstår inte att det finns en fantastisk liten park som ligger gömd där.

Parken nyttjas inte bara av de boende närmast utan av folk från hela Östberga, Stureby och Enskede. Även förskolebarn nyttjar parken. Det lugn som parken har lockar även till sig förortsdjur så som harar och rådjur, men även fasan och räv.

Parken är perfekt om man vill dra sig undan staden en stund. Man hör staden med ser den inte.

Och utifrån så kan folk inte se att det finns en hemlig liten park gömd bland alla träden.

Personligen så skulle klassa parken som ett skolexempel på hur en "grön lunga" i staden ska se ut. Lite osynlig från utsidan och avskärmad från insidan.

Tyvärr omnämns parken som "potentiell byggbar mark" i era utredningar, istället för att se värdet på grönområdet. Det är synd för den är så mycket mer.

Misstänker att ni är fullt medvetna om att bygget på

Tussmötehöjden (parken) inte kommer mötas av jubel hos de boende på Tussmötevägen 300 - 304, så det vore bra om vi startar en dialog snarast på hur vi går vidare med detta.

MN och DR (82)

Likalydande skrivelse som nr. 145.

Lisebergs villaförening gm LD (83)

Lisebergs Villaförening som representerar ca 400 villaägare boende i Liseberg yrkar på att planen för bygget av ca 325 bostäder längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg stoppas av nedanstående anledningar. Denna skrivelse är vårt initiala svar på denna byggplan. Ett mer detaljerat svar kommer i augusti.

Enligt SFS 2004:606, 6 kap 14§ skall: *"Den myndighet eller kommun som upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12§ skall göra den och förslaget till plan eller program tillgängliga för berörda kommuner och myndigheter samt allmänheten. Dessa skall ges skälig tid att yttra sig."*

Kommunen och dess konsulter har i flera månaders tid utarbetat svärgenomträngliga dokument som presenterades i början av juni.

Den samlade presentationen gav en totalt missvisande bild där allt i stort handlade om utbyggnad av Östberga och utveckling av grönområden. Planerna för Liseberg doldes effektivt. "Utveckling av grönområden" innebär enligt planen i själva verket att man kraftigt minskar de redan små områden grönska och skog som återstår. Med andra ord helt missvisande. Vi ifrågasätter starkt ärligheten i programpresentationen.

Informationsbladet om programförslaget och dess samråd landade i brevlådorna hos Lisebergs villaägare måndagen den 12 juni. Kommunen anordnade öppet hus i Östbergaskolans matsal på kvällen samma dag samt dagen efter, tisdagen den 13 juni. Vi boende i Liseberg blev "helt tagna på sängen". Knappt några av våra medlemmar hann ta del av detta öppet hus.

Vi efterfrågar dessutom protokoll från dessa två dagars öppet hus med redovisning av ställda frågor från allmänheten och de svar som då gavs.

Yttranden skall enligt planen vara inlämnade i slutet av augusti 2017. Denna totala avsaknad av tidsframhållning med information från kommunens sida kan ej anses som skälig, snarare regelvidrig.

Tid för samråd bör således förlängas med minst 2 månader så att alla berörda fastighetsägare i Liseberg hinner uppmärksamma och ta ställning till förslaget.

BP (86)

xx har tidigare varit i kontakt med dig om planerna på bebyggelse längs med Åbyvägen vid Liseberg.

Förtätningen med flerbostadshus i den smala gröna korridoren kommer förändra stadsbilden dramatiskt, både estetiskt och kulturhistoriskt. Naturvärden försvinner och trafiktrycket ökar. Vi behöver tid på oss för att kunna meddela er vår syn på förslagen.

Vi är en grupp som bor i området som är djupt bekymrade över att om planerna genomförs så får det stora konsekvenser på vårt nuvarande boende. Flera av de frågor vi är bekymrade över har heller inte belysts, det gäller särskilt vilka effekter bebyggelsen får på ljusförhållanden, trafikflöden och buller, luftkvalitet, olycksrisker, naturvärden m.m.

Enligt SFS 2004:606, 6 kap 14§ skall: *"Den myndighet eller kommun som upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12§ skall göra den och förslaget till plan eller program tillgängliga för berörda kommuner och myndigheter samt allmänheten. Dessa skall ges skälig tid att yttra sig."*

Kommunen och dess konsulter har i flera månaders tid utarbetat svårgenomträngliga dokument som presenteras i början av juni. Yttranden skall vara inlämnade i slutet av augusti 2017. Med anledning av att folk är lediga under sommaren kan utsatt tid för samråd ej anses som skälig. Informationsbladet om programförslaget och dess samråd landade i brevlådorna hos Lisebergs villaägare måndagen den 12 juni. Kommunen anordnade öppet hus i Östbergaskolans matsal på kvällen denna dag samt dagen efter, tisdagen den 13 juni. Denna korta tidsframhållning från kommunens sida kan ej anses som skälig.

Tid för samråd bör således förlängas med minst 2 månad så att fler berörda personer hinner uppmärksamma och skicka in synpunkter på förslaget.

CS och BP (91)

Vi bor i Liseberg och har lite synpunkter avseende västra Liseberg i programmet för Östberga/Årstafältet södra med dnr 2015-08443.

Vi tycker inte det är en lämplig idé att ersätta det enda skogsområdet i vår närhet med flerbostadshus. Skogsområdet bör bevaras. Stads- och landskapsbildsmässigt har området dessutom ett stort värde enligt områdesanalysen på sida 48-49.

Ska det ändå byggas hus bör våningsantalet sänkas till max 3 utan möjlighet till byggande av vind mot 4-5 våningar som är angivet i handlingarna. I närområdet finns villor, radhus och mindre flerbostadshus i som mest 2 våningar. Flerbostadshus i 4-5 våningar blir ett mycket främmande inslag.

P-normen är på tok för låg. Redan nu är det konstant bilar parkerade på gatorna i området. Har det gjorts någon konsekvensanalys av hur parkeringssituationen ändrades i samband med att flerbostadshus med tillhörande parkeringar byggdes på fastigheten Linjebussen 6 i Örby slott? Möjligheten till gatuparkering har drastiskt förändrats till det sämre i aktuellt område trots att alla 48 lägenheter utom 4 st 2 rok var 1 rok enligt bygglovet, boende i 1 rok tenderar att vara mindre bilburna än boende i större lägenheter. En konsekvensanalys av detta projekt kan vi tycka är en förutsättning innan man bestämmer p-normen. Överhuvudtaget verkar inte trafikutredningen utrett Liseberg utan det är i princip enbart Östberga man kan läsa om i utredningen. Det står att den låga p-normen kan sänkas ytterligare om mobilitetsåtgärder införs. Hur säkerställer man att mobilitetsåtgärder blir permanenta - hur ska man se till att en bilpool finns kvar i all framtid i en bostadsrättsförening eller att det finns tillgång till lådcyklar?! Det är inget man kan villkora i ett bygglov.

Vi får känslan av att västra Liseberg har fått följa med på ett hörn i denna utredning som primärt fokuserar på Östberga. Det finns inga 3D-vyer/modeller i sektionen Delområden i handlingen Program för Östberga, likaså saknas illustration för Tre kungars lund i avdelningen Offentliga rum, det finns inte heller några sektioner för området på sidan 32 och 33. Det borde hetat Program för Östberga och västra Liseberg om det skulle vara lika genomarbetat för västra Liseberg.

MS (92)

Bevara Liseberg!

Det är med bestörtning jag läser om era planer att bygga 325 nya bostäder längs Åbyvägen i norra delen av Liseberg.

Det finns inte några sådana här områden kvar i söderort längre. Ni har redan lyckats förstöra samtliga tidigare kandidater!!!

Sluta nu upp med den här förtätningen samt förfulningen medans vi har ett stockholm som går att älska och bo i kvar!!

Räckte det inte med att ni skulle förstöra city på 60-80talet?!?! Nu ska ni dessutom gå på vackra och idylliska gamla historiska villaområden! Skandal!

Paradoxalt nog finns såklart hur mycket mark som helst ute i Nacka och på Värmdö. Samt längre söderut i söderort. Men att bygga i skogsområden vore såklart förenkelt – istället ska man in och pajja redan befintliga områden. Hade jag inte vetat bättre vore jag övertygad om att ni alla samtliga på stadsbyggnadskontoret är ett gäng blinda hönor.

MG (94)

Jag vill härmed instämma i protesterna mot nedläggningen av Årsta Golf. Årsta Golf är ett företag med 140 000 besök/år, det står på gammal sjöbotten med 60 m lera rakt ner, vilket gör marken orimligt dyr att bygga hus på.

Gör istället om hela fältet till golfbana. Det skulle placera Stockholm på världskartan som unikt, att man kan åka dit kommunalt, utan att belasta miljön genom biltrafik. Golf har dessutom sent om sider blivit uppmärksammas och accepterad som god friskvård. Dom farhågor angående "barriäreffekter" som kan uppstå vid 30 meter? Höga staket beror lite på var golfbanan är placerad. Flytta den? Nej inte helt nödvändigt, då den är bra placerad idag. På fältet finns idag flera bollplaner varav endast Rugbyplanen används. "Barriäreffekter" uppstår annars gärna då varenda gräsyta/grönyta till varje pris måste bebyggas med gigantiska betongkomplex.

GG (95)

Har med stort intresse följt debatten om " Golfbana eller inte på Årstafältet".

Av dom svar som politiska partierna i Stockholm har gett ,är det några variationer.

M ,L och C är positiva till att golfbanan är kvar. Det är egentligen bara S som vill ha bort golfen.

Sveriedemokraterna har inte svarat än.

Det känns som en politisk pekpinne att golf är en snobbsport för rika, vilket är en mycket gammal åsikt. Frågan är om S har råd att göra en valfråga av det hela.

Om man besöker golfanläggningen ser man att det är mycket blandad struktur på besökarna. Pensionärer och barn står sida vid sida och spelar, och verkar trivas hur bra som helst. Golf , som det bedrivs på Årsta Golf, är en sport för alla. Ungdomar får något vettigt att syssla med, och pensionärer får röra på sig. Jag tänker mest på gamla farmor, +70, om hon ska spela fotboll eller Rugby. Då blir skaderiskerna alltför stora. Golf är något lämpligare i hennes fall, och ett sportfält ska vara öppet för alla. Att stänga en anläggning som har 140000 besök /år känns som stort slöseri. Och fel.

En annan sak som är bra med Årsta Golf, är att det är relativt lätt att ta sig dit med kommunala trafikmedel. Bil behövs inte, vilket torde tilltala MP.

De "barriäreffekter" som S är rädda för, finns ju inte i dag, så varför flytta golfanläggningen alls? Låt den ligga kvar där den ligger, och anpassa övrig verksamhet efter golfen och bygg fotbollsplanen där den befintliga ligger. Jo då, det finns redan idag en fullstor plan invid Göta Landsväg. Visserligen

"gräslig skött", men ändå en plan. Jag vill säga det att, den landskapsarkitekt som inte klarar av att "rockera" ytorna så att alla blir nöjda ska syssla med något annat. Definitivt. Kolonisterna bör också få vara kvar på befintlig plats. .Då hela Årstafältet är gammal sjöbotten, är risken stor att det blir orimligt dyrt att påla upp hela fältet, så mitt förslag är att södra delen om ån, används som sportfält/friluftsfält, och att norra delen bebyggs. Vissa golfare vill helst göra golfbana av HELA Årstafältet, men det är nog att hoppas på för mycket. Ytterligare en aspekt att tänka på är att golfare klottrar inte, vandaliserar inte, och framför allt bränner man inte upp några bilar.

CD (96)

Jag bor på xx, ett punkthus i tre plan. Hälften av lägenheterna har fönster mot söder och väster (däribland min lägenhet) och ligger därför väldigt nära bostadshuset xx. Detta medför stor insyn från söder in i sovrum och vardagsrum (se bilaga 1, planvy med min lägenhet). ***Konsekvensen av insyn från söder blir att man drar för persiennerna och gardiner från detta håll, vilket ni kan se på bilden som visar fasaden mot söder (se bilaga 2).***

Som ni också ser i planvyn (bilaga 1) så ligger bostadshuset xx redan idag inträngt med vägar på båda sidor om sig och närbelägen grannbebyggelse även från öster. ***Den stora behållningen med min och mina grannars bostad som har samma läge som jag, är därför utsikten mot väster som är fri från insyn och skuggning.***

Den planerade bebyggelsen i väster kommer att bidra till både skuggning och insyn även från väster. Lägenheterna på Tvååkersgränd är planerade att öppna sig mot väster för att ta till vara på utsikten fri från skuggning och insyn. Detta är gjort genom att hall, vardagsrum och kök vänder sig direkt åt detta håll (se bilaga 1). Fönster åt detta håll är också väl tilltaget. ***Insyn från detta håll får därför stora konsekvenser för boendet då insynen blir total ända in till WC och entré.***

Bifogade dokument:

- Bilaga 1, Planvy med min lägenhet inritad.
- Bilaga 2, bild på eftermiddag fasad mot söder.
- Bilaga 3, Sammanfattning (denna mailtext).

Ni är välkomna hem till mig om ni vill se en lägenhet i detta område eller för att ta ut siktlinjer för att kontrollera att det jag skriver stämmer.

TB och MJ (97) och (177)

Det har skickats ut allmän information om byggplaner och förändringar i Årsta och Östberga, men som även innehåller byggplaner i Liseberg och även i direkt anslutning till vår tomt på xx.

Vi är emot alla byggplaner i Liseberg kring Lisebergsvägen, utmed Åbyvägen och även i direkt anslutning till vår tomt, där vi idag har en mysig dunge som även dämpar ljud från trafik på Åbyvägen och tågtrafik från järnvägen.

Dungen är även en mysig lekplats för barnen i området och ett mysigt gångstråk.

Argumenten för att bevara Liseberg som det är idag är för att det är ett litet unikt villaområde med många äldre hus. Vi vill inte att man bygger flervåningshus och radhus vid Lisebergsvägen och Fackelvägen p.g.a. att:

1. Vi har redan mycket trafik genom området och vägarna är små för dagens trafik och bussar.
2. Äldre villor har inte ljudisolering som dämpar trafikbuller, så vi vill inte ha mer trafik eller bostäder i området eller på Åbyvägen.
3. Höga hus kommer skymma den kvällssol som vi har och passar inte in i detta villaområde
4. Redan trångt på bussar till och från Liseberg (144 och 165)
5. Åbyvägen är redan full av trafik på morgon och kväll, klarar inte ännu mer trafik från nya bostäder i området
6. Dagis och skolar i området är redan fulla och har problem
7. Lisebergs vårdcentral har redan idag svårt att ge ut tider och ta emot oss som idag bor i området
8. Ont om parkeringsplatser. Vi har redan idag problem att ta emot gäster, pga att andra parkerar på vår gata och våra besökande får försöka hitta annan parkering långt bort.
9. Liseberg har redan idag kända problem med dagvatten i området och översvämningar i källare
10. Det förekommer redan bus i områden kring Liseberg , t.ex. Östberga och Solberga som tyvärr bidrar till otrygghet, stök, stölder, klotter mm. Ofta störda av polishelikopter som ofta hovrar över oss och omkring.
11. Liseberg är ett villaområde och de få och små kvarvarande grönområden ska inte förstöras och bebyggas. Det finns andra stora ytor som kan bebyggas vid Älvsjömassan och Sjöängsskolan, utan att det skulle störa Lisebergs villaområde lika märkbart som de planer ni förslår. Bättre att bygga längre ut i Stockholms ytterområden, så stan växer, istället för att förtäta

och förstöra områden i befintliga gamla genuina förorter som t.ex. Liseberg.

12. Att bygga hyresrätter bidrar även tyvärr bara till ännu mer bus och problem för kringboende (bättre att fokuserar på att lösa problemen som finns i Östberga och Solberga, istället för att öka problemet med flera bostäder)
13. Öppna inte upp Fackelvägen mot Lisebergsvägen. Den vändplan som finns bidrar till minskad genomfart in i området, från Åbyvägen till Huddingevägen vilket gör det tryggare för våra barn att röra sig i området. Vi vill inte in mer trafik i området och den lilla gräsplätt som finns mellan vändplan på Fackelvägen (mot Lisebergsvägen) måste finnas för att kunna lagra snö från Fackelvägen och Lisebergsvägen vintertid. Gatorna är trånga och har många utfarter åt båda håll så snö måste kunna plogas bort från gatorna, annars kommer vi inte fram och det gäller även sopbilar, brevbärare och andra leveranser i området.
14. Era byggplaner sänker även värdet på vårt hus, vilket är vår största investering någonsin och är vår pensionsförsäkring.
15. Liseberg är ett villaområde, förstår inte det.

Vi kommer säkert på flera punkter om det behövs för att ni ska stoppa era planer.

Vi är även emot att ni bygger på Årstafältet, dagens bilvägar och kommunala kommunikation klarar aldrig att hantera den mängd bostäder som ni planerar.

Vi undrar även om ni agerat lagligt när ni kommunicerar information med rubrik om förändringar i Årstafältet och Östberga, men där ni smyger in förändringar i ett helt annat område, Liseberg.

1. Varför nämns inte området "Liseberg" som rubrik i ert material, på sidan ett finns enbart info om Östberga och Årstafältet?
2. Ert informationsmaterial delades ut bara någon dag före de informationsträffar/öppet hus som ni hade den (den 12 och 13/6), varför dålig framförhållning?
3. När kommer ni skicka ut tydlig information till boende i Liseberg och hålla extra info möten avseende Liseberg med bättre framförhållning, om ni inte stoppar era byggplaner i Liseberg?

Ni måste även förlänga den tid som finns för att komma in med synpunkter, slutet av augusti är för kort med tanke på att ni inte varit tydliga kring förändringarna i Liseberg i den information ni kommunicerat och publicerat.

MÅ (98)

Jag protesterar mot planerna att knyta samman Östberga med Liseberg.

PJ (99)**PROTEST MOT NYBYGGNATION I OVAN ÄRENDE
(NORRA LISEBERG)**

Jag/vi motsätter oss denna kraftiga boendeförtätning i området. Detta skulle förstöra de få grönområden som finns och därmed ta bort ett naturområde där de fridlysta arterna igelkott och hasselmus har sitt habitat.

Detta är de enda område i Liseberg där dessa arter har sitt livsutrymme. Det vill säga fortplantningsmöjligheter, viloplats, övervintring samt föda.

Igelkotten är fridlyst sedan 1972. För bara ca 5 år sedan kunde man nästan dagligen se igelkottar i området. Idag får man sitta stila i området både 2 och 3 dagar för att kunna få se en igelkott. I området finns även hasselmus, enda arten av sovmus som finns i Sverige.

Förstår att det behövs bostäder men det borde finnas andra mer lämpliga områden att ta i anspråk. Områden där det ej är lika trångt. Känns som man verkligen ”klämmer” in fastigheter i detta område.

Dessutom är det förbryllande att Stockholms Stad ”släpper till parkmark”. Jag har fått beskedet att staden under inga omständigheter säljer parkmark. För några år sedan ansökte jag/vi om att få köpa en smal remsa mark av staden. Detta blev det avslag på med motiveringen att staden ej säljer parkmark! !!! !!

Det område där det nu planeras nybyggnation (samma område där vi ansökte om att få köpa en remsa mark) är verkligen parkmark,

mark som dagligen används som strövområde av både människor, husdjur och vilda djur.

H och N (100)

Vi har inga frågor, men två synpunkter på "Program för Östberga".

Gör inte om gång- och cykelvägen i Sjöholmsvägens förlängning till en körbar gata.

Satsa gärna på kollektivtrafiken genom ökad turtäthet för de redan befintliga busslinjerna 144 och 134.

SG (101)

Jag skriver till er angående byggplanerna i Östberga (diarienummer 2015-08443) och specifikt längst Åbyvägen och i skogspartierna mellan Östberga och Liseberg. Förtätningen kommer medföra att de få grönområden som finns i området försvinner helt. Dessutom är infrastrukturen med vägbredd, trottoarer, dagvattenledningar mm ej anpassat för högre trafik och fler boenden. Jag anser att planerna ej tagit hänsyn till dessa och att utbyggnationen i dessa områden ej bör ske.

Brf. Tussmötet gm MA, inkl. 40 enskilda boende (102)

Vi har sammanställt de boendes synpunkter om Program för Östberga/Årstafältet södra, med fokus på delområde 2b (Tussmötehöjden) då dessa planer drabbar oss direkt.

Sammanfattning av synpunkter från de boende i Brf. Tussmötet1 angående Program för Östberga/Årstafältet södra (Ärende 2015-08443) , med avseende på området Tussmötehöjden (delområde 2b).

Om materialet

Sammanfattningen är de boendes samlade åsikter, känslor, oro samt motförslag mot kommunens planer på att bebygga i parken på Tussmötehöjden. Många av synpunkterna har bilder på motförslag.

Om husen och parken

Brf. Tussmötet 1 består av tre stycken 7-våningshus med sammanlagt 89 lägenheter. Adressen är Tussmötevägen 300 – 304,

Där nr 300 ligger nivåmässigt längst ner på Tussmötevägen och närmast Huddingevägen. Nr 304 ligger strax ovanför vägpackeln högst upp. Husen är byggda av Veidekke 2008.

Bakom husen finns en anlagd park utan officiellt namn. Parken har en stor öppen och plan gräsmatta. Längs kanten på gräsmattan så finns det bänkar och papperskorgar. Det finns även en stor utegrill, bord och mer bänkar. Det finns också ett område för lek och balanslekar. Parken är omgärdad av grönska i form av buskar och träd. Det finns en promenadslinga bland grönskan som går runt hela parken. Slingans del närmast Huddingevägen består av grus, medans den närmast Tussmötevägen är asfalterad och upplyst av lyktstolpar. Den asfalterade delen används av räddningstjänsten men utnyttjas av människor med barnvagnar, rullstolar och rullatorer.

Det finns även två trappor som leder upp till parken. En från norra sidan, direkt från Tussmötevägen, som en fortsättning på gångvägen längs Kvarnbacksskogen. Och den andra finns mellan Tussmötevägen 300 och 302.

Utifrån så kan man knappt se att det är en park på den lilla kullen. Och när du befinner dig i parken så tänker man inte på att man faktiskt befinner sig i Stockholms närförort. Man hör knappt trafiken från Huddingevägen.

De boende i brf. Tussmötet1 uppskattar den närliggande parken och dess grönska. Tack vare dess grönska och skyddade miljö så lockar parken till sig ett rikt djurliv, vilket är ovanligt när man befinner sig så nära en stadsmiljö som vi gör.

Orsak till att bo i vår förening

Många flyttade in i vår förening pga. närheten till parken och det gröna. De flesta husen saknar insyn och istället så har de frodiga grönska utanför fönstren eller balkongen. De som bor högre upp i husen kan även njuta av den enorma utsikten. Det gröna inslaget ger lugn och harmoni bland de boende, samt så har de enkel tillgång till lekutrymme för deras barn där man slipper oroa sig för biltrafiken. Det finns de som ansåg att denna plats var perfekt att låta deras barn växa upp. En del planerar skaffa barn tack vare dess gröna omgivning.

Parken och träden dämpar också till stor del trafiken från den hårt trafikerade Huddingevägen, förutom de som bor i Tussmötevägen 300.

Ökad trafik i området

Detta är den i särklass största oron när det gäller byggplanerna. Trafiken har redan ökat rejält i samband med bygget av området Tjærtunnan på andra sidan Huddingevägen. Förutom den övriga byggnationen / förtätningen av Östberga så kommer byggplanerna i parken öka trafiken enormt. Lägg sedan till alla som ska hämta och lämna på dagis. Om in- och utfarten till området ska gå runt Tussmötevägen 300 som det visas på planen, så kommer det bli outhärdligt att bo kvar där. Även de boende med utsikt över parken oroas rejält av den ökade trafiken. Många har klargjort att de tänker flytta om planerna förverkligas eftersom de flyttade hit på grund av det lugn som området har idag.

Grönområdet försvinner

Om parken bebyggs enligt de tilltänkta planerna så försvinner träden, det gröna och det lugn som parken och skogen ger idag. Många boende, samt de i närområdet använder parken flitigt för rekreation, grillning, lekar, träning, hundpromenader, solning eller bara umgänge. Tack vare parkens avskildhet så har man fått rådjur, harar, rävar, fasaner, ekorrar och grävlingar på köpet. Att närheten till naturen försvinner och ska ersättas med hus och vägar, har gjort de boende upprörda och förtvivlade. Grönområdet var en av huvudanledningarna att man flyttade hit.

Utsikten försvinner

Inte bara att grönområdet, utan även utsikten och dess sol försvinner då våra hus hamnar helt i skuggan av de nya husen. Solen går upp nordost på morgonen. Om husen byggs med sju våningar så kommer de nya husen ligga högre upp än de nuvarande, vilket placerar oss helt i skugga. Även för de som bor på våning sju idag. Den befintliga utsikten kommer bli att vi får första parkett rakt in i våra nya grannars lägenheter istället. Detta hade vi inte tänkt oss.

Förskolan

Att placera en förskola i ett av tilltänkta husen har skapat oro. Inte för att man ogillar barn, men när man ska ha barnens lekplats

alldeles intill våra hus så är man inte positiv. Förutom att barn är ganska högljudda av sig så är det främst den ökade trafiken då folk ska hämta och lämna sina barn på förskolan, samt mattransporter och annan servicetransport som måste upp till skolan. Detta är inte ok.

Under det pågående bygget

Många oroar sig för att marken inte är stabil nog eller att sprängningen kommer leda till sprickor i våra hus. Det stora störningar som byggtransporterna orsakar, med trafikbuller, damm och oljud. Bygget av området Tjärtunnan orsakade en hel del störningar.

Värdeminskning

Vi har varit i kontakt med mäklare och fått bekräftad värdeminskning på minst 300 000 SEK av en lägenhet med utsikt mot parken. Troligen är den mycket större. När bygget väl påbörjats så kan våra lägenheter bli svårsålda. De som köpte dem nyligen kommer troligen förlora pengar. Detta är inte ok.

Brist på kommunikationer

Vi som är beroende av kollektivtrafiken åker i huvudsak med buss 144. Den är idag redan underdimensionerad. Det verkar som att man inte kompenserar för det ökade behovet av kollektivtrafik då man samtidigt bygger bostäder. Tunnelbanan kommer inte vara på plats på flera år så den räknar vi inte med ännu. Justera kollektivtrafiken allt efter man förtätar.

Brist på samhällsservice och butiker

En allmän oro är bristen på vårdcentraler, skolor, förskolor och dylikt, samt butiker. Butiker kan ni inte råda över men samhällsservice är nödvändigt. Kommer Lisebergs Vårdcentral klara av alla den ökade mängden medborgare?

Kritik mot informationsspridningen

I mitten av juni, vid ett styrelsemöte i föreningen så framkom ett rykte om byggnation i parken. Detta verifierades dagen efter. Information hade gått ut via posten till de boende om program för Östberga, men de boende i föreningen tog för givet att inga förändringar skulle ske i parken bakom våra hus och därför inte engagerade sig så mycket i frågan.

Efter att fått planerna bekräftade så började styrelsen i föreningen att informera de boende så gott det gick. Samtidigt så ville styrelsen träffa representanter för projektet och inleda en dialog. Detta gick inte då alla ansvariga för projektet var på semester.

Men vi lyckades informera och samla in ett fyrtiotal synpunkter på byggplanerna från de boende innan samrådstiden tog slut. Alla synpunkter finns att läsa i detta dokument.

Vi önskar att kommunen hade tagit direkt kontakt med oss i brf. Tusmötet 1. Vi fanns inte ens med på listan av de som delgavs information. Skarp kritik mot er!

Kritik mot Naturvärdesanalys och Grönytefaktorer (GYF)

I naturvärdesanalysen så förespråkas bevarande av Kvarnbacksskogen och en liten del av skogen på Tusmötehöjden för att främja pollinering och spridning av insekter, samtidigt så förvarnas det att det finns stora risker att förtätningen i området ändå hindrar den naturliga pollineringen. Parken i sig räknas som naturpark och kan bebyggas enligt er. Om det rika djurlivet eller hur de boende i området använder parken nämns inget om.

Enligt Stockholm Stads eget framtagna verktyg GYF, så ska man bevara och främja gröna ytor. I ert material så omnämns inte ens parken, samt så går den i motsats till vad GYF ska främja. Från (s.79 i Program för Östberga)

” Kulturella tjänster

Kulturella tjänster utgörs av rekreation, estetiska värden, ekologisk insikt, kulturlandskapet, utsikt, hälsa, sinnlig upplevelse, sociala interaktioner, naturpedagogik, symbolik och andlighet. Exempel på kulturella ekosystemtjänster inom programområdet är: att områden/platser finns för rekreation, ro och andrum, estetiska värden, grön oas, lek, naturlek, blomsterprakt, bollspel, picknick och naturpedagogik. En brist för delar av områden med kulturella ekosystemtjänster är att de störs av buller från omgivande väginfrastruktur. Området bedöms idag inte lida brist på parker och naturmark.”

När Östberga/Årsta/Stureby förtätas så ökas behovet av dessa gröna ytor. Att då ta bort en fullt fungerande park som idag fungerar som en "grön lunga" är ologiskt och går emot ert verktyg (GYF) om bevarande av gröna ytor.

Om parken och Kvarnbacksskogen bevaras som den är, så bildas ett naturligt grönt stråk, med goda chanser för pollinering och spridning av insekter.

Övergripande kritik mot stadsplaneringen i området

Förtätningen av Östberga är planerad efter de hårt trafikerade vägarna. Hus kommer att byggas längs hela Östbergavägen, ända fram till korsningen Huddingevägen. Trafiken kommer med sannolikhet att öka markant de närmaste åren vilket gör de tilltänkta husen längs Östbergavägen mindre attraktiva.

Södra delen av Årstafältet kommer bli park men om Östbergavägen består i sin nuvarande form så kommer tillgängligheten för de boende i Östberga till Årstafältet bli begränsad. Det måste till viadukter mot Årstafältet för att öka tillgängligheten, annars blir det ganska svårt för de boende att ta sig till parken.

Det som många undrar över varför man inte grävde ner hela Huddingevägen ända ner från Älvsjö? Nu har vi en hårt trafikerad väg som går som ett sår fram till Årstafältet där hus planeras att byggas så nära vägen som möjligt. Det hade varit en bättre samhällsplanering om man grävt ner Huddingevägen och kanske Östbergavägen. Då skulle man lättare kunna planera bostäder och cykelstråk på den övertäckta vägen och få en bättre helhetslösning för området. Nu blir det bara förtätat med ökad trafik i alla riktningar och med ökad trafikbuller och avgaser på köpet.

Motförslag

Vi boende har förståelse att man måste bygga fler bostäder men man måste också hitta en balans mellan förtätning, boende, gröna ytor och livskvalité. Vi har sett hur stadsplaneringen gjort med Hammarby Sjöstad där man har förtätat mer än i de gamla miljonprogramsområden. Det saknas "luft" och "gröna ytor" mellan husen, något som var standard i de gamla miljonprogramsområden. Efter att sett hur Lindes backe har utformats på andra sidan fältet så är vi strakt kritiskt mot byggnation i parken. Parken behövs som en

grön lunga vid en sådan förtätning/stadsplanering. De boende i Tussmötet¹ har kommit med ett antal motförslag. Nedan så har vi sammanfattat några av dem som var likvärdiga.

Motförslag 1.

Istället för att placera de planerade husen så nära våra hus, så placera dem så nära Huddingevägen som möjligt och låt parkens gröna yta få vara kvar. Husen ska inte heller få vara högre än våra befintliga hus (max 5 våningar.). In- och utfarten till husen och dess garage kommer finnas norr om Tussmötehöjden, där den norra trappan till parken idag befinner sig. Varutransporter till förskolan sköts via garaget och varuhiss. Det viktiga är att så stor del av parken bevaras, att den grönska närmast våra hus finns kvar och trafiken minimeras så gått det går.

Motförslag 2

Bygg husen i Kvarnbacksskogen. Skogen används inte samma utsträckning som vår park eftersom den inte är lika lättillgänglig. Bevara parken som den är.

Motförslag 3

Gräv ner Huddingevägen och Östbergavägen. Gör ett nytt program där man lämnar lite mer luft mellan husen och utnyttjar den nya marken mer effektivt. Bevara parken som den är.

Motförslag 4

Bygg de 100 lägenheterna på de andra planerade husen. Lägg på en eller två våningar som kompensation på varje tilltänkt byggnad. Låt hela takytan på huset i korsningen Huddingevägen-Östbergavägen, bli förskola. Bygg sedan en gångbro från taket till parken på Tussmötehöjden för att öka tillgängligheten till det riktiga grönområdet för barnen. Att utnyttja taken som uterum för skolor är ganska vanligt i många delar av världen. Fördelen är att barnen kommer från trafiken med dess buller och avgaser och ytor utnyttjas mer effektivt. Bygg även gång- och cykelbron från parken över till Stureby som är planerad. Då ökar man tillgängligheten för parken. För övrigt kanske parken ska rustas upp lite och få ökad variation av växtlighet vilket främjar miljön för insekter som hjälper till vid pollinering.

Slutord av sammanfattningen

Vi kan inte begära att ni ska läsa igenom om alla synpunkterna, men vi önskar att ni gör det så att ni får en känsla om hur vi uppfattar dessa planer. Varje boende har markerat vilket hus och våning de bor på, samt om de har utsikt över parken. Med denna information så kan ni enkelt planera så de nya husen (om de nu byggs) kommer ha så lite påverkan som möjligt på vårt boende.

LD och JD, xxvägen

Jag och min man xx är helt emot detta bygge då det skulle innebära att vi förlorar en hel del av utsikten. Det var en av anledningarna till att vi valde att köpa lägenhet precis här. Vi nyttjar ofta parken till promenader, picnic, grillning mm. Det är verkligen en oas trots att den ligger så nära Huddingevägen.

Vi har generellt inget emot nya byggen, men att husen hamnar så otroligt nära våra hus, att det är så många bostäder och att det dessutom planeras att byggas en väldigt stor förskola känns verkligen inte ok.

Vi valde som sagt detta boende pga allt det lummiga gröna runtomkring samt den fina utsikten i nästan alla vädersträck.

Vi är helt och hållet emot bygget.

CS, xxvägen

Vår lilla park som ni kallar Tussmöteshöjden är en otroligt viktig plats för mig. Jag och min hund njuter av den flera gånger varje dag, när jag köpte lägenheten var det just parken som avgjorde.

Då jag verkligen spenderar mycket tid i parken så ser jag hur populär den är och att den verkligen används av de boende i området. Det är vanligt med barnkalas, brännboll, grillningar, fotboll, solning, lekplats och mycket mera. Då man befinner sig i parken så "försvinner" husen runt omkring och det blir en grön oas som ger mig livskvalitet. Just utformningen av parken känns unikt och att befinna sig där och bara kolla på djurlivet (harar, räv, rådjur, fåglar) är fantastisk samtidigt som lite överkligt då vi faktisk befinner oss i en storstad.

Då det också planeras att bygga ”Årstafältet Södra” som innebär att ännu mer naturområden kraftigt minskar är det extra viktigt att behålla de små skogspartier (ex Tussmöteshöjden) som finns kvar. Om planerna på att bygga i vår lilla park blir verklighet innebär det att jag kommer flytta till ett område där det finns en bättre tillgång till närhet av natur.

Xx, xxvägen

Trodde inte detta var möjligt! Är det ett försök att ta bort så mycket som möjligt av det lilla grönområde vi har, där dagisbarn kommer för att leka, och vi vuxna kan grilla och spela spel. Det är också ett ställe där vi kan få se rådjur, harar m.m. Det finns ju mrk nedanför kullen och på andra sidan av Tussmötevägen, ängsmark, som måste vara lättare att bygga på och lättare att komma åt trafikmässigt.

Vart ska alla bilar ta vägen? Redan nu är det jättedåligt med parkeringsplatser. Hur ska 144; an kunna fungera med så mycket mera folk? Tänk lite framåt någon gång! Förstör inte det lilla gröna som finns!

Hoppas på att ni tänker om!

JD, xxvägen

Jag är emot bostadsbyggandet i parken med anledning av ökad bullernivå, minskat grönområde i området och ökad fordonstrafik när området ur miljösynpunkt är redan fylld av bilvägar, fordon och buller m. m.

F, xxvägen

Förstår att det måste byggas men varför höghus?

Vi som bott här i ett antal år vet hur det blåser.

Varför inte bygga 3-våningshus som ett ”U”, då får alla ha kvar sin utsikt och de som bor på kullen blir skyddade av blåsten.

AF, xxvägen

Vi är helt emot bebyggelsen av parken enligt förslaget! Den avskilda parken är 50% av anledningen till att vi valde att köpa

lägenheten snart 3 år sedan och resterande 50% är den stora balkongen som leder mot grönskan! Om det byggs nya hus så tappar vi både parken och nyttan med den stora balkongen som idag är praktiskt taget utan insyn. Jag pratar inte ens om allt damm, buller och trams som bygget kommer orsaka. Vi har precis fått barn, så byggarbete precis utanför fönstret är det sista vi har tänkt oss.

Jag kan tänka mig bita samman och hålla ut om man får byta till en ny lägenhet när bygget är klart. Vi på Tussmötet 1 borde få företräde i valet av likvärdiga lägenheter, även om man får betala mellanskillnaden. Jag har hört att det är samma uppgörelse som gjordes för de vars hus blev av med utsikten på andra sidan bron i Stureby.

Du får gärna återkoppla till mig kring hur jag kan hjälpa driva detta ärende vidare, för det väcker minst sagt starka känslor i vår familj.

J, xxvägen

Placera inte husen så nära de befintliga utan försök placera dem så nära Huddingevägen som möjligt. Och max 4 våningar högt så att de inte sticker höjdmässigt. Och att förskolan flyttas in mer centralt i parken, eftersom det finns ingen anledning att förskolans rastgård ska vara så nära den befintliga byggnaden. På så vis så ändrar man inte den befintliga brandvägen/gångvägen som är viktig för utryckningsfordon för Tussmötevägen 304.

Sänk Huddingevägen från Södra länken och hela korsningen Östbergavägen/Huddingevägen med planskild korsning i två nivåer, för att sedan bygga bostäder på detta. Detta skulle bli mer miljövänlig och mer trafikvänligt för alla parter (fotgängare, cyklister, barnfamiljer och boende).

S, xxvägen

In my and my wife's opinion, this is not a good idea to take away the green space from us. This green space was one of the strongest reason why we brought the apartment.

Also, these new buildings will not only take away our privacy but also the increased traffic will create too much noise. Today, there is

already too much noise from the main street 24 x 7. More buildings nearby and more people will only worsen the situation.

We are so much in love with place and we have some future plans like extending our family and have a baby but because of this new construction under our nose and big vehicles moving around the area 25 x 7, I would not want to plan a baby in his apartment. I will to find some alternative accommodation that is green, noise free, calm and suitable for my wife and kids.

I strongly oppose the decision of building ne apartments here.

L, xxvägen

Vi vill inte att någon byggnation ska ske i ”vår” gröna lilla park.

Det finns ett skyddsrum i bergrummet, hur lämpligt är det då att bygga på berget? Hur mycket måste då berget förstärkas? Dyrbart?

Hur lämpligt är det att lägga bostäder samt förskola i närhet av hårt trafikerade vägar?

Ur folkhälsosynpunkt, bostäder och förskola i direkt närhet till en återvinningscentral. Är det lämpligt.

Då en byggnation av Årstafältet planeras måste det finnas ”andningshål” = ”gröna” byggfria platser. Vårt ”gröna” berg måst vi få behålla så som det är.

UH och UH, xxvägen

Självklart behövs det nya bostäder. Det vi vänder mig mot är husens placering, antal våningar och den tänkta tillfartsvägen tätt intill redan befintliga hus. Placerar man husen mot kanten av Huddingevägen (se bif. förslag) så får man ett grönområde mellan de befintliga husen och de nybyggda. Ett område som vi skulle kunna nyttja tillsammans för div aktiviteter. Som förslaget ser ut idag hamnar denna grönyta som en ”innergård”, innanför de nya husen. Det blir en yta som vi inte kommer att kunna utnyttja, det skapar snarare en ”vi och dom” känsla.

Den tänkta förskolan, med uteplats, bör kunna placeras en bit ifrån de befintliga husen. Förskolans utegård ligger väldigt nära den uteplats som en av de boende i föreningen idag förfogar över. Det kommer att bli en tät trafik mornar och eftermiddagar precis kant i kant med den befintliga byggnationen. Lägg dessutom till den trafik som kommer att genereras från bostadshusen.

Hur har man tänkt gällande den brandgata, uppställningsplats för räddningsfordon som i dag finns bakom de befintliga husen? Den ser, enligt förslaget ut att hamna på förskolans utegård.

Ändra istället tillfartsvägen till förskola och bostadshusen och dra vägen från Tussmötevägens nedre del, närmare Östbergavägen.

Husen bör inte heller bli högre än de befintliga husen, 5 våningar räcker så de inte i slutänden är högre än Tussmötevägen 300-304.

Att flytta husens placering, vägens sträckning och förskolans placering skulle kunna bidra till att detta skulle kunna bli väldigt bra.

TS, xxvägen

Ny bebyggelse på Tussmötehöjden

Vi förstår inte alls hur tankarna gått när detta förslag har arbetats fram. Att bygga fyra sjuvåningshus och en förskola på Tussmötehöjden är helt befängt! Klämma in så mycket bebyggelse framför redan befintliga hus, och därmed förstöra all trivsel för de som redan bor här och har sina lägenheter mot Tussmötehöjden (parken). Detta har vi absolut ingen förståelse för. Att sedan lämna denna "bomb" i juli när flertalet av de boende är på semester är dåligt. Fler av de boende kommer inte hinna lämna sina synpunkter i tid.

Eventuell ny trafikerad väg på Tussmötehöjden

Att bygga en trafikerad väg med dubbelriktad trafik (till de boende i de 100 nya bostäderna och hämtning/lämning till förskolan) är mycket ansvarslost. Det medför att vi boende får trafikerade vägar på båda sidor av vårt hus. Barn och barnbarn kan inte gå själva på någon sida, vilket de kan idag. Hur har ni tänkt med den brandväg som finns i dag?

Vårt förslag

Se skiss nedan. Om det över huvudtaget ska (måste) byggas några hus på Tussmötehöjden är ett bättre förslag att fyra nya hus (markerade med rött i skissen) placeras utmed Huddingevägen (mitt emot Tjärtunnan) med högst 5 våningar i varje hus. Förskolan kan med fördel flyttas till det fjärde höghuset närmast vägen. Då kan vi som redan bor här, tillsammans med de boende i de nya husen, ha en gemensam grön park med stora gröna ytor att umgås på.

Den nya tillfarten till den planerade förskolan och de nya husen kan inte ske enligt förslaget. Bygg i stället den vägen med infart från den nedre delen av Tussmötevägen "Luffarstigen" och upp till området (på skissen markerat med gult). Då slipper samtliga boende någon trafik framför lägenheterna och de som ska hämta/lämna på förskolan behöver inte åka in i området utan åker upp "bakvägen". Den nuvarande brandvägen lämnas kvar som den är.

De planerade husen utefter Östbergavägen är ett mycket bra förslag till nybyggen. Det påverkar inte några människor och det skulle rymma otroligt många lägenheter. Att sedan bygga till förskolor och 1-9 skola i dess närhet är ett mycket bra förslag. Affärer i dessa hus är bara en bra bonus. Vår oro inför en eventuell framtida byggnation på Tussmötehöjden

Vi trodde aldrig att detta skulle hända! Kommunen skriver om vikten av att värna om en grön ekologisk omgivning. Därför är helt ofattbart att man vill ta bort detta enda gröna område som vi har i vårt närområde utan att behöva gå över några vägar för att komma dit! En säkerhet för våra barn och barnbarn med.

Enligt förslaget kommer området bebyggas med fyra nya höga hus placerade framför oss så all vår utsikt försvinner. Antalet lägenheter mer än fördubblas och en breddad trafikerad väg kommer anläggas i det nya området. Och det blir i princip inget kvar av parken vi har haft. Den kommer inte kunna användas som hittills. Området förändras helt och ingenting blir sig likt!!!! Varför så många och så höga hus? Tre av husen kommer ta bort vår utsikt helt och göra vår lägenhet mörkare.

Sprängningar i samband med eventuell nybyggnation Vi mådde dåligt och stördes mycket utav alla sprängningar som var under

Tjärtunnans byggande. Vi tänker med fasa på hur det skulle kunna bli med sprängningar här så nära. Vår hund är skotträdd, vi kunde inte lämna honom ensam då. Hur skulle det fungera här i så fall?

Kollektivtrafiken

Sedan det nya området Tjärtunnan på andra sidan Huddingevägen började bli klart märker vi att kollektivtrafiken blivit katastrofalt mycket sämre. Hur ska det då bli när bussarna ska klara av alla nya boende? Det är en gåta.

En förutsättning för att detta ska kunna bli bra är att utökad kollektivtrafik planeras innan folk flyttar dit.

Så lämna Tussmötehöjden som den fungerande park och oas den är idag. Och placera nya bostäder där de inte förstör för de redan boende

Varför flyttade vi hit?

Från att ha bott i Botkyrka, med en fantastisk grönska omkring oss, flyttade vi hit 2010 efter att noga ha kontrollerat att inga exploateringar med mera i detta område var planerade. Då var bara Årstafältets planer på gång, ingenting i detta område. Här erbjöds en välskött bostadsrättsförening med lagom många lägenheter och en otroligt fin grön oas utan biltrafik i parken (Tussmötehöjden) utanför. Två mycket viktiga aspekter för oss när vi valde vår lägenhet. Vi trivs otroligt bra här!

Vad betyder denna park och dess omgivning för oss?

För oss betyder det mycket. I och runt parken har vi möjlighet att ta promenader, grilla och fika under trevliga former. Vi (och många andra familjer) har släkträffar med femkamp med mera för barn och vuxna. Vi har stor släkt som inte rymts i vår lägenhet och i parken har vi möjlighet att träffas allihop. Djurlivet i parken/skogen är fantastiskt. Vi ser dagligen harar och rådjur. Ibland fasaner och även en och annan räv. Helt fantastiskt.

Utsikten från vår lägenhet och balkong är magisk med en fri horisont. Vi ser hela staden och det är lugnt och skönt utan biltrafik och oväsen. Otroligt viktigt för oss och det var detta som gjorde att vi ville bo här, se bilderna nedan.

EA, xxvägen

Jag har full förståelse för behovet av fler bostäder men en förtätning av en livsmiljö måste ske med förnuft. När jag läser förslaget och bebyggelsen av Tussmötehöjden måste jag medge att det överstiget mitt förnuft.

Parken, som avgränsas av Tussmötevägen-Östbergavägen-Huddingevägen, är alldeles för lite för att klämma ditt ytterligare 100 bostäder med allt det innebär avseende trafik och övrig belastning på denna lilla plätt. Jag förstår inte heller hur man kan prata om att ”värna om en grön ekologisk omgivning”. Det som blir kvar av parken kan omöjligen hålla för det trycket som 100 nya bostäder innebär. Detta är motsats till ”värna om en grön ekologisk omgivning”.

När man väljer sin bostad så väljer man inte enbart utifrån lägenhetens utformning och standard utan man väljer även utifrån omgivning. Man bor inte endast i lägenheten utan i närområdet. Parken är väldigt viktig för oss som bor här, det är livskvalitet.

Att bygga ner från luffarstigen mot korsningen Tussmötevägen/Östbergavägen är vettig och kanske till och med en bro över till Enskede. Men det är också allt parken klara av och fortfarande fylla den funktion som rekreationsområde och som ”ekologisk omgivning”.

BJ, xxvägen

Jag protesterar mot att det ska byggas bostadshus vid parken på Tussmötehöjden. Det behövs små gröna lungor bland all tidigare förtätad bebyggelse. Området utnyttjas så gott som året om av barnfamiljer med flera. Rådjur, harar, fåglar, räv och grävlingsgryt finns i området. Det räcker väl med att det byggs för fullt runtom i närområdet. Det behöver inte byggas på varje liten grönplätt. Varför inte bygga i Stamparken! Lättare markberedning, inga trädfällningar och djur samt fåglar blir kvar på höjden. Många boende på Stamgatan nyttjar dessutom idag parken på Tussmötehöjden. Om ni inte har besökt parken på Tussmötehöjden så rekommenderar jag er att göra det, så förstår ni hur olämpligt planerat bygge är.

K, xxvägen

Detta verkar inte genomtänkt eftersom det blir för trångt. Det måste finnas luft mellan husen. Förstår inte hur man kan bygga en väg för alla boende på kullen runt Tussmötevägen 300. Förstår inte hur det ska finnas utrymme för förskolans barn att leka. Förskolan kommer väl ha ca 100 barn om det ska vara 6 avdelningar? Har ni tänkt på alla som ska hämta och lämna sina barn varje dag?

L, xxvägen

Jag anser inte att man bör bygga i parken. Argumentet att parken har ett lågt naturvärde köper jag inte. Det stämmer inte!

Jag har aldrig sett så mycket djurliv som just här och då kommer jag ändå från Norrland.

Nästa dagligen ser man hare, rådjur, fasan, fåglar av olika slag, även rovfåglar och räv. Att säga att parken har ett lågt naturvärde är därför helt felaktigt. Stoppa därför dessa byggplaner.

D, xxvägen

Den lilla parken bakom våra hus är mycket uppskattad plats för oss som bor här, men även för folk boende i närliggande fastigheter.

En vacker utsiktsplats där man gärna stannar en stund. Platsen utnyttjas på flera sätt; grillning, solande, kalas och utelekar och spel.

Det byggs överallt i vårt närområde och jag har full förståelse för behovet av bostäder men tycker ändå att denna lilla plats som uppskattas av många ska få vara som en liten rekreationsplats för de boende i närområdet.

Jag vill därför protestera mot byggplanerna som aviserats på denna plats och anhåller om att Stockholm Stad ser över alternativa platser för dessa planerade bostadshus.

M, xxvägen

Man har hela Årstafältet att bygga på. Varför ska man då klämma in 5 byggnader på ett litet område och alldeles för nära befintlig bebyggelse?

En av anledningarna att jag över huvud taget flyttade hit var den fina lilla skogen som jag kan njuta av på flera olika sätt.

Dessutom fungerar den som ”lunga” mot trafiken på Huddingevägen. Visst behövs bostäder men man måste ta hänsyn och behålla grönområden för rekreation.

K och G, xxvägen

Sista grön utposten av Östberga. Vi köpte här för att det är så mycket fin natur här omkring. För oss är naturvärdet stort (Men kanske inte för er). Det är synd att förstöra en så härlig och insynsskyddad oas av grönska. Som på vintern blir skidspår och pulkabacke. Det finns inte så många kvar. Vi utnyttjar parken ganska frekvent men picknic, lekar samt grillning. Grillplatsen är väldigt trevlig med bord och plats för många om man skulle bli ett stort sällskap. Och man stör inga grannar heller. Pga allt grönt. Det finns även en promenadslinga som utnyttjas av hundägare, motionärer eller bara de som vill gå en sväng i lugnet och sortera sina tankar. Det finns också ett väldigt rikt djurliv här med bl.a. fåglar, rådjur, harar, rävar har även sett en grävling. Det är ett trevligt inslag att titta på.

Jag tycker inte det känns bra att eventuellt få en bilväg typ 10 meter från huset. Med bilar som åker fram och tillbaka, för att komma till sin eventuella bostad eller lämna barn på förskolan. Eller ställa av sina matvaror m.m. för att det blir för långt och tungt att bära från den eventuella p-plats som dom kanske hittar på Stamgatan med omnejd. För det kommer att bli vårt med parkering. Det är trångt som det är redan nu. Och det kommer att bli värre med tanke på bygget som är på andra sidan (Huddingevägen) bron med 5 – 7 nybyggda hyreshus.

För att inte tala om all byggtrafik, sprängningar och allt var det innebär som kommer pågå under ett par år. Vi har redan fått sprickor i väggar och tak vilket förmodligen kommer bli ännu värre.

Jag tror även att värdet i lgh kommer att minska.

Och sedan om det nu eventuellt blir lägenheter ändå trots våra olika argument för att få ha kvar det lilla gröna lummiga området. Vem

vill stå och stirra in i grannens kök, vardagsrum, sovrum och se vad de äter till frukost, lunch eller middag. Eller vad de har för märke på sina underkläder.

Det här var inte våran tanke när vi köpte här. Ifall vi hade velat annorlunda så hade vi köpt t ex Liljeholmskajen.

Där man kan få både mode och middagstips utav sina närmaste grannar, vilket dom visste när dom köpte. Frivilligt val, vilket det här inte är, verkar det som.

Jag motsätter mig det här bygget. Det måste finnas andra bättre ställen att bygga på.

A och L, xxvägen

Jag och min make hade letat efter en ny bostad i över 7 år tills vi hittade den är bostaden. Att hitta en bostad i Stockholm som ligger hyffsat centralt, med bra kommunikationer, massor av grön omgivning och nästan ingen insyn, är nästan en omöjlighet idag. Men vi hittade den och vi älskar vårt hem.

Inte i vår vildaste fantasi kunde vi föreställa oss att de skulle bygga i den fina parken nedanför oss. 7 våningshus som kommer att skymma vår utsikt, fast vi bor på den sjunde våningen. Husen kommer vara högre placerade eftersom de kommer ligga några meter högre upp.

Vi har full förståelse för att Stockholm behöver bostäder men man behöver även gröna oaser. Parken på Tussmötehjöden är snudd på unik med sin placering och utförande. Utifrån så ser man knappt att det finns en park där uppe på höjden. Och när du är inne i parken så är du omgiven av grönska. Man ser bara ett fåtal hus och hör trafiken från Huddingevägen. Denna konstruktion av parken gör parken inte bara attraktiv för oss människor utan även ett trevligt tillhåll för djur så som ekorrar, harar, rådjur, räv, fasaner och t. o. m grävling.

Tack vare den plana vägen upp till parken så är den lättillgänglig för barnvagnar, rullatorer och rullstolar. Gräsmattan är plan och lämpar sig allehanda lekar och aktiviteter. Det finns bänkar att vila sig på och bänkar och bord, samt en stor grill.

Att både människor och djur söker sig till parken beror på att den ger oss möjlighet att kunna söka skydd och få lite återhämtning från stadens puls. Det ger oss ett välbefinnande. Det finns ett otal rapporter som visar vikten av grönområde i stadsbebyggelse. Det gör att människor mår bättre. Och när alla de har nya bostäder Östberga och Stureby har byggts så är det extra viktigt med sådana här gröna lungor, dit alla kan gå.

Med dessa ord som inledning vill vi lägga fram tre alternativ på vad vi anser är bättre lösningar.

Alt 1.

Ingen bebyggelse i parken, men däremot bör cykel, gångbron över Huddingevägen byggas för att öka lättillgängligheten till parken. Parken kan rustas upp med nya bänkar och bord. Runt gräsmattans kan så bör man så ängsblommor för att öka mångfalden av växtligheten. Detta är positivt för insekter och bin som behövs för att befrukta fruktträden i Stureby.

Alt 2.

Bygg de 100 bostäderna på andra ställen och lämna parken intakt. Kvarnbacksskogen. Även om skogen har ett stort naturvärde enligt rapporten så är den otillgänglig för oss människor. Årsta Park. Vissa av byggnader används inte fullt ut och skulle kunna rivas och ersättas med bostadshus. Fler våningar på befintliga husen. Lagg på en eller två-våningar på husen som planeras. Låt förskolan ha sitt lekområde uppe på taket istället för på marken. Fungerar i Japan så kan det väl fungera här?

Alt 3.

Bygg på Tussmötehöjden men inte i parken utan placera husen så nära Huddingevägen som möjligt. Husen får inte heller vara högre än våra hus. Förskolans placering ska vara placerad i NÖ-delen av parken.

In-utfarten till husen ska nedanför (norr om) Tussmötevägen 304, där de gamla trapporna är. Även det underjordiska garaget ska ha sin utfart där. För att göra trafiken smidigare så ska en rondell byggas istället där in-utfarten och Tussmötevägen möts. Parken ska hållas så intakt som möjligt.

Vi har svårt att förstå er bedömning att parken är lämplig för byggnation när det går strikt emot er bedömning av GYF (Grönytefaktor). Parken på Tussmötehöjden (och dess omgivning) har troligen den viktigaste grönytan enligt GYF i hela Östberga. Bedömning kan inte göras på 5 min under våren. För en rättvis bedömning så bör man studera parken och dess omgivning under årets alla årstider.

Det är vår plikt som medborgare i Stockholm Stad att kunna stå upp och kämpa för stadens kvarvarande grönområden. Vi måste få ha kvar våra små gröna oaser.

Jag och min make, motsätter oss planerna på att bygga hus i parken på Tussmötehöjden.

RJ och AJ, och hunden Roxy,xx, xxvägen

Ett slag under bältet är detta för oss. Vi vill självklart ha kvar denna park, där vi kan gå med vår hund och träffa andra som går där. Nu när Årstafältet ska bebyggas så försvinner en stor del av våra promenader och även den fina rastgården.

Vi stortrivs i vår lägenhet nu med så mycket grönska omkring oss, ska vi nu inte kunna njuta av våra kvällar på balkongen och att kunna njuta parken.

Den lilla fina park kan väl få vara kvar, det borde finnas platser som bebyggas på istället. Den gamla luffarskogen tror jag den kallas, där kan man väl bygga. Mitt emot Årstafältet. Nu känns det som om vi bor i en småstad men nu kommer det att förstöras.

A, xxvägen

Fram till 2007 bodde jag på xxvägen, mitt emot Globen. Det var mycket trafik där redan då så jag sökte efter ett nytt boende med mindre trafik. Klarar inte av att bo där det är mycket biltrafik. I Östberga fann jag min nuvarande lägenhet. Det är två rum med kök och sovrummet har jag mot parken / skogen och det känns härligt att ha naturen så nära. Och man hör inte så mycket av biltrafiken heller. När jag bodde vid Globen så kunde jag knappt höra mina egna tankar.

Parken på baksidan är mycket uppskattad och den används flitigt. Förskolor kommer dit och leker, folk grillar, går ut med hunden, joggar, solar, träffas, sitter och läser eller bara njuter av miljön. Även djur som harar, rådjur trivs i parken.

Om de nuvarande byggplanerna genomföres, så kommer biltrafiken öka rejält. Tänk på alla föräldrar som ska hämta och lämna på förskolan varje dag. Det kommer bli så mycket motorbuller att jag nog måste flytta igen.

Jag vet att Stockholm behöver bostäder men låt parken vara som den är och försök hitta ett annat ställe att bygga på.

S, xxvägen

Bakgrund

Sedan 2009 är vi bosatta på xxvägen. Lägenheten ligger 1 trappa upp med uteplats mot baksidan. Förutom en fin uteplats har vi en grön vy utanför vår tomtyta med rikt djurliv och trevlig natur. Vägen som löper utanför vår uteplats är trafikerad av joggere, dagisutflykter och fungerar som utmärkt promenadstråk för hundägare. Med andra ord är Tussmötehöjden en trevlig grön oas i stadsmiljön.

Med det planerade bygget kommer stora delar av grönområdet att försvinna, djurlivet naturligtvis helt utplånas och promenadstråket kommer ersättas av biltrafik till och från de nybyggda husen samt förskolan. Solen som nu når ända fram till uteplatsen, liksom balkongerna på 302:an kommer i princip förvinna helt. Naturligtvis har jag förståelse för att staden behöver fler lägenheter då bostadsbristen är stor, men det måste finnas mer lämpliga ställen att bygga på än här. Och om man måste bygga just på Tussmötehöjden bör det kunna göras på ett betydligt mer genomtänkt sätt som inte påverkar nuvarande boende i så stor utsträckning.

Förslag på alternativa platser

- Fortsätt byggandet längs med Tussmötevägen ner mot Östbergavägen.
- Bygg de fyra husen på andra sidan Tussmötehöjden, dvs längs med Huddingevägen. Bilväg upp till husen borde kunna dras mellan husen och Huddingevägen

- Bygg husen längs Sparreholmsvägen (på ytan mot Huddingevägen till).

Om husen kommer byggas enligt nuvarande plan så måste det ändå finnas smartare sätt att dra vägen till/från dessa samt förskolan.

- Vägen upp till husen borde kunna gå på ytan mot Huddingevägen till
- Avstigningsplats/mindre parkering för förskolan måste kunna byggas längs med Tussmötevägen nedanför nr 304 där ytor finns. Därifrån borde det vara enkelt att via backe/trappa ta sig upp till förskolan.

Med hopp om att ni tänker till ett varv ytterligare innan ni bygger hus som påverkar befintliga bostäder 300, 302 och 304 i väldigt stor utsträckning.

K, xxvägen

Stockholm behöver fler bostäder: Ja

Vill jag att dom ska byggas på Tussmötehöjden: Nej, absolut inte.

Kan jag påverka detta: Nej, men jag kan definitivt ha åsikter om hur det byggs.

Det jag framförallt vill påverka är biltrafiken. Redan nu är det mycket biltrafik framför husen. Ska det bli lika mycket bakom husen så kommer miljön bli väldigt dålig. Jag kommer inte kunna släppa ut mina barn.

Om det absolut måste byggas på tussmötehöjden så måste det gå att dra bilvägen nerifrån istället för på befintlig brandgata. Enligt planering så är det planer på en förskola. Det innebär hämtning och lämning av barn d.v.s mycket biltrafik utöver boende. Sen är det placering av husen. Det måste gå att få till en gemensam innergård istället för att klämma ihop husen.

LM, xxvägen

Parken/skogen

Parken på höjden är välbesökt sommar som vinter. Med grillplats, brännbollsturneringar, picknick och raketuppskjutning till nyår så är det en naturlig samlingsplats – inte bara för de boende i Brf Tussmötet.

I skogen finns det rikligt med djur såsom rådjur, fasaner, harar, räv, grävlingar och skogsduvor som förstärker känslan av en oas runt husen. Varför skulle denna lilla dunge byggas bort till förmån för fyra stycken sjuvåningshus som tvingar bort djuren och förstör utsikten för de boende?

Värdesänkning

Sänkningen av värdet på bostäderna är oacceptabel. Man har räknat med minst 300 000:-ner och under byggnationerna antagligen ännu mer. Detta är oacceptabelt. Det finns ingen rimligt försvar kring att vi som lägenhetsinnehavare ska gå med på detta.

Parkering boende/gäst

Hur tänker man kring parkeringar? Redan som situationen är nu så finns det inte ens en parkering att tillgå till varje lägenhet i Brf Tusmötet. Var ska de nya hyresgästerna parkera? Och våra gäster? De antal parkeringsplatser som finns att tillgå på gatorna runtomkring är långt ifrån tillräckligt för gästerna att parkera på.

Kollektivtrafiken

Redan nu är busslinje 144 till Gullmarsplan underdimensionerad. Det har ju byggts både på andra sidan Huddingevägen och längs vägen upp till Gullmarsplan så bussarna är ofta överfulla och ibland måste man vänta på nästa – och nästa...

Framkomlighet/handikappanpassat

Hur tänker man kring framkomligheten till de nya husen? Kommer man fram med t ex ambulans eller handikappfordon?

Biltrafik

Man har tänkt att cykel/gångvägen upptill parken ska breddas och bli den enda bilvägen upp till de nya husen. Det verkar väldigt trångt, riskabelt att ha en bilväg mitt bland alla husen. Många barnfamiljer bor i husen. Hur kan man garantera deras säkerhet?

Sprängning

Tusmötehöjden ligger på en bergknalle vilket måste innebära att det kommer att sprängas en hel del inför byggnationerna. Detta måste påverka de närliggande fastigheterna i hög grad. Hur minimerar man de olägenheter som detta medför? Vem står för

ersättning om det uppstår skador på husen eller i lägenheterna på grund av sprängningen?

AE, xxvägen

När jag för 10 år sedan 2007 fick veta att Veidekke planerade bygga 3 hus vid Gamla Östberga blev jag väldigt intresserad. Åkte förbi en dag och stannade och gick upp gamla vägen upp till parken. Blev fascinerad över den lummiga parken och insåg då att här vill jag bo och promenera runt varje dag med min hund. Läste på Veidekkes hemsida att Stockholms Stad skulle förfina området och göra en riktig park.

Det var en stor anledning varför jag tecknade mig för en lägenhet på Tussmötevägen.

Under de 8 år jag bott här har jag nästan varje dag promenerat med min hund och även suttit på parkbänkarna och njutit av friden och lugnet. Att se detta rasera gör mig väldigt ont.

Trafiken på Tussmötevägen ska nu få ytterligare mer trafik med en till utfart. Jag vet att trafikläget kommer att bli farligt. Vår infart till parkeringen, en ny in och utfart från Höjden, en cykelutfart och gångväg från bussen på Huddingevägen och mitt emot allt detta Stamgatan och Sparreholmsvägen. Helt omöjligt att det kan fungera.

100 familjer med kanske 70-80 bilar samt familjer som ska till förskolan ska nu trängas på en "ny" väg bara några meter från våra hus. Vi blir omringade av bilar och trafik.

Parken är idag en oas där soldyrkare ligger, barn och familjer grillar, spelar fotboll, spelar kubb. Vi som bor här älskar vår lilla park där harar, rävar, rådjur, grävlingar, ekorrar, många fåglar lever i symbios med oss.

Att varje kväll se ut över parken och se Globen och Tele2 Arena skifta i olika färger, se Nacka masterna se toppen av Tre Kronor på Stadshuset att bli berövad detta av Stockholms Stad känns fruktansvärt. Att Stockholms Stad säljer tomter och anlägger en fin park, för att 10 år senare förstöra utsikt och förstöra en fin park för oss känns som om vi blev lurade av Stockholms Stad när vi för dyra

pengar köpte en lägenhet.

Vi vet via mäklare att våra bostadsrätter kommer att sjunka i värde vid nybyggnationen.

Vi vet att under minst 5-6 år framöver kommer våra lägenheter vara mycket svårsålda.

Jag och min sambo anser att man inte skall bebygga och förtäta vårt fina område runt Tussmötehöjden. Låt parken få leva vidare som den är.

W, xxvägen

Har ej utsikt mot parken men tycker ändå inte att det ska byggas här.

Här finns ett rikt djurliv såsom rådjur, räv, grävling, hare och olika fåglar som bygger bo på våra balkonger i fågelholkarna. Jag har själv två hundar som jag går med däruppe två ggr om dagen. Det finns många hund ägare som utnyttjar parken. Där leker dagisbarnen som kommer med sina fröknar från olika dagis. Att bygga ett dagis där verkar inte rimligt med alla avgaser från olika håll. Dessutom kan man inte lägga dagisgården där vi har vår brandväg.

Kom hit och titta på den tänkta platsen så får ni se hur olämpligt det är att bygga här. Marken är ju en gammal stenkross. Kan ni inte lämna några grönområden kvar så människor kan få njuta lite där de bor.

Bygg hellre husen mot Huddingevägen så att det blir en liten lunga mellan husen. Som det är tänkt nu så kommer det att bli alldeles för trångt och vi är nog inte välkomna dit med våra hundar och barn.

Ungdomar från Östberga har också stor glädje av mötes/grillplatsen på varma sommarkvällar. Vart ska dom ta vägen om det bara ska byggas hus. Det ska ju byggas på Årstafältet! Det borde väl räcka!!!!

E, xxvägen

Vår familj brukar ofta vara i parken. Promenera, spela boll, leka i balansparken, titta på utsikten över staden i parken.

Vi har också utsikt över parken från balkongen som i uppskattar. Vi vet också att många har bosatt sig här pga att parken ligger så nära våra hus.

När man har barn uppskattar man att man inte behöver korsa den trafikerade Tussmötevägen när barnen vill vara ute och leka. Det är tryggt för barnen att vara ute själva och leka utan trafik. Det är en stor anledning till att vi valde att köpa denna lägenhet.

Det är ända skogsområde som vi har lätt tillgång till i området.

L, xxvägen

Om man nu ska bygga hus här så föreslår vi max 5 våningar som byggs ovanför Huddingevägen så att parken bevaras mellan husen som finns och de som ska byggas. (Se separat skiss.).

Den asfalterade väg som idag är bakom Tussmötevägen 300 – 304 är avsedd för brandbilar och deras åtkomst till våra hus, 300 – 304 om det blir brand. Den vägen ska vara kvar. Orörd!

Lägg bilvägen med infart från den nedre delen av Tussmötevägen. Ej vid Tussmötevägen 300! (Se separat skiss.).

Hur påverkas Tussmötevägen 300 – 304 av sprängningarna? Kan garantier lämnas att inge sprickbildningar eller andra skador kommer att bli?

Idag är det mycket trafik på Tussmötevägen och underdimensionerat vad som gäller parkeringsplatser. Även kollektivtrafiken är hårt belastad då det byggs väldigt mycket i området på andra sidan Huddingevägen. HUR TÄNKER MAN HÄR? Mer trafik = luftföroreningar, mer buller och mer osäker miljö för barn. Tänk om!

En annan placering på förskolan! Här vill man placera en stor förskola precis intill hus 304 och lite ovanför så de som bor i

lägenheterna ser rätt in i en förskola och de som bor längst ner har en förskola snett ovanför. Inte en ultimata placering!

Spontant så känns det som att all planering av nybygget skett via ritningar och kartor. Vi undrar om det är över huvud taget varit någon landskapsarkitekt på plats och gått runt i området? Om man varit här så förstår man att den nya planeringen är så långt ifrån perfektion man kan komma. Den är ogenomtänkt i minsta detalj. Om vill man bevara träden i området så kommer det finnas många träd och buskar kvar men det är måste ju ändå vara människorna man i första hand ska tänka på om det nu ska byggas bostäder. Det finns faktiskt andra platser som är bättre lämpade.

MA och BJ, xxvägen

Vi har nyligen sett och fått information på Medborgarkontoret i Älvsjö att det finns en plan att bygga nya bostadsfastigheter bakom bostadsrättsförening Tussmötet 1, Tussmötevägen 300 – 304.

Vad vi sett är ett helt osannolikt förslag som inlämnats av någon tjänsteman på arkitektbyrå SWMS, helt utan tanke med vad detta skulle innebära för oss boende i de nybyggda tre fastigheterna och även för de tilltänkta innehavarna av de nya planerade lägenheterna.

Som området runt våra tre hus ser ut idag så är det synnerligen trångbott redan som det är, vi har inga ytor för samling, umgänge eller andra aktiviteter.

Biltrafiken är närmare outhärdlig redan idag, Huddingevägen som går nedanför våra hus är tungt belastad dygnet runt, motorcyklar och bilrace pågår m e m varje kväll. Tussmötevägens västra infart är en av de få infarter till Stureby, mycket trafik hela dygnet samt transporter av avfall till Östberga ÅVC från hushåll i hela området. Även ÅVC:n är det höga ljud som påverkar oss som redan bor här, de nya planerade bostäderna skulle helt klart bli drabbade av detta ljud, bilar, dumpningar samt förflyttningar av containrar.

Vår infart till fastigheterna 300 – 304 är också idag tungt belastad av parkering, taxi, färdtjänst, servicetekniker, transporter, sophantering m m

Det nya bostadsområdet på Stureby-sidan (100m från hus 300), ”Kv Tjærtunnan) med 187 bostäder som just nu står klart kommer också att bidra till att ett hundratal bilar tillkommer i området inom de närmsta månaderna. Fyra nya bostadshus samt en förskola 100 – 150 barn vars föräldrar ska lämna och hämta med bilar, ytterligare servicetekniker, mattransporter, sophantering är de helt orimligt att leva och bo i och det får helt enkelt inte plats. De nya husen kommer också att skymma utsikten mot Årstafältet och Södermalm och även den närliggande gröna miljön med harar, rådjur, räv och fasan kommer att försvinna, detta kan vi njuta av idag.

Kommunikationer och övrig infrastruktur, butiker, serviceinrättningar kommer inte alls på långa vägar att klara av tillskottet av boende. Tunnelbana Östberga beräknas vara klar 2030, 8–10 år med buss 144 för alla nyinflyttade i områdets ca 290 lägenheter, detta kommer aldrig att fungera.

Det verkar som om någon har planerat utan att tänka på följderna.

Vårt förslag om det nu verkligen måste bebyggas mer i området är att Kvarnbacksskogen bebyggs, där är det ändå ingen som vistas, alternativt Hemskogen på andra sidan Huddingevägen mot Lidl.

Om man hade planerat rätt från början med tanke på att binda samma Södermalm med Årsta och Älvsjö så hade det absolut bästa varit att redan från början förlänga tunneln från Södra länkens mynning vid Arlabacken fram till Älvsjömassan. Då hade det funnits möjlighet att bygga bostäder på ett helt naturligt sätt och länka ihop stadsdelarna och det fula såret i berget i berget vid korsning Huddingevägen/Östbergavägen/Sockenvägen förvinna för gott.

AS och GA, xxvägen

My husband and I are not in support of the proposed construction in the park.

This is the only nature close to our apartment we can leave my daughter free, without fear from the traffic.

We can spot dears and rabbits and my daughter loves to chase them and I don't want that to be taken away.

Apart from the forest, all other sides of our apartment have traffic and noise all day and night.

I see only forest from our kitchen and it makes me feel close to nature. This was the big reason why we bought this place.

Public transportation is already falling short for the new built apartments which are not even occupied yet.

Due to all points above, we are not comfortable extending our family further in this location due to the situation with traffic.

Suggestion: The forest / space on Östbergavägen (near the junction of Tussmötevägen) is not used by people so much. It could be a better site for new development.

We understand the need of new apartment but the new plan should not affect the old residents so much.

EA, xxvägen

Här bor vi, på xxvägen, i en fyra med uteplats som vetter mot dungen där man planerar bygga. När vi köpte lägenheten var de stora orsakerna läget och uteplatsen. Förutom två toaletter och förrådet ombyggt kontor finns det två saker som gör att lägenheten ger oss extra livskvalitet - de gröna omgivningarna och uteplatsen.

De gröna omgivningarna - oavsett vilket fönster vi tittar ut genom ser vi grönt, vi ser inga bilar och inga andra hus. Det vi ser är grannar som rastar hunden, joggare och några enstaka cyklister som oftast har kommit fel. Det gröna vi tittar ut på ger dessutom känslan av en större lägenhet.

Uteplatsen - ett extra rum som vi njuter utav så mycket vi kan. Vi har sol från morgon till tidig eftermiddag, frukostar med familjen på semestern är något av det bästa vi vet.

Med det planerade bygget kommer det bli en oerhört stor förändring och försämring för oss.

Vi blir av med lugnet då gångvägen ersätts av en dubbelriktad gata.

Vi blir av med grönskan runt omkring oss då träd och buskar ersätts av ett 7 – våningshus mittemot oss.

Vi blir av med solen då det planerade huset mittemot kommer att skymma morgon och förmiddag.

Livskvaliteten försvinner i ett enda slag!

Vi har full förståelse för att det måste byggas i Stockholmsområdet och vi uppmuntrar byggnation även i vårt närområde, då vi ser att vi därmed kommer att få förbättrad service och utbud.

Men, det måste finnas andra alternativ än detta där befintliga boenden blir så otroligt påverkade som bla vi kommer att bli - bilväg kant i kant med häcken på vår uteplats och hus som tar bort solen från uteplatsen.

Några alternativ som vi ser det:

1. Fortsätt bygga längs med Tussmötevägen efter nr 304 ner mot Årstafältet. Därmed kan vi behålla parken intakt och befintliga boenden skulle inte påverkas alls avseende biltrafik, hus tätt inpå, skymd utsikt och skymd sol.
2. Bygg på Tussmötehöjden, men placera husen på andra sidan gräsmattan istället, med bilvägen mellan Huddingevägen och husen. Resultat av detta skulle vara att vi befintliga boende inte skulle bli påverkade i samma utsträckning. Vi skulle slippa bli störda av bilvägen och husen skulle heller inte skymma solen för oss. Visst, utsikten kommer fortfarande att förändras mot idag för de som bor några våningar upp, men jag tror säkert att de också hellre ser att husen ligger längre ifrån och inte skymmer solen.
3. Låt bli att ha en bilväg upp till förskolan, och låt istället föräldrarna/barnen gå de sista metrarna. Två alternativ till plats för avlämning/avhämtning: nedanför befintlig trappa från Tussmötevägen upp till höjden eller vid infarten till befintlig gångväg vid nr 300. I detta fall skulle vi i alla fall slippa den dubbelriktade och säkert rätt mycket trafikerade bilvägen.
4. Lägg bilvägen enbart på andra sidan höjden, mellan de nya husen och Huddingevägen. Alltså inte mellan de nya och de befintliga husen.
5. Gör bilvägen enkelriktad runt höjden. Detta är också ett mer trafiksäkert sätt istället för en trång vändplan vid förskolan där bilar kommer att behöva backa för att komma runt och ut.

Som sagt har vi full förståelse för att det måste byggas men hoppas också att man i planeringen av nybyggnation tar hänsyn till de som redan bor i området och blir berörda.

Vi köpte lägenheten utifrån de förutsättningar som gällde då och dessa förutsättningar kommer som sagt att bli kopiöst förändrade med bilväg utanför uteplatsen, grannhus vi kommer att titta rakt in i och skugga istället för sol på uteplatsen. Det känns inte rätt att allt det vi älskar med vår lägenhet helt plötsligt bara kan tas ifrån oss!

H-B och S, xxvägen

Vi som familj motsätter oss den planerade byggnationen av 4 nya bostadshus i parken bakom Tussmötevägen 300 – 304.

Våra åsikter är som följer:

1. Parken är mycket uppskattad av både gamla och unga och är den enda lekplats som barnen i husen kan komma till utan att behöva passera en trafikerad väg.
2. Om nya hus byggs i parken med bilväg och trafik som följd så försämras både miljö och säkerhet för alla, men mest för våra barn.
3. De nya husen skulle totalt blockera den fina utsikt vi idag har och också försämma miljö och ljusinsläpp.
4. Enligt mäklare så kommer värdet på våra bostäder att sjunka kraftigt under flera år. Det är helt oacceptabelt att vi som köpt lägenheter här för dess fina och lugna läge nu ska drabbas av värdeminskning för att stadens politiker vill förtäta Östberga genom att bebygga en park som idag har stort värde för oss som bor i Östberga.
5. Det finns gott om byggbar mark i området som idag inte används till något vettigt. Detta gör att förslaget om byggnation i en uppskattad och populär park som också är mer eller mindre unik i detta område känns som helt huvudlöst och ogenomtänkt. Bebygg istället mark som idag endast är vildvuxen mark och som inte i någon, eller väldigt liten, utsträckning används av områdets invånare.

Förslag på sådan mark nedan:

1. All vildvuxen mark samt åkermark på Årstafältet.
2. Mark markerad med + på bifogad karta.

DH, xxvägen

Vår stadsdel står inför många utmaningar, och har på en kort tid expanderat med många bostäder och företag. I en tid av bostadsbrist och undermålig bostadspolitik från styrande regering är det välkomnade att kommunen lägger fram förslag för att bygga fler bostäder. Problematiken i exploateringen av Tussmötehöjden är dels att samtida boende i bostäderna Tussmötevägen 300-304 skulle behöva utstå ytterligare störningar på en daglig basis som rejält sänker levnadsstandarden då vi boende tidigare har behövt stå ut med sprängningar och bebyggelse på hyreshusen vid Östrandsvägen. Dessutom kommer bebyggelsen att skapa grova störningsproblem för boende på Tussmötevägen 300-304 med anledning att området runt husen kommer bli trafikerade vilket skapar långsiktigt buller i ett område med många barnfamiljer och äldre. Förskoleelever kommer även att skapa mycket ljud och det kommer vara osäkert för barnen att vistas i områden som bokstavligen är omringade av stora motorvägar och många bilar. Luftkvaliteten kommer även att förvärras avsevärt. Livskvaliteten kommer även att sänkas för oss boenden då vår utsikt kommer att förstöras. Många boenden i ytterstaden och i våra bostäder valde att flytta in i området på grund av den lunga oas som finns i området, buller och betongutsikt kan långsiktigt skapa psykisk ohälsa bland de boende vilket blir en börda för Enskede-Årsta-Vantör som måste lägga ned mer resurser på vård och behandling. Området är även mindre ekonomiskt starkt, och de få bostadsrätter som finns i Östberga kommer sänkas prismässigt, i synnerhet våra bostäder på Tussmötevägen 300-304, detta kommer att öka utanförskapet, och kommer göra att området blir mindre kapitalstarkt, vilket ökar risken för bidragsberoende vilket blir en kostnad för staten. Dessutom är infrastrukturen i området inte anpassat för fler boende, dels på grund av att kollektivtrafiken är mycket begränsad till 1 busslinje med få avgångar, och dels på grund av att gatorna inte är anpassade för den stora trafiken som kan tillkomma. Det finns inga trafikljus eller bra vägunderlag. Denna tunga trafik kan även vara skadligt för de barn som vistas på det planerade dagiset då det finns mycket begränsade sätt att transporterade sig vilket gör att barnen måste gå längs bilvägen. Staden bör istället fokusera på att storsatsa på Årstafältet. Ett fält med en stor potential att bilda en helt ny stadsdel, med nya dagisverksamheter, med nya bostads- och hyresrätter, med dagligvaruhandel, och andra verksamheter som gynnar området, och ökar det sociala och ekonomiska mångfalden

positivt, utan att missgynna andra boenden i området. Istället för att bebygga på små kullar, bör staden fokusera på en större och bättre helhetslösning. Därför uppmanar jag staden att inte bebygga på Tussmötehöjden, och istället expandera på Årstafältet för ett starkare Stockholm.

DM, xxvägen

Jag heter DM och bor tillsammans med min familj på xxvägen på våning 7 samt har utsikt mot parken. Vi tycker om parken och att ha någonstans nära att t.ex. kunna grilla, promenera i naturen samt att ha denna utsikten mot parken, tele2arena, globen och mer. Vi tycker inte att det är schyst att ni förstör både utsikten och det lilla av naturen vi har här i Östberga. Vi tycker även att det är fel plats att bygga en förskola i detta trånga utrymmet, som det kommer att bli.

Vi hoppas verkligen att inget kommer byggas här och att vi får ha kvar utsikten och parken som vi tycker om.

AC, MC och AC och hunden xx, xxvägen

Tussmötehöjden till lika Tussmöteparken är en unik plats där många djur vistas med sina ungar. Platsen är för våran förening och bostäder runtomkring en viktig och stilla knutpunkt för lugn och ro men även olika typer av aktiviteter så som grillning, gymnastik, yoga osv. Kort och gott ett bra parkhäng.

Det är en fantastisk möjlighet för barnen att kunna vistas ute utan att korsa trafikerade vägar. För vår personliga del så värderar vi läget och utsikten från lägenheten högt. När vi för ett år sedan köpte vår bostad, var det självklart utsikten och parken som gjorde att vi och fem andra familjer hade en stark budgivning till över en miljon över utgångspris.

En byggnation i parken är för oss otänkbar.

ES, xxvägen

Det är många grupper i samhället som använder parken. Till exempel familjer, träningsglada, par, förskolor, hundvänner och djur.

För min del ligger barnen mig varmt om hjärtat.

Barnkonsekvensanalysen som är gjord grundar sig på ett bristfälligt underlag. De förskolor som ligger i direkt anslutning till parken eller i närområdet, de som faktiskt använder parken i den dagliga verksamheten, har inte blivit intervjuade. Istället har förskolor som ligger längre ifrån med små barn som inte orkar gå så långt deltagit i underlaget. Jag tycker att barnkonsekvensanalysen är felaktig och bör göras om. I vart fall tas bort som beslutsunderlag. Det är främst förskolorna i Stureby och Stamparken som bör tillfrågas.

Rörmokaren, Grus och bus, Kotten och Stamparken. Det känns inte ens som den som gjort analysen brytt sig om att utreda vilka som använder parken i den dagliga verksamheten. Det går inte att se till områdena, Östberga och Örby slott, utan ett bredare perspektiv med de förskolor som ligger närmast måste användas. Så sett ur ett barnperspektiv har Stockholm stad brustit och bör börja om från början.

Parken är en tillgång för alla stockholmare i området. Familjer kan gå till parken och låta barnen uppleva natur. Det är en populär träningsplats och inte minst mötesplats. I parken finns rådjur, harar, rävar, småkryp och annat som är spännande för både små och stora. Den är både lättillgänglig för rörelsehindrade och spännande för små upptäckare. Det skulle vara en stor sorg för oss i området om denna fina oas skulle försvinna. Snart kan natur inte upplevas i vårt område om inte dessa orörda oaser få finnas kvar. Sedan är det en fantastisk utsikt på kullen som alla kan ta del av i nuläget också.

Jag bor på markplan med en uteplats som vätter mot parken. Idag kan min dotter gå fritt på uteplatsen och hämta pinnar, kottar och allt därtill i parken. Vi kan känna ett lugn när det inte åker bilar direkt utanför dörren. Att ha 100 bostäder och en stor förskola, med bilväg utanför fönstret skulle vara helt fruktansvärt. Jag kan inte ens tänka på det. En av anledningarna till att vi köpte vår bostadsrätt var för den underbara parken och lugnet som finns här. Som uppväxt i en mindre stad med naturen nära, kändes det fint att kunna ge mina barn lite av detta utan att behöva åka iväg på en lång utflykt. För mig (och säkert många andra) är det jätteviktigt att lära barnen om naturen och vikten av att bevara och vara rädd om den orörda skog som finns kvar. I en tid med stora miljöproblem är det vår skyldighet att lära ut att vara rädd om miljön och bevara den gamla skog som finns kvar. Hur det ska kunna gå att förklara varför denna

mark tas till nya bostäder istället för platser utan gammal natur är en omöjlighet. Snälla, bevara den gamla och fina natur som finns och bygg på platser som inte är lika beväxta.

Ett krav från mig är att stoppa bygget. Ska det ändå byggas så dra bilvägen från Östbergavägen eller slutet av Tussmötevägen och in från andra hållet. Så att vägen inte går förbi redan boende. Bygg husen efter Huddingevägen i stället för mitt på kullen.

Runt Östberga finns många andra platser att bygga på som inte skulle påverka redan boende på samma sätt. Eftersom det redan är klart att Årstafältet ska bebyggas kan man bygga på andra sidan om Östbergavägen samt mellan Huddingevägen och Sparreholmsvägen.

AL och FL, xxvägen

Varje morgon dem senaste 5 ½ åren – sen vi skaffade vår hund - startar vi dagen med en promenad bakom våra hus, runt den fina parken och uppe på kullen som ligger här på Tussmötet. I stort sett varje morgon möter vi nån annan som också är ute och går med sin hund eller nån som är ute och tar en morgonpromenad/joggingtur. Ofta sitter det också en liten grupp med barn från nån dagmamma eller förskola i närheten och har sin fruktstund uppe på kullen.

Vi stöter också nästan varje dag på några av alla dem djur som hälsar på (eller bor) i parken och i skogen runtom – rådjuren, hararna, fasanen, ekorrarna, hackspetten m fl. Förra sommaren fick vi glädjen att följa räven när hon fick 6 st ungar i sitt gryt som låg på ena sidan av kullen - med största sannolikhet samma gryt som det bodde en grävling i ett par år tidigare.

Parken och skogen uppe på Tussmötehöjden är en fantastiskt fin liten oas, som vi väldigt gärna vill bevara som den är.

Vi har spenderat många soliga dagar uppe på kullen. Vi har grillat och umgåtts med vänner, eller varit uppe i parken och busat i snön med hunden.

Vi bor på xxvägen (2 tr) och det har vi gjort sedan huset blev klart i början av 2009. Vi bodde tidigare i Stureby, precis på andra sidan bron som går över Huddingevägen. När vi bestämde oss för att köpa en lägenhet på Tussmötevägen, så var det helt avgörande för oss att

vi fick tag i en lägenhet med balkong mot baksidan och skogen/parken. Det var precis vad vi var ute efter – lugnet & grönskan och ingen väg/bilar (eller hus) utanför.

För oss kommer förslaget om det nya bygget som en chock. Vi blev arga, ledsna och besvikna när vi fick höra talas om dessa byggplaner. Det här brevet har tagit rätt så lång tid att skriva ihop då vi inte ville att det skulle bli alltför känslösamt, utan istället försöka skriva så tydligt och sakligt som möjligt – men det är inte lätt då det framkallar mycket upprörda känslor.

Vi förstår att det behövs byggas bostadshus och förskolor osv i vår stad – det ska ju redan också byggas väldigt mycket runt omkring oss både i Östberga och på/vid Årstafältet – men vi kan inte förstå att det ska klämmas/pressas in flera nya hus som kommer att hamna alldeles intill våra hus och då förändra hela tillvaron/miljön för vår bostadsrättsförening.

Vi kan inte heller förstå att ni inte ser värdet i att ta tillvara på en sån fin och lugn oas som ”vår” lilla skog och park uppe på Tussmötehöjden är.

Dem nya husen kommer att hamna väldigt väldigt nära våra hus - och för oss som har balkong åt det hållet känns det verkligen inte bra.

Att det då dessutom ska gå en bilväg precis utanför våra balkonger (trädgård för dem som bor längst ner) känns hemskt dåligt.

Nu är det en gångstig/brandväg som går där bakom husen och vi har efter kontakt med Stockholms Stad fått upp en bom i början av gångstigen, då det ibland har varit bilar som har kört upp till parken/kullen. Detta har av många i föreningen upplevts som obehagligt då vi är många i våra hus som har barn och djur som leker och går på stigen. Och nu, enligt förslaget, är tanken att det ska bli en väg på riktigt där...inte alls bra.

Hela vår utsikt och lugnet av skogen/parken kommer helt att förstöras/försvinna.

Värdet på våra lägenheter kommer dessutom i och med detta att sjunka en hel del.

Även om en liten del av parken/kullen kommer att få vara kvar, så blir det inte alls samma sak. Djuren kommer med största sannolikhet att försvinna helt från området. Främst på ena vägen och bilarna, men också med anledning av att det ska byggas en förskola med 6 avdelningar med barn som kommer att låta en hel del - och då tyvärr också skrämma bort djuren. Har aldrig hört talas om en så stor förskola förut! Antar att det då landar på ca 150 barn som ska gå där?

Då lär det inte "bara" vara vanliga bilar som kommer att köra upp till förskolan, utan även större lastbilar med varor och dylikt.

Det måste ju kunna gå att hitta en lösning som fungerar bättre för alla oss iblandade som bor här på Tussmötet 1.

Varför inte bygga längs med/sidan om våra hus istället, så att det då blir mer som en förlängning/utökning av vår bostadsförening?

Vi slipper då att sitta och titta på vad grannarna i dem nya husen äter till middag, utan kan istället fortsätta att mysa på våra balkonger och njuta av utsikten eller som för oss; titta på rådjuren, hararna och ekorrarna som hoppar mellan tallarna.

Varför inte hellre bygga på andra sidan av kullen, mot Huddingevägen till?

Visst kommer det att skymma en del av utsikten, framförallt för dem som bor högre upp i våra hus även i det fallet, men då slipper vi alla fall stirra rakt in i ett nytt hus som kommer att ligga alldeles för nära.

Vi tycker att det är väldigt tråkigt att detta förslag inte har kommit till vår kännedom tidigare. Hade det inte varit mycket bättre om vi hade träffats och tagit en diskussion om allting - och kanske gemensamt kunnat komma på en lösning/alternativ som känns ok för alla inblandade? Nu skapade detta en enorm oro och stress för oss alla som bor på Tussmötet 1.

Vi ska tydligen ha fått ett brev i våra brevlådor (själv har vi inte nåt som helst minne av ett sådant brev), men då det inte direkt framgick att det var nånting som berörde just oss, så var det nog ingen som reagerade - utan alla trodde nog i såna fall att brevet handlade om bygget som redan är planerat i Östberga och på Årstafältet.

Vi är helt emot detta nuvarande förslag.
Tack för ordet.

Vi hoppas verkligen att ni tar till er alla våra åsikter och kommentarer, samt försöker att komma upp med en lösning som skulle fungera för oss boende på Tussmötet 1 – och också för hela området runt omkring oss - på ett bättre sätt.

PN, xxvägen

Mitt namn är PN och jag bor på xxvägen, med detta brev vill jag framställa mina argument inför samrådet att bygga 100 nya bostäder på Tussmötehöjden.

Argumenten för att behålla den lilla plätten skog som finns där idag.

– Rekreatjonsområde

- Idag utnyttjas grönområdet av ungdomar, familjer och förskolor, som en lunga mot all betong som de flesta idag har omkring sig i detta område. Det finns inget liknade område i närheten, där mixen av öppen yta och lekfull skog gynnar uteaktiviteter från alla åldrar.
- Stockholm stad har mål och strategier ”i den nya promenadstaden” att det ska finnas ”Små gröna oaser av permanent eller temporär karaktär ska skapas för att minska parkbrist och gynna stadsliv, stadsbild och livskvalitet i täta stadsdelar”. Här finns det en park som gynnar medborgarna och som är i linje med Stockholm stads mål och strategier. Varför gå emot sina egna mål?*

*1) <http://www.stockholm.se/Fristaende> -

webbplatser/Fackförvaltningssajter/Stadsbyggnadskontoret/Grona - promenadstaden/Kort -om - den - grona - promenadstaden/Mal - och - strategier/

I det nyss antagna miljöprogrammet *2), kan jag hänvisa till ett antal punkter i dokumentet som stödjer våra argument mot nybyggnation på Tussmötehöjden:

Punkt 3 – Hållbar mark - och vattenanvändning, där delmål 3.5 är att staden ska ha en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald. Alla mål knyter an till nationella miljökvalitetsmålen. Och naturen ska hjälpa staden med att hantera ett förändrat klimat,

stärka stadens stadsmiljö och erbjuda möjligheter till rekreation samt behålla en hög biologisk mångfald – allt detta ska främjas i en planeringsfas. Att ha människan som utgångspunkt är en del i målet.

I punkt efter punkt så går denna planering emot alla mål som har med natur, människan att göra. 3.1, 3.6, 3,7 i stycke 6 skriver Stockholm stad själva att vi tillbringar mer och mer tid inomhus, vi framtagna av en detaljplan och projektering av nya bostäder är det viktigt att ta hänsyn till påverkan från trafik och industribuller samt luftföroreningar till följd av trafik och att ta bort skog som minskar både buller och minimerar luftföroreningar kanske inte är ett steg i rätt riktning, då skulle förekomsten av partiklar och allergener och ljudstörningar öka.

*2) stockholms - stads - miljöprogram - 2016 - 2019.pdf

Frågor som måste besvaras:

- Skog och mark rengör från den redan hårt trafikerade Huddingevägen.
  - Hur ska borttagandet av skogen minska trafikbullret från Huddingevägen?
Stockholm stad ska vänligen presentera en plan.
- Redan psykisk ohälsa pga nybyggnationen på andra sidan Tussmötebron, varje morgon (även helger) passerar det mycket tung trafik förbi husen fram till nybygget, denna trafik börjar varje morgon omkring kl 5 och pågår hela dagen. I och med säkerhetsgruppen på gatan, så smäller det högt varenda gång som någon tung lastbil kör över guppen. Bullernivån har ökat i lägenheterna markant. Hur säkerställer Stockholm stad att bullernivåerna inte ökar vid byggandet av Tussmötehöjden? Enligt stockholms stad mål ska bullernivåerna minska då Stockholm Stad själv anser att Buller är det största miljöproblemet i Stockholm *3, och att trafikbullret ska minska, så önskar jag veta:
- Hur ska företagen som ska bygga på tussmötehöjden ska säkerställa att de inte stör omkringliggande bostäder? Då stockholm stad inte tar ansvar för byggen som startat, bör stockholm stad ta ansvar för att säkerställa bullernivåerna innan byggen startar, då riktlinjerna som står på er hemsida, idag inte gäller, även om de uppdaterades så sent som februari 2017, då

det jobbas på byggen före kl 7 på vardagar och helger och transporter till och från byggen bör också inte starta innan kl 7 vardagar, för de är lika störande som byggprocessen.

*3)<http://www.stockholm.se/ByggBo/dinbostad/Inomhusmiljo/Buller/>

- Bygga bilväg och garage för ca 75% av hushållen, som ska passera tätt förbi Tussmötevägen 300 varje dag. Vardagar säkert fler då det även är inplanerat en förskola dit föräldrar nästan uteslutande åker bil till och från och hämtar sina barn. Stockholm lider redan nu av en trafikinfarkt, så planera logistiken innan ni planerar bostäderna och byggetrafiken till och från byggena.
- Området kring Östberga och Årsta som aldrig tycks bli klart. Innan planering börjas av ej detaljplanerade områden, bygg klart där det är bestämt, exempelvis Årstastråket och Årstafältet, denna stress och psykisk ohälsa som alla dessa nybyggen orsakar alla människor måste få en andningspaus. Denna andningspaus har de flesta människor i sina hem eller i naturen. Dessa områden är nu hotade, inte bara av detta bygge utan av alla byggen som alla drar igång samtidigt, så att det aldrig blir lugn i någon stadsdel.

OM det nu behöver byggas, anser jag att Stockholm stad bör tänka på att främja integration och mångfald, vilket gör att vi motverkar segregationen i vår stad. Mångfald stimuleras inte av detta förslag

- I ett område som Östberga behövs det byggas bostäder som främjar mångfald. Om det byggs lägenheter och hus som liknar de som redan finns idag så bygger vi inte samman samhället utan vi det ökar klyftan mellan de olika grupperna och detta påskyndar definitivt inte integrationen utan gör att det kommer att ta längre tid att alla stockholmare ska känna sig jämlika. Då är frågan varför Stockholm stad inte har tänkt ett steg längre när det gäller typen av bostäder som ska byggas på Tussmötehöjden? ”För trots att Stockholm växer, så växer vi inte i alla avseenden ihop som en stad. Istället ökar segregationen och stockholmare med olika bakgrund möter varandra alltmer sällan i vardagen. Denna utveckling måste vi tillsammans vända på, annars kommer aldrig stockholm stads vision ”ett Stockholm för alla – Vision 2040” att slå in.”*4)

*4) <http://www.stockholm.se/OmStockholm/Vision/> - 2018-08- 14

OM det nu behövs byggas bostäder, varför inte bygga bostäder som främjar mångfald och integration och gör att det flyttas runt i Östbergaområdet. Förslag ges gärna.

Nedan text är hämtad ur Tidskriften Stad nummer två, med temat Aktivera staden från 2013 – om folkhälsa och stadsplanering. *5) ”De sociala faktorerna styrs till stor del från en strategisk, politisk nivå och har med jämlikhet att göra. Dina socioekonomiska förutsättningar påverkar vilken möjlighet du har att påverka dina egna livsval. Ditt hälsotillstånd beror på vilka möjligheter du har att leva det liv du själv vill.

Här fungerar bostadsmarknaden i Sverige som en sorteringsmekanism. Människor med begränsade valmöjligheter hamnar i stor utsträckning i områden där hälsan bland invånarna är sämre, vilket syns även i statistiken – i bostadsområden med låg socioekonomisk status har människor kortare medellivslängd.

Hälsa har en stark koppling till en stads fysiska utformning. Det gäller inte enbart planering som främjar fysisk aktivitet. Stadsplanering är även ett verktyg som, rätt använt, kan minska segregationen mellan områden och öka människors delaktighet i staden och ge en känsla av sammanhang. Att involvera medborgare i processer och engagera människor i sitt bostadsområde är minst lika viktigt som att bygga cykelbanor.

Det är vad den sociala aspekten av hälsa handlar om.

Bra stadsplanering kan bryta såväl fysiska som sociala barriärer. Och endast ett jämlikt samhälle kan erbjuda god hälsa till alla sina medborgare.”*5) Utdrag från <http://hallbarstad.se/movium/halsa-forutsatter-jamlikhet/> - 2017-08-10

Vill även skicka med ett utdrag från en samrådshandling Juni/Augusti 2017, Diarie nr 2015-08443 *6) Punkt 38: ”Det är viktigt att komplettera det bestånd som finns med nya storlekar och typer av bostäder för att möjliggöra ett boende under ll delr v livets fser och för en vrition v ekonomisk förutsättningr. Östberg hr

idg exempelvis få små lägenheter och sknr helt studentbostäder och äldreboende. Även typologiern behöver kompletters för tt möjliggör ett mer vriert utbud v boenden. Det sk vr ttrktivt tt bo i Östberg i olik skeden v livet och oberoende v förändrde omständigheter. 38 Progrm för Östberg smrådshndling”

Det konstateras att Östberga har få små lägenheter och studentlägenheter, men ett sammhällsgrupp till som saknas i Östberga är barnfamiljer med lite bättre ekonomiska möjligheter. När medborgarna som bor i Östberga vill flytta till tex radhus, så finns den möjligheten inom omårdet, att planera området för att få ett inkomstgrupp till skulle gynna området postitivt. 6*)
<http://docplayer.se/50024480-Program-for-ostberga-samradshandling-juniaugusti-2017-diarienr.html> 2017-08- 04

Veronica Swamy och Jakob Täljemark, Tussmötevägen 302

Vi är bosatta i lägenhet med utsikt över parken, på våning 6 i Tussmötevägen 302.

Vi köpte vår lägenhet i mars 2017 flyttade in första juni 2017. Vi valde att bosätta oss i detta område mycket med anledning av dess närhet till grönområde och parkyta. Vi är på väg att få barn, planerar att skaffa hundar, och vill ha möjlighet i första hand för hund och barnvagnspromenader men även tillgång till grönyta när barnet växer upp.

Området är i övrigt tungt trafikerat och grönyta med tillhörande lilla skogsområde innebär att barn från dessa fastigheter kan leka i park utan att behöva gå över trafikerade vägar.

Vi är också oroliga att åverkan och inskränkningar kommer att göras under exploateringen på den lilla skog som finns tillgänglig. Träden är skyddade. Skogen ger också i nuläget ljudskydd från den rikligt trafikerade Huddingevägen. Vi ser i nuläget flera fågelfamiljer bosatta i träden, rådjur och även räv har skådats i området och är oroliga att djurlivet kommer att minska vid en exploatering.

Parkering i området är redan otillräcklig och ökad trafik med fler bostäder innebär också ökad trafik och ökade svårigheter att få parkering.

S, xxvägen

Vi röstar starkt NEJ till detta.. men im det nu ändå ska byggas så har vi åsikter kring detta!

1. Bygg inte 6-7 vån som planerat, utan max 4-5 vån
2. Så långt bort från våra hus som möjligt, närmare Huddingevägen istället
3. Undvik att göra lilla gångvägen bakom vårt hus som enda bilväg upp.. Gör istället bilväg upp från backen på Tussmötevägen.

Vi trivs jättebra i detta lugn och ro som vi har nu i balansparken (Tussmötehöjden) tror att det kommer kännas som "deras" park i fortsättningen och det är jättetråkigt!

GL (103)

Jag yrkar på att planen för bygget av ca 325 bostäder längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg stoppas.

Uppenbarligen har kommunens politiker, tjänstemän, konsulter och byggfirmor drabbats av kollektivt hjärnsläpp.

Inte nog med att man tänker bygga bort Årstafältets gröna lunga med en ny betongstad.

Det har redan byggts alldeles för många hopträngda, höga och fula huskomplex i Älvsjö med omnejd. Det verkar som beslutspåverkare och beslutsfattare inte tål att se några gröna ytor eftersom man nu planerar att krossa lilla trivsamma Liseberg under byggkranar och grävsopor.

Den fortsatta förstörelsen måste förhindras medan tid är...

Att som i byggplanen planera för att dra genomfartsvägar till de nya bostäderna genom Fackelvägen och Jultomtestigen är ett absurt förslag. Man undrar om "infrastrukturexperterna" över huvudtaget har orkat besöka dessa smala vägstumpar för att på plats inse att projektet inte är förankrat i verkligheten.

Det är hög tid att beslutsfattarna lyssnar till de som är närmast berörda av det planerade bygget och respekterar protesterna -

istället för att bygga in nya huskomplex som inte passar in i det sedan generationer inbodda villaområdet i Liseberg.

De negativa konsekvenserna för att bebygga Liseberg är så stora att det är obegripligt att byråkraterna på stadsbyggnadskontoret överhuvudtaget ägnat tid och skattepengar på ett planeringsarbete som saknar verklighetsförankring.

Som enskild individ är jag givetvis medveten om att "vi fått de politiker vi valt" och som saknar kontakt med sina väljare.

Min förhoppning är därför är att tillräckligt många väljare verkligen tar reda på vilken sida "deras politiker stå på så de kan välja rätt politiker som förtroendevalda 2018.

På så sätt kanske Liseberg och andra liknande områden kan räddas för framtiden!

Jag yrkar på att planen för ca 325 bostäder längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg STOPPAS!

AS (105)

Härmed vill jag invända mot det programförslag Östberga och dess byggnation längs Lisebergsvägen, Liseberg.

Jag anser att det inte gjorts en nödvändig solstudie för befintliga radhus i kvarteret Julpsalmen. Flera av husen och dess tomter ligger en till två meter under det markplan nybyggnationen är beräknad på.

Jag menar att en solstudie för befintliga hus alltid skall göras vid en beredning av nybyggnation och detta har ni uppenbarligen inte gjort.

Önskar därefter få en redovisning av hur sol- och ljusinsläpp skulle påverka vår fastighet, Julpsalmen 8.

EE (106)

Vi tycker att det är mycket tråkigt att förstöra fina och mycket användbara grönområden. Vi har få grönområden, därav bör vi även

bevara de vi har, då de bidrar till mycket glädje i vardagen för alla åldersgruppen. Barn leker, familjer och äldre grillar och samverkar med varann samt finns det ett fantastiskt djurliv med räv, igelkottar, fasaner och andra fåglar etc. Vi promenerar dagligen runt och i parken för att vi tycker att den är så trivsamt. Vi tittar och beskådar djurlivet som vi upplever som unikt i ett sånt här område. Men vad händer med bla djurlivet och trivselt i området om dessa fina områden tas bort? Den försämrast avsevärt.

Vi har inte utsikt mot parken och det försämrast heller inte vår utsikt. Men vi är helt emot att den bebyggs. Så mycket positiv energi och välmående som det tillför bla oss på äldre dar likväl som för alla andra åldersgrupper. Vi ser inte alls positivt på att parken kan komma att förvandlas till betong istället för grönska.

Vi hoppast verkligen att ni tar hänsyn till både vår och alla andras synpunkter som kommer från allmänheten i området angående vår fina park uppe på Tussmötehöjden.

DM (107)

Vi tycker att det är mycket tråkigt att förstöra fina och mycket användbara grönområden. Vi har få grönområden, därav bör vi även bevara de vi har, då de bidrar till mycket glädje i vardagen för alla åldersgruppen. Barn leker, familjer och äldre grillar och samverkar med varann samt finns det ett fantastiskt djurliv med räv, igelkottar, fasaner och andra fåglar etc. Vi är helt medvetna om att fler bostäder behövs i Stockholm. Men vad händer med bla trivselt i området om dessa fina områden tas bort? Den försämrast avsevärt.

Vi har även utsikt mot parken från vår balkong och självklart försvinner den helt om parken bebyggs. När vi köpte vår lägenhet valde vi att köpa högt upp för att vi bla tyckte om utsikten över parken. Det känns väldigt tråkigt att det finns planer för att bygga bostäder i parken när det finns så mycket annan ytan runt om i området som inte försämrast vyn, trivselt eller tar bort grönskan för någon.

Vi hoppast verkligen att ni tar hänsyn till både vår och alla andras synpunkter som kommer från allmänheten i området angående vår fina park uppe på Tussmötehöjden.

EA (110)

Samma som i Brf. Tussmötets samlande nr. 102.

Brf. Tussmötet gm MA (111)

3 kompletterande boendesynpunkter.

E, xxvägen

Vi vill verkligen inte ha ett dagis vid vårt staket med barn som hänger runt och troligtvis kommer att irritera vår hund som brukar ligga ute vår, sommar och tidig höst. Han vaktar sitt område vilket i sig kan medföra problem om ett barn skulle hamna på fel sida av misstag. Det gör att man aldrig kan koppla av. Och all trafik som kommer att göra vårt område mindre trivsamt. Det är ett alldeles för litet område för så stort projekt.

B, xxvägen

1. Insyn. Jag kommer att ha förskolan precis utanför mitt köksfönster. I dagsläget har jag inga persienner men detta är något jag måste köpa och förlorar då solljuset.
2. Ljud. Många barn precis utanför fönstret kommer att medföra mycket ljud, dvs att jag kommer inte kunna ha öppet fönster. Fråga: Vem kommer att ersätta mitt fönster om de går sönder av ex. stenar.
3. Skogsdungen. Ta inte och bygg bort vår lunga. Det är en fristad för många. Både människor och djur. (Vilda och tama.).

E och L, xxvägen

Varför denna förtätning av bostäder? Människor måste ha gröna platser att röra sig i för att kunna leva ett gott liv.

Hade vi vilja ha en massa hus runt oss, så hade vi valt att bo i innerstan.

Brf. Tussmötet gm MA (114)

1 ytterligare kompletterande boendesynpunkt.

H, xxvägen

Låt vår gröna fina park / kulle bli kvar!

Snart har vi inga grönområden kvar eftersom det ska byggas på Årstafältet och har byggts på andra sidan Huddingevägen. Många hundägare rastar sina hundar och det finns vilda djur där också.

Bygga förskola med ökad trafik, buller och avgaser är det vettigt? Man pratar om barn i city och avgaser.

Bussarna är redan överfulla när de kommer. Hur ska det lösas??

Parkera bilar är redan svårt, om man inte har egen plats.

Värdeminskningen på våra lägenheter + störande tung trafik som vi har fått ha under byggnationen på andra sidan Huddingevägen.

Nej, lägg ner tanken på att trycka in nya hus och förskolor på "vår" fina park / kulle.

Det måste finnas bättre platser!
Tänk om TACK!!

MW (115)

Lägg ner förslaget om förtätning av Liseberg omgående!

Undertecknad som mejlar via lånad e-post, har bott i Liseberg sedan 1950. Jag har under sextiosju år följt utvecklingen av Liseberg som område. Det mesta som utvecklats i området under alla dessa år har varit bra och genomtänkt. Alltid med känslan av att vårda detta charmiga 20-talsområde på bästa sätt utifrån dess naturliga förutsättningar. Men det här förslaget som nu finns på bordet och presenterats för oss boende är fullkomlig idioti. En typisk skrivbordsprodukt som är helt ogenomtänkt och utan hänsyn tagen till ett unns av realitet. Liseberg är ett litet område till ytan med gammal stadsplanering, så som smala gator och smala trottoarer. Området har inte ytmässigt förutsättningar till fler bostäder och fler innevånare. Liseberg går sedan många år tillbaka på knäna vad gäller exempelvis ökad trafikvolym och parkering. Att addera till 325 nya bostäder på denna lilla yta är att klämma in något utan hänsyntagen till om området klarar av detta. Fråga oss som bor här idag, vi vet hur det förhåller sig. Liseberg har idag en underkapacitet av i huvudsak parkeringsplatser, grönområden och hantering av befintlig trafikvolym. Dessa delar är för kommunen välkända. Men p g a områdets beskaffenhet, begränsade yta och

planläggning är de inte möjliga att lösa. Lösningen kan inte vara att skapa ännu hårdare tryck på dessa delar. Jag ser huvudsakligen följande punkter nedan, som särskilt avgörande för att kasta förslaget dit det hör hemma - det vill säga till papperskorgen.

1. Stadsplaneringen

Liseberg är litet äldre 20-tals område planerat som villastad utifrån den tidens förutsättningar. Dessa förutsättningar kan inte en objektiv projekteringsanalys bortse i från. Synnerligen inte om området och den tänkta exploateringsplatsen inspekteras visuellt.

2. Lisebergs enda grönområde

Den föreslagna platsen för etableringen av det tänkta bostadsområdet är Lisebergs enda grönområde. Denna gröna korridor är områdets gröna lunga. Här rastar hundägare sina hundar, och här leker barn på en relativt skyddad plats. Området har också ett för Stockholm rikt djur och naturliv. Inget av dessa realiteter tycks exploateringsutredningen ta någon som helst djupare notis av. Varför?

3. Infrastrukturen

Som område stadplanerades Liseberg för cirka hundra år sedan. Det betyder jämfört med yngre områden smala gator, smala trottoarer och mycket korsningar. Anpassat för den tidens trafikvolym och invånarantal. Därtill för fastighetsägarna sedan länge ett mycket underdimensionerat ledningsnät för dagvatten, som vållar återkommande problem för många av dem. Hur tänker ni er att lösa dessa vitala delar?

4. Trafiken

Sedan många år tillbaka är den kraftigt ökade trafiken ett stort problem i Liseberg. Det finns flera förklaringar till den utvecklingen. Liseberg är som bekant omgivet av flera ytterst trafikintensiva större vägar. Ofta används Liseberg som smitväg dem vägarna emellan. Därtill trafiken kopplat till de boende i området, som idag vanligen har mer än en bil per hushåll. Att sedan addera uppskattningsvis 150 ytterligare boende bilar till områdets redan intensiva trafikvolym blir fullkomligt ohållbart.

5. Parkeringsplatser

Sedan många år tillbaka är avsaknaden av parkeringsplatser i Liseberg ett lika stort problem som den ökade trafikvolymen. Ytterst få parkeringsplatser finns, och än mindre lediga ytor att etablera nya. De få parkeringsplatserna som finns idag räcker på långa vägar inte till för de boende och deras besökande gäster. Parkering sker på de trånga gatorna, ofta i backkrön eller i kurvor. Kommunens bevakning att parkeringsregler efterlevs i området har alltid varit satt på undantag. Ofta tvingas fastighetsägare kontakta kommunen om be dem komma och lappa bilar som stått parkerade länge. Det är heller inte ovanligt att långtidsparkerare från andra områden parkerar sina bilar i Liseberg, eftersom de vet att området i princip saknar parkeringsbevakning. Att addera till uppskattningsvis 150 boende bilar och tro att dessa kan parkera på områdets gator är givetvis fullkomlig utopi. Exploateringsutredningen ger inget svar eller beskrivning på hur ni avser lösa parkeringsfrågan för dessa nya bilar i området. Ska vi tro att de nya grannarna samtliga är billösa? Eller ska ni kräva att de som har bil parkerar sina bilar på balkongen, eller i närliggande bostadsområden?

6. Jultomtestigen

Alla läsare av projekteringsdokumentet slås också att man avser göra Jultomtestigen till genomfartsväg till det tänkta bostadsområdet. Hur tänkte ni där? Jultomtestigen är precis vad den till delar heter- just en stig. Gatan är en av Lisebergs smalaste gator. Idag kan inte ens två bilar mötas på gatan. Den saknar också till stora delar trottar på båda sidorna om körbanan. Men ändå vill exploateringsutredningen göra denna gata till genomfartsväg. Hur är det möjligt?

AE (116)

Likalydande som nr. 145.

HE och HE (118)

Liseberg är ett unikt område från 1900-talets början, som bör bevaras, speciellt med tanke på de naturliga grönområden, som i dag finns kvar. I Liseberg finns förutom egnahemsvillor från 1920-talet, förskolor och skola samt Blomsterfondens äldreboende.

Blomsterfonden framhåller att de befintliga 168 lägenheterna och de nyproducerade 137 lägenheterna är belägna i ett stillsamt villaområde i Liseberg med bekvämt gångavstånd till härliga

grönområden. Det är just dessa naturområden - vilka i dag utnyttjas flitigt såväl av motionärer, hundägare som barnfamiljer och personer med rollatorer – som nu hotas.

Liseberg bebyggdes i början av 1900-talet och den tidens gatunät motsvarar inte dagens krav på framkomlighet för den allt ökande trafiken. Förbud mot genomfartstrafik gällde också fram till 2006, vilket fick negativa effekter när det upphörde eftersom få bilister håller 30 km. Dagens smala gator är inte lämpade för genomfartstrafik och absolut inte för ett ökat trafiktryck. Många av gatorna har endast en smal trottoar och det finns också exempel där både trottoarer och asfaltsbeläggning helt saknas. Stjärngossevägen är t ex så smal att parkerade bilar utgjorde så svåra hinder för post- och renhållningsbilar att parkeringsförbud måste införas. Att under sådana förhållanden tillåta och släppa fram ytterligare trafik är ohållbart för människor och miljö.

Vårt krav är att planerna på en utbyggnad av flerbostadshus vid Åbyleden och utbyggnaden av Lisebergsparken med den norra delen av ravinen stoppas helt. Bevara Liseberg.

PL (119)

Fint jobbat! Förtätning är ett vacker omskrivning av "Kläm in hus mellan befintliga hus och vägar" Och för att mota protester så beskrivs det som att allt blir bättre: mer grönytor (tror att man har gröna tak på de nya husen) inga parkeringsproblem (här bor väl bara cyklister) om man dessutom ser till att tiden för att komma in med synpunkter bara är i semestertider så brukar det gå igenom smidigt. Grundfelet är dock att inte vi inte utnyttjar det faktum att Stockholm är bara skog. Bygg bostäder där det är finns plats INTE mellan dagens hus!

MH och CÖ (120)

Vi har tankar och synpunkter på utvecklingsprojektet för Liseberg och Östberga.

Vi förstår att det behöver byggas i Stockholm och att ni försöker trycka in bostäder på varje obbyggd plätt, men tycker här att det inte riktigt har tänkts till ordentligt och att en djupare analys och genomgång behöver göras.

Vi bor i Liseberg, dit vi flyttade från innerstan både för att komma från alltför bebyggda områden, men även för att få mer grönytor. Därför blir vi väldigt ledsna när vi tar del av ert programförslag. Utanför oss finns idag den enda "skog" i hela Liseberg, och den vill ni bygga bort. Den skog gör idag att man har tillgång till doft av barr, kan hitta vitsippor och liljekonvalj och kan lära barnen hur lingon och blåbär ser ut, utan att man behöver ha tillgång till bil för att ta sig till mer "riktiga" skogar.

På sidan 7 i Konsekvensbeskrivningen för naturmiljö skriver ni att ett av delmålen för det kommunala miljömålet är att ha .... variation av natur- och kulturlandskap. Detta missas, om ni gör som det skrivs på andra ställen, att detta ska kompenseras med grönytor. Jag undrar hur ni tänker när ni överallt vill skapa grönytor, vilket är det som står att ni vill "kompensera" denna "skog" med. Grönytor med bara gräs och enstaka träd är ingen kompensation för denna "skog".

Att gå från en yta med betydligt mer vegetation, barr- och lövträd, mossa, ormbunkar, vilda blommor mot att få en extra lekplats på en grönyta med planterade träd, kan inte ersätta denna skogsgrönska, som ger betydligt mer även ekosystemmässigt. Vi anser inte att ni tagit hänsyn till att dessa skogsdungar är de enda i området Liseberg/Örby slott och att det vore riktigt illa om dessa byggs bort. Parkytor kräver dessutom bevattning, vilket inte en skog inte gör och är därför mer ekosystemmässig.

Ni vill i era planer bygga utmed större delen av Åbyvägen och även ta bort de skogsdungar som finns vid Östberga. Även detta är något vi tycker är mindre bra. När man idag cyklar hem och närmar sig dessa områden känner man att man kommit utanför stan och kan känna lite lugn. Att då bebygga de enda gröna delar som finns i Östberga känns oenligt. I de delar Östberga och Liseberg med en gång- och cykelväg som mynnar ut vid Åbyvägen. Denna del, som idag bara består av sand och ingång till ett bergrum finns inte alls med i planerna att bebyggas, men det är det enda stället vi anser är det som bör bebyggas för att få områden att växa samman.

Vi anser att planerna på att bygga ihop områdena bör göras på ett mer eftertänksamt sätt. Att bara bygga flerfamiljshus i Östberga och sen fortsätta med det upp till Liseberg tror inte vi är lösningen på ett

mer sammansatt och harmoniskt område. Även Östberga bör bebyggas lugnt och eftertänksamt, kanske med stadsradhus, för att även där få in andra slags boenden.

Vi undrar dessutom om ni har tittat och mått genom att ni vill bygga hus mellan radhusen på Lisebergsvägen och "backen" upp till Västberga alle'. Nog för att ni ofta numera bygger nära trafik, men här kommer husen stå mitt emellan två vägar. Jag undrar om det ens får plats. Hur som helst så känns detta helt galet och där tycker vi att ni måste tänka om och ta bort några hus/lägenheter. Detta kommer verkligen förfula hela den delen av området och känns inte alls anpassat till dagens utseende.

Hela tanken på att bygga 4-5-våningshus i Lisebergsområdet är ju helt galet. Vill man inte låta ny bebyggelse harmonisera med området i stort? Om det nu absolut måste byggas i detta område tycker jag att det ska göras genom att bygga så det passar in. Titta på husen på Lisebergsvägen 121-125, de vackra trähusen som är flerfamiljsbostäder, liknande sån kan passa in, men absolut inte de lådliknande betonghus som ofta byggs idag. Eller varför inte 2-vånings stadsradhus?

Ni skriver också att ni vill öppna upp vägar mellan områden, varför? I flera områden idag görs precis tvärtom för att minska antalet som kör in i områden. Ni skriver i dokumentet att ni mätt trafiken i området och att den är låg, min undran då är när mätningen är gjord? Gjordes den under tiden bron byggde till Västberga allé? I så fall stämmer det inte alls, då många numera igen "genar" från Huddingevägen till Västberga och tvärtom, för att slippa eventuella köer i rusningstrafik. Detta gör att vi funderar på om vi vågar släppa våra barn till skola på cykel om ett, två år när de blir så stora att de kan ta sig dit själva. Redan idag skulle ljussignaler behövas vid övergångsstället vid infarten till området från Åbyvägen. De som kommer där kör riktigt fort och ser inte att det finns varken övergångsställe eller cykelbana där. Vi bara väntar på den första riktigt stora olyckan där. Även bussarna som kör där kommer ofta fort.

Vi är emot bygget utmed Åbyvägen, främst i Liseberg, men tycker även att det bör göras mer aktsamt även i Östberga.

AC (121)

Stockholm växer. Det är positivt. För oss, våra barn och deras barnbarn. Men också för dem som flyttar hittar från såväl Växjö som Aleppo. Om Stockholm ska bli en integrerad dynamisk storstad krävs det att nybyggnationen inte bara sker i socioekonomiskt utsatta områden som Östbergahöjden, utan även i intilliggande villa- och radhuskvarter. Om vi inte ska få en än mer segregerad stad behöver vi bygga ihop rikare områden med fattigare, områden som domineras av härfödda med områden där flest nysvenskar bor.

Det är därför med förundran som jag som villaägare i närområdet har noterat den reaktion som vissa av mina grannar har haft ifråga om det program om Östbergas utveckling som nu är under samråd. Som medlem i Lisebergs villaförening kan jag konstatera att nätverket "Bevara Liseberg" varken representerar mig eller de grannar jag har pratat med i villaföreningens upptagningsområde. Det är för övrigt för mig oklart hur föreningen tänkt agera i frågan då ingen medlemsomröstning, diskussion vid årsmöte eller annan demokratisk process mig veterligen har skett för att etablera en handlingslinje i frågan.

Jag brukar jogga i det i Liseberg aktuella programområdet och kan se vikten av att behålla sammanbindande gröna lungor, särskilt i ett område som till så pass stor del karakteriseras av den direkta närheten till några av Stockholms största motorleder. Från vad jag kan se i programförslaget tillgodoses detta även om den angivna nybyggnationen skulle bli verklighet. För helheten är det dock viktigt att grönområdena utformas väl och att intäkter från exploateringen säkrar gröna och lummiga friluftstråk.

För att uppnå en ökad integration mellan villaområdena och Östbergahöjden bör vidare den ökade exploateringen kombineras med ett ökat antal mötesplatser, t.ex. i form av en ny öppen förskola eller café. Den befintliga öppna förskolan på Östbergahöjden besöks i låg utsträckning av villaföräldrar vilket ökar främlingskapet områdena emellan. I ambitionen att stärka kopplingen till den nya bebyggelsen på Årsta-fältet risker sammanbindningen gentemot just villaområdena glömmas bort. Det vore mycket olyckligt. Det nuvarande utegymmet är ett positivt exempel på vad staden kan göra för att bidra till områdena växer samman.

Det är förståeligt att de personer som bor precis invid ett framtida exploateringsområde reagerar. Kvällssolen kan försvinna för vissa. För andra ökar insynen. Att enskilda fastighets- eller bostadsrättsägare motsätter sig den skisserade nybyggnationen i Liseberg är därför varken märkligt eller förvånande. För stadsdelen i stort har jag dock svårt att se några starka motargument, och för Stockholm som kommun är de positiva effekterna avsevärda.

Det är min förhoppning att stadens politiker vågar stå upp för en socialt hållbar framtid och gör verklighet av de planer som i det aktuella programmet skisseras för Liseberg/Örby Slott.

KB (122)

Nedan förmedlar jag mina idéer och tankar på vad jag tror skulle kunna lyfta området för boende i Liseberg som en del i det samråd för Östbergas expansion med nya bostäder i Liseberg då jag och min familj med småbarn är boende i ett av radhusen på Lisebergsvägen (67). Mina synpunkter rör främst den nya bebyggelsen i Liseberg mellan Lisebergsvägen och Åbyvägen mot Årstahållet.

Jag skulle vilja lyfta att inte bara prioritera cykelleder för snabb cykelpendling. Det är ovärderligt att ha bra gång-och cykelvägar där föräldrar tillsammans med små barn tryggt kan röra sig för motion och transport till förskola (och den nya parken), till fots eller cykel (då barnet lämnat vagnsstadiet i 3-årsåldern). Dvs ge möjlighet till vardagsmotion för alla - inte bara snabbpendlande cyklister. Det är trevligare att cykla/promenera mellan hus än precis intill åbyvägen (lukten av avgaser hänger tung intill åbyvägen). Känslan att gå mellan ett staket mot vägen (eller kanske framtida bullerplank) och den sprängda bergväggen känns inte heller trygg kvällstid (Från Liseberg i riktning mot Årsta). Skulle en ny infartsväg istället kunna byta plats med det tilltänkta cykelstråket? Då skulle ett gångfartsområde eller ett torg mellan nya och gamla hus öppna upp för möten mellan flerfamiljshus och radhus, med lekplats och bänkar, servicelokal för cafe (take away för cyklister och latteföräldrar från förskolan)

Trafiksituationen i Liseberg/Örby slott är generellt utsatt. Det är inte många som uppmärksammar att det är 30 i hela området, och det

stannas inte vid övergångsställen. Baserat på erfarenhet från Förskolan Sylvester, även den i Liseberg; Med en ny förskola i Liseberg ska många familjer transportera sig och dit och hem. Att föredra är att ha ett bra promenadstråk med möjligheter att gå tillsammans fritt från bilar. Goda förutsättningar för att även lämna med bil på ett säkert sätt behövs. Lisebergsvägens vändplan kan annars riskeras att bli en trafikfarlig plats med högt tryck av bilar.

Uppmuntra till att åka kommunalt genom att förbättra turtätheten på linje 165. Anpassa turtäthet och/eller busstyp till de som bor längs sträckan. Längs linje 165 bor det många med barnvagn och många med rollator (äldreboende och västbergas boende) som vill åka buss. Det ökar säkert med barnfamiljer med fler bostäder och förskolor. Anpassa lokaltrafiken så att fler får vagnar och rollatorer får rum på bussen så minskar bilbehovet.

Det nämns i planerna att fler bostäder i Liseberg ger ökat underlag för service, vilket låter bra. Ännu finns bara lokaler för service inritade i hus nära Årstafältet och inte i Liseberg.

I Parken i dalen mellan östberga och liseberg, skulle jag önska även där lite fri yta för lek och kreativitet att spela boll eller springa runt på. Kanske hellre det än en dagvattendamm (med tanke på drunkningsrisk för besökande förskolebarn).

Personligen (eftersom de förslagna nya husen blir min närmaste utsikt) så hoppas jag på trevliga husfasader och tak som ger lite liv åt området och att ett och annat stort träd kan behållas, gröna balkonger och terasser. Att höjden på husen varierar och anpassas så det fortfarande blir soltimmar på befintliga radhus. Jag hoppas att inte området översvämmas med bilar utan istället många nya lekkamrater som kan röra sig på ytorna mellan nya och gamla hus på ett säkert sätt och gynna gemenskap mellan grannar.

Och gärna utrymme för affärslokaler i nedre botten även på nya hus i Liseberg.

EL (123) och (130)

Jag har ingen fastighet eller annat intresse i detta område utan är bara er "stadsplanenörd" (med internetuppkoppling) så ni behöver

inte ta med detta inlägg i samrådssammanställningen om ni inte vill..

Jag tänkte ge några förslag på hur man skulle kunna ge plats med fler lägenheter än 2500 i detta centrala läge, samtidigt som man behåller de kvaliteter som ni har i planen.

1. Årstafältet södra, området mellan Årstafältet och skogsslätten. Förläng kvarteren uppåt backen. Vägen mellan backen och kvarteren tas bort och den friliggande förskolan byggs in i kvarteret.
2. Åbyvägen som används för farligt gods behöver (om jag förstått saken rätt) ett skyddsavstånd på 25 meter. Man skulle kunna bygga särskilda kollektivtrafikfiler och hänvisa alla transporter med farligt gods till dessa. På det sättet kan skyddszonen minska väsentligt. Och man får mer plats för byggande. I synnerhet gäller detta om man placerar kollektivtrafikfilerna närmast järnvägen. Längst västerut (Även om områdena Liseberg och Årstafältet skulle kunna få mer byggbar yta).
3. I det nordvästra hörnet på Östberga borde det finnas plats för ett kvarter till mellan Åbyvägen och programhandlingens planer.
4. Ni skriver att ni skulle vilja flytta gatan mot Östbergabackarna några meter söderut. Jag skulle föreslå att man hellre skulle flytta gatan något norrut. På detta sätt skulle man få plats att bygga en rad nya bostadshus längs gatans södra sida (där det nu finns parkeringsplatser). Parkeringsplatser som ersätter de nuvarande skulle kunna få plats i källaren på den nya kvarteren norr om gatan...
5. Östbergabackarna, söder om trappan...Denna yta har ni inte planerat någon förändring för (se karta). Den är visserligen svåranvänd (höjdskillnader + ingen gård) men som det är nu torde den endast glädja bajsnodiga hundar. Skulle kunna bli specialboende (studenter eller äldreboende t ex...).

(Anm. Bild finns i originalakten)

KS (124)

En dag för inte länge sedan fick vi, jag och min sambo, ett informationsblad från bostadsföreningens styrelse, som berättade att

staden hade planer på att expandera Östberga och att för vår del – men bara för oss - handlar det om förtätning, att parken intill husen skall bebyggas med punkthus och förskola och vår gångväg skall omvandlas till en bilväg.

Vi köpte och studerade broschyren Program för Östberga och blev rätt förbluffade.

VI HAR NÅGONTING ATT BERÄTTA FÖR STADEN...

För sex år sedan letade vi efter en gemensam lägenhet. Vi bodde då i var sin lägenhet, en på Kungsholmen, en annan vid Gullmarsplan. Vi behövde en tillräckligt stor lägenhet där vi kunde tillbringa våra sista yrkesverksamma år i. Och de år vi får kvar som pensionärer. Vi hade inte råd att köpa en gemensam bostad närmare stan, så vi letade i dess närhet.

Till sist fastnade vi för en bostad på ”Tussmötehöjden”, trots att Huddingevägen löper nedanför balkongen. Balkongen är stor, men inglasad och träden bäddar in oss så att trafikljuden inte dränker oss i buller och tallar och lövträden döljer delvis trafikflödet.

Vi är båda över sextio och skiftarbetare inom vården, psykiatri och demensvård.

En av oss arbetar dagskift och den andra heltid natt. För att orka behöver vi båda sova dagtid, ibland några timmar, ibland större delen av dagen (i stället för att sova nattetid). Vi har lång resväg till arbetet. När min sambo reser ligger de flesta och sover själv åker jag om kvällen ca 19.15 och är hemma på morgonen 8.20 om jag inte missar bussen vid Gullmarsplan. Vi har tunga, slitsamma arbeten, lågavlönat, ofta otacksamma och för min del ibland farliga patienter.

Vårt hem är vilopunkten i livet. Bokstavligt talat och symboliskt uttryckt.

Vi kan svårligen öppna glasskyddet på balkongen och samtidigt ha balkongdörren öppen eftersom bullret från trafiken på Huddingevägen blir kraftfullt inne i lägenheten. Tre rum och kortsidan till vardagsrummet vetter mot Huddingevägen.

För att vädra måste vi välja att öppna fönster i vardagsrummets långsida som dock tar in ljud från Tussmötevägen. Ljud bärs lätt här, hundar som skäller, barn som gråter eller leker, glassbilens tuta, allt tränger in om ett fönster står öppet. Trafik hörs ofta långt in på natten.

Snett emot har vi en huskropp, nr. 302.

Träden mot Huddingevägen och längs vardagsrummets stora fönster är det som ger oss harmoni och glädje. Vi kan följa årstidernas skiftningar, om vintern ser vi bortåt fältet och mot Globen, ser den skifta färg, ljuset från bilarna som åker in och ur tunneln mot Gullmarsplan. Om våren, sommaren och hösten följer vi skiftningarna i vegetationen som bäddar in oss och skapar livsglädje. Det är den terapeutiska effekten, vid sidan om den skyddande.

ETT HJÄRTLÖST FÖRSLAG

Allt detta tycks nu hotat.

Delområde 2b, kallar man vår hemmiljö, Tussmöteshöjden.

Förslaget innebär att man skall tränga in fyra punkthus och ett daghem, dvs Staden skall

- skövla delar av en unik skogspark, tillgänglig för alla, det som för de boende kompenserar närheten till den tungt belastade Huddingevägen och Tussmötevägen som löper längs huskropparna,
- tillföra ytterligare en bilväg strax intill husen (som nu vetter mot parkens träd och buskar),
- placera ett daghem mitt i boendemiljön, med en utsträckning som tycks motsvara halva sträckningen av föreningens tre fastigheter,
- ersätta utsikten mot naturen med höga hus och bilar till 100 lägenheter och skytteltrafiken till ett dagis

Hur har det kommit att bli så tokigt?

Att detta på kort sikt är en katastrof för oss som skall sova dagtid är en sak. I typ flera års tid har vi följt husbygget på andra sidan

Huddingevägen. Nu skall vi uthärda två till tre års byggarbete omedelbart intill vår lägenhet på fem trappor, med kranar och lastbilar som åker fram och tillbaka utanför sovrumsfönster och vardagsrum. När vi skall ha vår dygnsvila. Nåväl - om det vore ett tillfälligt obehag vore det en sak, men slutresultatet är att man raserat vårt gröna livsrum. Under vår sista tid i livet, som fattigpensionärer, förlorar vi den lilla livsglädje som grönskan och det relativa lugnet i vardagsrummet skänker.

Under rubriken Buller (Program för Östberga, sid 82) läser vi:

”I bullerutsatta miljöer bör det finnas en tystare sida dit minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet orienteras”. [Min kursiv]

För närvarande har vi tre rum och kortändan av det fjärde - vardagsrummet - vända mot Huddingevägen. Nu vill staden skapa en ny bilväg, som passerar omedelbart framför husets port, leder runt hörnet och följer huskroppen alldeles nedanför våra fönster (två sovrum och ett arbetsrum, samt vardagsrummets kortsida), parallellt med Huddingevägen och sedan svänger runt nästa hörn och passerar vardagsrummets långsida. Vår huskropp kommer alltså att kringgärdas av tre och belamras med ytterligare huskroppar som blockerar vyn.

Denna bilväg skall användas av hundra hushåll och ett daghem, med hämtning och avlämning av barn till sex avdelningar, uppskattningsvis 90-100 barn skall hämtas och lämnas och varor skall transporteras. För att bredda den befintliga gång- och cykelvägen måste man skövla lövskogen som ger ett skydd mot Huddingevägens buller och döljer delar av trafiken. Kvar blir en strid ström av bilar i stället för träd i synfältet eftersom lövträden utmed slutningen inte kan ersättas om inte Staden tänker bygga upp en jättelik förhöjning där träd kan planteras. Det är en brant slänt bortom dessa träd.

Man förvärrar väsentligt situationen för oss i samtliga rum. Kvar blir lugna toaletter, klädkammare och en hall. Vi utsätts för buller från tre bilvägar.

Hur rimmar detta med Stadens löfte om "tystare sida"?

Men allt är relativt. "Tystare" är ett relativt begrepp. Allt kan alltid vara värre.

Den trädbeklädda höjden har enligt informationsbladet "klassats som byggbar och har ett lågt naturvärde"!

"Ett lågt naturvärde" är ett uttryck som kan ha hämtats från George Orwells "Nyspråk" (romanen 1984).

Vem avgör "naturvärdet", undrar vi stillsamt. De som bor där, avnjuter och använder parken - eller de som sitter med en abstrakt karta och ritar streck.

Vi vill gärna informera Staden om att denna tämligen unika trädklädda kulle har ett högt "människovärde", värde för människor. Värde för oss som bor här.

Detta värde åsyftas väl snarast av det som skriften kyligt kallar "kulturella tjänster", - som om det handlar om krass kommers. (sid 79).

Det som i skriften åsyftas med begreppet "naturvärde" är förmodligen snarare närvaron av sällsynta växter och unika miljöer för skalbaggar mm. Men för människor har naturvärde en annan innebörd.

Det ingrepp Staden föreslår handlar om att man utplånar den resurs vi har för hälsa, livsglädje, skydd, estetisk kontemplation och rekreation.

När man studerar skriften Program för Östberga, är det svårt att se att några andra delar av Östberga drabbas av försämringar för de boende. Överallt handlar det om att förbättra. (Se Bilaga 1.)

För vår del har man valt att - till synes impromptu, utan omtanke och eftertanke - bygga bort en levande grön miljö, vår viktigast tillgång, möjligheten att trots existerande tungt belastade bilvägar, kunna bo harmoniskt inbäddad bland buskar, träd och park, för de flesta med "a room with a view," ett rum med utsikt, något att njuta av som inte består av personbilar, lastbilar, motorcykelfordon och

annan trafik.

Till råga på eländet placerar Staden ett daghem med allt vad det kräver, tätt intill föreningen. Någon liknande lösning används inte, såvitt vi kan finna, i någon annan Delplan i Östberga.

I vår del av Östberga satsas de facto - i bebyggelseplanerna - ingenting som förbättrar livet. Kanske för att när man byggde våra hus gjorde man det så bra det gick att få, det enda man kan åstadkomma är försämringar och det är det som är på tapeten.

Vi som bor här är inte direkt välförsedda i fråga om kommunikationer heller. Vad vi kan se blir det för vår del, inte ens förbättringar på detta område, att döma av skriften.

OMDÖME OCH VÄDJAN

Vi gläder oss faktiskt åt att man utvecklar Stockholm, inte minst att man äntligen bebygger och gör något fint av Årstafältet och det är väldigt bra att man rustar upp och expanderar Östbergaområdet och rättar till förlegade lösningar som skapar problem för boende och skapar fina kvarter med skyddade och lugna och gröna innergårdar.

Vi förstår att det behövs daghem och skolor och är för att man planerar in lokaler för boende och framför allt ungdomar för att skapa goda förutsättningar för trivsel och lugn och utveckling av olika slag för nya släkten.

De existerande punkthusen runt Tussmötevägen kan faktiskt bäst ses som första steget i denna förnyelse.

Det egendomliga med detta Program för Östberga, är att denna befintliga, lyckade, lösning för ett bullrigt område nu skall omintetgöras.

Vår privata berättelse om våra livsvillkor är i sig naturligtvis inget argument mot byggraseriet som planeras utanför våra fönster, men den är en berättelse av hundra andra unika berättelser just på Tussmötehöjden. Även om varje berättelse är unik så har vi alla gemensamma mänskliga behov av stillhet och skönhet.

Miljöeffekterna för hushållen på Tussmötehöjden idag varierar en aning, beroende på var i byggnaden lägenheten är placerad, men alla drabbas på olika sätt av buller, förlust av skyddande träd och vy över omgivningarna mot kullen och bortom den, om man genomför planen för Delområde 2B.

Vi skulle aldrig ha flyttat hit om vi vetat att man skulle förstöra den gröna miljön och vyn genom det skyddade rummet, som kompenserar för den tunga trafiken på Huddingevägen och Tussmötevägen, särskilt inte om bilar dessutom som enligt Planen, skall passera rakt nedanför lägenheten på alla håll!

Vi hade mer grön yta kring bostäderna på Kungsholmen och intill Globen än vad vi får om detta Planförslag förverkligas.

I alla andra delområden är nybyggnationen neutral eller måttligt störande, ofta befrämjas miljön för befintliga hushåll, genom att bilda bullerskydd för äldre byggkroppars läge, cykelvägar, tillgänglighet genom nya gator mm. Men så vitt man kan se av ritningarna är ingen nybyggnation i övriga delområden direkt störande för nuvarande bostadsinnehavare.

Mestadels är nybyggen rejält avskilda från befintlig bebyggelse.

Studerar man planerna för Delområdena - 2A (590 nya hushåll), 3 (815 Hushåll), 4A (325 Hushåll), 4B (450 Hushåll), 5A (125 Hushåll) 5B (70 Hushåll) och 5C (25 Hushåll) - är det svårt att se några exempel inom dessa där man totalt kör över behoven i de omgivande bostadshusen, som man valt att göra i vårt Delområde 2B.

Det finns ingenting i planen för DELOMRÅDE 2B som andas förbättring eller omsorg. Vi är utsatta för en negativ särbehandling, inte bara på "kort sikt" under själva byggtiden, utan när resultatet är klart har vi ingenting kvar av det som är fint.

Vi har inte involverats eller ens informerats om dessa planer, som uppdraget innebar

En ärlig textbeskrivning av planen för Tussmötehöjden skulle lyda

"Vi väljer att inte ta någon som helst hänsyn i detta delområde, till befintliga Hushåll eller de boendes välfärd. Vi kan därmed placera in höga hus - högre, eller mycket högre, än inom andra Delområden.

Dessa nya huskroppar kommer att mer eller mindre helt utplåna den kontakt med träd och grönska som befintliga hus för närvarande kan glädja sig av. Befintlig bebyggelse får nu i stället en blandning av bilvägar och tätt intill liggande huskroppar att stirra sig deprimerade på. Vi erbjuder alltså de boende stadens alla nackdelar utan dess fördelar.

Kontakten med träd och utsikt skänker vi i stället åt de som flyttar in i de nybyggda husen. För att bereda plats för dessa fyra punkthus hugger vi ner tallar och lövträd.

På samma sätt skövlar vi de träd som nu skyddar befintliga punkthuset från Huddingevägen. På så sätt kan vi öppna för en tredje bilväg. Denna leder vi tätt intill befintlig bebyggelse, parallellt med Tussmötevägen, men närmare själva husen, så att avgas, vy och buller bidrar till maximal otrivsel.

Som gräddan på moset lägger vi en förskola mitt i bostadsområdet". I stället för att vända själva förskolan med gård bort från befintlig bebyggelse ser vi till att barnen kan leka omedelbart utanför fönstren till bostadsinnehavarna. Någon liknande lösning väljer vi ingen annanstans i Östberga. Vi gör det som ett experiment för att se hur mycket innevånarna tål.

Denna lösning med bilväg intill de tre befintliga husen garanterar att alla boende får njuta av bullret från minst två och för första punkthuset mot Huddingevägen tre håll. Mot just Huddingevägen berikar vi alltså de nu utsatta med en extra bilväg så nära som möjligt själva huskroppen."

Bad idea!

Utskrivet på ren svenska låter det lika befängt som det är.

Vi vädjar därför till Stockholms Stad att tänka om och skydda våra hus från denna skövling och yrkar på avslag för förslaget som rör Delområde 2b.

Vi föreslår att ansvariga för Östbergas omvandling sätter sig ned med representanter från de boende på Tussmötehöjden - lämpligen styrelserepresentanter - och försöker hitta konstruktiva alternativ till det

nuvarande förslaget. Antingen runt kullen eller närliggande områden som går att bebygga utan störande konsekvenser. Det borde åtminstone gå att åstadkomma någon form av krishantering.

Om man inte kan avslå förslaget i nuläget yrkar vi på att man uppskjuter beslutet tills det finns ett beslut om vad som skall hända med Huddingevägen och behandlar hela kullen som ett gemensam Delområde.

Det tänkta kvarteret vid korsningen till Tussmötevägen är avhängigt av detta och om Huddingevägen verkligen fövandlas till en boulevardgata förändras förutsättningarna för hela kullen och kan öppna okända alternativ. Har man redan byggt bort en väsentlig del av höjden omöjliggör man möjligheterna att hitta andra, kreativa lösningar.

1. Bygg inga hus alls på denna redan trånga yta. Det finns många möjligheter att bygga annorstädes där ingen olägenhet för befintliga hushåll existerar (Se BILAGA 2)
2. Vidga inte gångvägen till en bilväg, bygg ingen bilväg in på bostadsområdet! Vi är redan inramad av två tungt belastade bilvägar.
3. Om man måste bygga hus här, så inskränk byggandet till ett hus i anslutning till befintlig förening, bortom Tussmötevägen 304, ungefär där sista huset med daghemmet lagts in, men närmare själva Tussmötevägen. Kan man bygga ytterligare hus i backen ner mot Östbergavägen, gör det! Se olika reflektioner i BILAGA.
4. Bygg ingen Förskola på denna trånga och bullerutsatta yta! Flytta Förskolan exempelvis till Delområde 2A där det finns en betydligt bättre placering att tillgå. Det finns många andra rimliga alternativ inom Östberga. För boende är Förskolor inte ett charmigt inslag. Det finns gröna lösningar som inte skapar otrivsel för någon (se BILAGA 1).

Vi vill understryka att det inte handlar om att vårt område skall ha några privilegier. Det handlar om att vår miljö inte skall skövlas medan andra miljöer förbättras.

Planeringen är helt enkelt ensidigt hänsynslös i fråga om Tussmötehöjden. I Bilaga 1 påvisar vi de många bristerna som förslaget har. Det är en helt onödig åtgärd eftersom det finns många sätt att lösa frågan om Förskola och 100 hushåll.

Bilaga 2 är en berättelse om min egen resa skickad till politikerna, som inte heller lär lägga ned någon tid på hur jag ser livet nu i detta sköra område som riskerar att bli nästa krisområde om man inte lyssnar på oss som ännu bor här och vill bo kvar.

”Angående förslaget om ”Delområde 2b, ”Tussmötehöjden” och en man som börjar bli till åren och trött, närmar sig pensionen och flyttat till Östberga med sin älskade för att få njuta av lugn och ro, grönska och ett rum med utsikt”

Det bifogas som information, en smula kulturhistoria, kan man säga.

Är det för mycket begärt att ni tar er tid att läsa och begrunda vad olika boende Tussmötehöjden har skrivit, samma budskap oberoende av varandra.

If only you could see her with my eyes...

PS. BILAGA 1 är ställt till er i Stadsbyggnadskontoret, och innehåller ytterligare argument och resonemang. Jag hann inte slutföra det jag tänkt säga men jag tror inte att det gör så stor skillnad. Läs gärna min personligt skrivna berättelse i

BILAGA 1

OM HUSEN SOM STADEN GLÖMDE TUSSMÖTEHÖJDEN I PROGRAMDOKUMENTET

"Inom ramen för fortsatta processer är det viktigt att inom varje detaljplanearbete identifiera vilka frågeställningar som finns för att se vilken typ av förankring och dialog som är bäst just där." PÖS

I den här bilagan vill jag påvisa för Stadsbyggnadskontoret och Nämnden inför kommande behandling att den föreslagna bebyggelsen i Delplan 2b, Tussmötehöjden, är extremt illa genomtänkt och strider mot såväl uppdragets formulering som stora delar av visionen för Östberga.

"Uppdraget var (...) att, utifrån sina egna förutsättningar utveckla stadsdelen till ett mer attraktivt område".

(Min kursiv. Kommentarererna åsyftar förslaget i "Program för Östberga, Samrådshandling" förkortat som PÖS med kolon och sidnummer).

Enligt PÖS fick Stadsbyggnadskontoret sitt uppdrag i fråga om Östberga den 5 november 2015.

Många ambitioner som visionen omfattar delar vi och vår kritik gäller att visionen inte tillämpas när man kommer till planerna för Delområde 2b, Tussmötehöjden. Bilagan skall läsas som en utförligare argumentation för ståndpunkterna i mitt brev.

NYBYGGEN I ÖSTBERGA

Planeringen av nybyggnationen kring nuvarande Östberga beskrivs på olika ställen, bland annat så här:

"Mot Årstafältet vävs bebyggelsen samman med den nya stadsdelen på fältet, mot Liseberg knyts stadsdelarna samman i ett utvecklat och programmerat grönrum med en samlande funktion. Mot Åbyvägen i norr synliggörs Östberga med en ny stadsfront. I söder annonserar i framtiden ett nytt kvarter entrén till området, och en ny gångbro kan koppla samman ovan Huddingevägen mot Hemskogen för rekreativa möjligheter och säkra skolvägar." (PÖS:14, min fetstil och kursiv. Kursiv är överallt min, KS.)

Den bebyggelse som planeras in i Delplan 2b ligger som vi skall se utanför ramen för denna generella struktur av expansion utmed gränserna.

Allmänt sägs:

"Ny bebyggelse ska bidra till att stärka stadskvaliteterna i Östberga för att skapa en tätare, mer sammanhållen, mångsidig och trygg miljö." (PÖS:18)

Jag vill understryka att jag personligen uppskattar att man bygger stadsgator och sammanhängande bebyggelse utanför tullarna. Men förtätning, om det sker, skall inte ske på bekostnad av befintlig bebyggelse och i efterhand skapa en miljö som de boende inte kunnat ta ställning till när man placerade sina sparslantar. Punkthus är inte heller en stadsmiljö. De hör historiskt hemma i ytterområdena.

Hade vi råd att bosätta med samma oss bostadsyta i innerstan eller i fina nybyggda stadsgator, ex.v. utmed Årstafältet så skulle vi säkert vara lockade. Men vi tillhör de lågavlönade och det ligger inte inom räckhåll

EN EXISTERANDE BEBYGGELSE SOM INTE ÄR BEFINTLIG

Under rubriken Byggnadshöjder kan man läsa:

"Vid mötet med befintlig bebyggelse tillåts en höjd på mellan 5-6 våningar, medan höjden går upp mot de större friare landskapsrummen vid Årstafältet och Åbyvägen." (PÖS 31).

Intill vår förening på Tussmötehöjden anges dock på kartan, samma sida, en byggnadshöjd på 7-8 våningar för de fyra punkthus som planeras några meter från föreningens fasader (PÖS:31).

Om maxhöjden på ny bebyggelse är sex våningar i mötet med befintlig bebyggelse och den angivna höjden för husen intill vår förening anges till 7-8 våningar kan slutsatsen bara bli att vår förening inte anses "befintlig".

Gränsen på 6 våningar gäller däremot de fyra planerade punkthusen i Parkstråkslätten. Det är svårt att riktigt tolka planerna för dessa men det tycks mig som om de är placerade i dalen och bara i några plan höjer sig vid gatan. Inga befintliga hus vad jag kan se störs nämnvärt av denna lösning. Jag har flanerat i området med Programmet i handen.

Känslan av att inte finnas, fast vi existerar, förstärks, när vi på kartan över parker i Östberga ser att hela Tussmötehöjden utom just våra tre punkthus inkluderas i Kvarnbacksskogen.

På framsidan av Programdokumentet kan man visserligen ana våra hus fast med nöd och näppe, uppe i högra hörnet, som svarta klossar framför de nyplanerade vita. Lite som svarta hål.

Söker man upp Östberga på Googlemap i fotograferad vy hittar man inte några byggnader på Tussmötehöjden, för fotografiet togs innan husen byggdes.

Jag får en känsla av att de som planerat in punkthusen utgått från Google Maps snarare än verkligheten.

Naturligtvis vet Kontoret mycket väl att våra hus och vår förening finns, fast man gör sitt bästa för att glömma det. Jag har en generell poäng som gäller att våra hus tycks finnas i planeringen enbart som stenar i terrängen!

Ett första uttryck för detta är att planen bryter den uttalade principen i fråga om bebyggelsehöjden när man planerar in de fyra punkthusen några meter utanför våra fönster. Som om vi inte var befintlig bebyggelse.

Programmet framhåller följande:

"Avvägningar har gjorts under arbetets gång för att balansera befintliga och tillkommande värden på platsen, där befintliga stråk och parker integrerats i den tillkommande bebyggelsen" /PÖS: 77, min kursiv.)

När planen för Tussmötehöjden, som kallas delområde 2b, beskrivs blir texten emellertid krass.

"På höjden bakom de nya nyare punkthusen längs Tussmötevägen [dessa "nyare nya" punkthusen är vår förening] föreslås fyra nya punkthus. Byggnaderna placeras på västra sluttningen av höjden."

"Ännu nyare nya punkthus", kunde man kanske säga.

Några funderingar om placeringen och dess konsekvenser förekommer inte.

Fyra nya punkthus. Punkt.

När byggnaderna väl har placerats där, om så sker, finns det inte mycket till höjd kvar, åtminstone ingen "västra del", för husen tuggar i sig hela utrymmet upp till utsiktspunkten. Framför husen dras en bilväg som ibland markeras och ibland inte i kartorna. Det skall bli en angoringsgata som slutar vid förskolan och en vändplan. Bilar skall mötas och barn marschera som minioner på en tillräckligt bred trottoar och en ny befolkning om hundra hushåll röra sig på detta lilla utrymme som i dag är en smal gångpromenad intill träden. En fördubblad befolkning skall leva sin vardag där det redan är trångt.

På vilket sätt har Staden här försökt balansera befintliga och tillkommande värden på platsen där vi bor? Inte alls, skulle jag påstå. Befintliga värden suddas ut och det som inte finns har ingen tyngdkraft på en balansvåg.

Jag hävdar åter igen att föreningens tre punkthus bara figurera som tre stenar i terrängen, som inte kräver några balanskonster i fråga om vare sig befintliga eller tillkommande "värden på platsen".

För vår del handlar det bara om förluster av befintliga värden utan kompensering vinster eller fördelar. Enligt uppdraget skall området göras attraktivt, man skall skapa goda boendemiljöer. Det tycks gälla överallt i såväl befintliga områden som i de nybyggda som kringgärdar befintlig bebyggelse mot Årstafältet, Åbyvägen och stråket mot Lisebergsparken - men inte just Tussmötehöjden.

Här byggs fyra punkthus och en förskola om 6 avdelningar, gångvägen ersätts med lokalgata för bilar och garage sägs planeras att öppnas under jord, för att det är ett enkelt sätt att fylla byggkvoten.

Det sägs också i Programmet att nybyggen i första hand ska ske "på sådan mark som staden förfogar över med vissa undantag, där man i dialog med fastighetsägare kommer överens om förtätning".

Jag förmodar att placeringen av de fyra punkthusen med förskola i delplan 2b placerats där enbart för att staden förfogar över marken, men bara en principryttare kan hävda att detta faktum befriar Staden från att följa den princip man själv formulerat i fråga om förtätning generellt, att sådan förtätning bara skall planeras i dialog. Någon sådan har inte förekommit.

Det finns flera märkliga avvikelser från planen i övrigt.

Liggande plan avser alltså enligt egen utsago i denna fas inte åstadkomma förtätning i själva Östberga utan expandera bebyggelsen, riktad utåt.

Några exempel på förtätning - annat än just hos oss - förekommer egentligen inte heller.

Jag konstaterar

- att man Ingenstans utmed hela den nya "ringbebyggelsen", om uttrycket tillåts, bortsett från markytan som gränsar till vår bostadsrättsförening väljer att bygga tätt inpå befintliga hus.
- att man i strid med sin uttalade princip valt att inte aktivt öppna en dialog med vår förening om idén om förtätning innan man lägger fram planen.

Man placerar exempelvis inga Punkthus eller andra hus utmed bebyggelsen på höjden i Kvarnbackaskogen, med vy över Årstafältet, utan inskränker sig till den lågt liggande sträckningen utmed Östbergavägen.

Detta noterar jag, inte för att jag tycker att man skall bygga punkthus där, utan för att påpeka att placeringen av dessa fyra punkthus, utanför våra fönster, är en apart placering, sett till samtliga andra nybyggen i Östberga. Varför man väljer att placera dem intill våra huskroppar men ingen annanstans borde åtminstone förklaras.

Att inte förtäta inom det existerande Östberga är en uttalad ambition (i denna fas). Man lämnar däremot exempel på potentiella förtätningar i framtiden. Därav skrivningen ovan om dialog.

I följande stycke återger jag några detaljer som ovanstående påstående vilar på.

NYBYGGEN I ÖSTBERGA

Planen ska bidra till att uppfylla Stockholms bostadsmål. Totalt planeras 2 500 nya bostäder. Siffran 2 500 Hushåll är en rund siffra, men läser man kommentarerna till olika delområden, så framgår det att totalsumman inte är huggen i sten. Och även om summan är en sten så kan en sten huggas på många olika sätt.

Planen i sig kan inte sägas ange exakt hur många hushåll det kommer att handla om i slutändan, för det återstår flera osäkra faktorer.

Det talas bland annat om alternativ i fråga om antal våningar och också i fråga om typ av hus (lamellhus eller punkthus).

Ett kvarter vid hörnet av Huddingevägen/Östgötabacken kan inte planeras innan beslut om Huddingevägens framtid kommit till stånd, skolans placering utmed Östbergavägen är oklar, och antal kvarter beror av om man väljer alternativ a eller b i delområde 2a, etc.

Variationen - i fråga om summan av antal hushåll som byggs - kan de facto bli stor när man summerar olika alternativ som planen själv uttrycker, så existensen av de icke befintliga – men planerade - punkthusen i delområde 2b kan mycket väl ifrågasättas utan att man ifrågasätter utbyggnaden av Östberga i allmänhet eller ens totalsumman på 2 500 bostäder.

I kommentarerna från bostadsrättsföreningens medlemmar, mer än 40 på kort tids varsel, som föreningens styrelse sammanställt och skickat in, innehåller en mängd uppslag som kan i samspel med Staden bidra till att skapa goda boendemiljöer också för oss, de innehåller många möjliga lösningar.

Så här ser det ut för närvarande:

Mot Årstafältet planeras Delområde 2A, 590 Hushåll och Delområde 3, 815 Hushåll; mot Västra Liseberg Delområde 4A, 325 Hushåll, och mot Åbyvägen, Delområde 4B, 450 Hushåll.

Samtliga dessa byggnader följer en bana utmed Östberga ytterkanter, riktas mot Årstafältet och Åbyvägen, expanderar bebyggelsen utåt. De påverkar, såvitt jag kan bedöma, befintlig bebyggelse inte alls, åtminstone inte negativt.

Längan utmed Åbyvägen minskar kanske det gröna utrymmet i synfältet för befintlig bebyggelse men befriar hushållen från buller (vilket planen påpekar) och döljer vyn mot den hårt trafikerade huvudleden och bevarar gröna sträckningar framför och bakom nybyggena.

Resterande nytillskott, i fyra mindre områden, består av 220 hushåll, mindre än 10 % av totalsumman.

Av dessa kan tre delområden anses likvärdiga placeringar i utkanten som ovanstående, bara kortare i själva sträckningen:

Delområde 5A, 125 Hushåll, Västra Östbergabackarna med låg bebyggelse, lite dunkelt beskrivna som "en struktur som bidrar med fasader" mot Östbergabackarna", 4-5 våningar i en park utmed dalgången och där bortom Liseberg. Jag har promenerat där och konstaterar att utmed denna sträckning finns ingen nära kontakt med befintlig bebyggelse, bara ytterligare grönområden och gång/cykelstigar.

Delområde 5B, 70 Hushåll, Parkstråkslätten, som består av 4 punkthus på sex våningar. Detta Delområden kan sägas byggas enligt samma princip som ringen som helhet, dvs i utkanten av området som en del av Östbergas nya "ringmur med ena sidan vänd inåt Östberga och andra sidan utåt, mot det som är bortom Östberga.

Punkthusen här är alltså både lägre (därav 70 i stället för 100 nya bostäder), och placeras betydligt mer avskilt från befintlig bebyggelse, än som sker på Tussmötehöjden. Om jag tolkar text och bild rätt kommer bara ett par våningar av dessa att sticka upp i gatunivå, då själva husen placeras "i slätten", en betydligt lägre nivå än backarna runt Östbergahöjden. Jag har promenerat där med boken i hand. Det känns som en nästan genial lösning för alla parter.

Delområde 5C, 25 Hushåll, Sjöholmsvägen, låga lamellhus, till synes tre byggnader, 4 våningar höga, smälter in i befintlig miljö med liknande lamellhus på andra sidan vägen och i linje på samma sida vägen och parkmark på utsidan. Ingen uppenbar nackdel ser ut att uppstå i förhållande till befintliga byggnader.

Förskolan som byggs in här i två hus och vetter mot grönområdet med sin gård, stör ingen befintlig bebyggelse alls, syns inte och har på andra sidan vägen inga bostäder, utan garage och befintlig tvärgata. Återigen, inget intrång alls, jämförelsevis.

Där planerar man att förlänga bilvägen, Sjöholmsvägen (ersätta gångstig med bilväg uppför sluttningen, men det lär inte störa någon, tvärt om, blir det nog lättare att ta sig fram).

Så kommer vi till sist fram till, skall jag kalla det undantaget som bekräftar regeln.

Delområde 2B, 100 Hushåll, i 4 punkthus, Tussmötehöjden, en udda fågel i sammanhanget och det kommer att påvisas i det följande.

I huvudsak byggs alltså alla övriga nya bostäder fristående utan att vara påträngande i förhållande till befintliga byggnader.

MÄNNISKOR SOM FINNS

Det är skillnad på åtgärder som berör miljöer där inga ännu flyttat in och åtgärder som berör befintliga hushåll.

När man bygger helt nya miljöer, vilket här i Östberga sker i huvudsak runt ytterkanten av området, vet de som satsar sina sparslantar i en lägenhet i dessa nybyggen om man bosätter sig vid en skola, har en tungt trafikerad väg intill, om det finns lekande förskolebarn utanför fönstret eller ej.

Om man däremot i efterhand dramatiskt förvandlar och försämrar miljön i befintliga bostadsområden skapar man en känsla av svek och vanmakt hos oss som berörs. Den miljö vi satsade våra sparslantar i för att få ett gott boende, för oss, resten av livet rycks ifrån oss. Det är inte annorlunda än om en tjuv stulit vår identitet och tömt vårt sparkonto.

Kom ihåg:

”Ambitionen i denna fas av utbyggnaden har varit att inte vara påträngande inom bebyggt område inom Gamla Östberga och Östbergahöjden, undantag görs men då i dialog med de som för närvarande förfogar över fastigheterna/tomträttsinnehavarna.”
(PÖS:6)

Var tog den ambitionen vägen när man kom till utkanten, Tussmötehöjden?

Vi kan inte tycka annat än att förslaget om förtätning av delområdet 2b, på Tussmötehöjden som är vår intima sfär, står i strid med själva uppdraget som formulerades 2015.

enligt PÖS:

"Uppdraget var att koppla samman Östberga med kringliggande stadsdelar liksom att, utifrån sina egna förutsättningar utveckla stadsdelen till ett mer attraktivt område".
att förslaget strider mot sina egna ambitioner på ett flagrant sätt

BEFOLKADE UTERUM, OMRÅDEN OCH PLATSER - ELLER INNERUM MED EN VY

Vad är ett attraktivt område?

Man syftar naturligtvis på Östberga som helhet, men helheten med dess sammanknutna delar kan inte frigöras från varje enskilt bostadskvarter.

En cykelväg utmed Åbyvägen kompenserar inte för att gångvägen nedanför vårt vardagsrum breddas för bilar.

Planeringen resonerar mycket om tillgänglighet, målområden, säkerhet, möten, träffpunkter. Allt detta är viktigt. Man tycks dock missa en väsentlig del av livet. Människor lever en stor del av vardagen i hemmet, inte ute i omgivningen.

Planen lyfter fram behovet av god tillgång till parker och naturområden, "där människor kan mötas och hämta kraft "som en förutsättning för ett rikt och hälsosamt stadsliv". (PÖS:7, min kursiv). Det skall finnas och är viktigt för många.

Vi i likhet med många andra har slitsamma yrken och behöver kraft och energi, , men det vi längtar efter, efter arbetet och när vi är lediga, är att få lugn och ro, kunna sova, äta i fred utan surr omkring oss och slappna av i en fåtölj eller soffa med en bok eller en surfplatta i knät.

Tio timmar varje nattpass skall jag hantera ångestladdade, högljudda, hotfulla eller gråtande människor. En timmes resväg till Stadshagen har jag med två byten i varje riktning på tunnelbana och buss. Min sambo går upp okristligt tidigt för att åka till Tyresö och sköta om demenssjuka. Väl hemma på eftermiddagen eller sen kväll, om hon arbetar kvällspass, är hon utmattad.

Ett gott boende, ett liv värt att leva, hemkänsla handlar om mer än en miljö att gå ut i och en lägenhet med tillräcklig yta att gå in i.

Hemkänsla och ett attraktivt boende är också en relation mellan inne och ute.

Man kan inte tala om en attraktiv stadsdel utan att tala om den konkreta relationen mellan lägenhetens inre och miljön närmast omkring bostaden.

Ett boende är en sensuell tillvaro. På gott och ont.

Det är inte alls självklart att vi bryr oss så mycket om att ha platser att umgås på och gå till i närmiljön. På femtiotalet trodde man att lycka var ABC-områden. Allt skulle ske på ett ställe. Så var det inte.

Det viktiga för oss, vardagsglädje, är att ha stillhet i hemmet, att kunna vila hjärnan i tystnad, att kunna vandra med blicken ut genom fönstret, av och till och njuta av en grön vy, vädrets växlingar, lyssna på regnet som smattrar mot rutan,, se snö på trädgrenar, sol och molninformationer, månens faser, lyktor från avlägsna fordon med människor som åker bort eller hem, vi vill notera förändringar, iakttag något flyktigt som fångar ens intresse, skator som bygger bon i tallkronan utanför fönstret, grannen som rastar sin hund eller bara vandrar makligt på gångvägen under

lyktskenet om kvällen och försvinner bortom träden, se människor som väntar på bussen när jag äter frukost efter ett nattpass.

Vardagsglädje är inte att lyssna på bilar runt alla fönster, barn som skriker, skrattar och marscherar och stirra ut på ännu en grå byggnad.

Under rubriken "gröna värden" definieras "ekosystemtjänster som "gröna ytors direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande"

Vi går gärna på långa promenader, vi vandrar till Itrim för att träna, matbutiker i olika delar av närområde för att handla livsförnödenheter, ofta går vi till eller från Gullmarsplan, Älvsjö station, eller hela vägen till stan, går till bio eller reser för att utforska olika delar av Stockholm, som är vår stad. Ibland nöjer vi oss förvisso med en sväng i Östberga men oftast går vi längre bort från bostaden.

Men för oss är grönskan, utanför våra stora vardagsrumsfönster och nedanför balkongen, i den branta slänten ned mot Huddingevägen, runt bostaden och uppåt kullen helt avgörande för vår trivsel. Inte för att gå i utan för att uppleva visuellt, inifrån och ut. Vyn är en del av hemmet. Vi tar in omvärlden. Vi behöver grönskan att vila blicken i och tystnad och lugn, tvåsamhet och ibland ensamhet, för att må bra i själen.

Ett område är inte en attraktiv boendemiljö för oss och en bostad ger oss inte trivselkänslor om vi berövas det ena eller det andra som samverkar i denna relation mellan yttre och inre miljöer.

Vi trivs bara om relationen ger oss energi och livsglädje.

Är lägenheten för trång eller lyhörd, om grannarna är stökiga och trapphusen nedklottrade, då hjälper inte trevliga parkområden. Det lindrar kanske men botar inte tristessen.

Omvänt kompenserar inte en rymlig och välplanerad lägenhet placeringen i en slum, med dåliga kommunikationer, utsattheten för buller, kriminalitet utanför porten.

Om vi har stora fönster i vardagsrummet men allt som finns utanför är gråa fasader några meter bort, eller om vi har en fin balkong som vetter mot en bullrig trafikled utan gröna träd som skydd, så trivs vi inte. Det finns ingen livskvalitet utan en god relation mellan ute och inne.

Staden använder något man kallar GYF - Grönytefaktor.

(Får någon betalt för att hitta på dessa ord? Det kunde kanske löna sig att konkurrensutsätta begreppsbildningen).

Nåväl, denna grönytefaktor inkluderar faktiskt insikten att natur kan vara "vacker att titta på" och att man av det skälet skall "förorda" grönska "som fyller den funktionen".

Det är vackert tänkt men när det väl kommer till kritan får den insikten stryka på foten när man väl planerar för förtätning på vår Höjd.

Det märkliga är att den Plan för Östberga som lovar att befrämja tillgången till "gröna värden" och förordar värnandet av "grönytefaktorer" (dvs. "grönska" som fyller en funktion), skövlar den i stället, för vår del, på Tussmötehöjden, i vårt bostadsområde!

Träd och buskar skall rensas bort för att bereda väg för höga fasader, bilar in på knuten.

Vi ser ingen livskvalitet i en förskolegård befolkad av barn som leker, gråter, skrattar skriker tätt inpå föreningens bostäder. Det är olidliga ljud för känsliga öron som redan tröttats ut av högljudda patienter under långa arbetspass.

En parad med förskolebarn som av och till passerar utanför fönstret mot skogspartiet på kullen hör vi en stund, men det stör inte, ett par hundskall, någon som nyser ljudligt och har svårt att sluta, ett barn som ropar eller pratar högt med mamma några minuter, det stör inte. Men en hund som inte slutar skälla, ett barn som gråter eller skriker och inte slutar, om glassbilens slinga inte upphör efter fjärde uppspelningen, om man spelar musikinstrument eller dataspelsmusik på hög volym - sånt stör och kan vara olidligt.

Befolka gärna offentliga utrymmen med lekande barn och vuxna som festar, men inte omedelbart utanför våra lägenheter.

Vi upplever det som ingenting mindre än ett svek om Planen för Tussmötehöjden i sin nuvarande form förverkligas och allt prat om integration, inflytande framstår som tomt och cyniskt prat.

I vår vardag har vi mindre eller ingen glädje av att det finns träd och grönområden i en park ett par kvarter bort.

Vi vill dricka vårt kaffe i hemmet, försjunka i böcker, ta en tupplur, titta på en film, sköta våra växter - och vrida på huvudet mot fönstret av och till eller ta en sväng ut på balkongen.

Grönskan runt lägenheten och vyn var en avgörande livskvalitet vi satsade våra pengar i när vi flyttade hit för att stanna.

Vi vet att människor har olika behov. En del är sociala och har mycket umgänge eller bara festar. Andra väljer stan om man har råd.

Jag bodde centralt på Kungsholmen i trettio år i vuxen ålder, med närhet till arbetet och njöt av det. Somliga vill bo i en villa och snickra och sköta trädgårdar. Jag växte upp i en villa i Örby, på gränsen till Högdalen, såg Högdalens sjukhus byggas var med om de båda öppningsceremonierna för Högdalens centrum och var i Farsta när Farsta centrum öppnades.

2011 skulle jag påbörja sista fasen i livet och flytta samman med min sambo och vi valde till sist Östberga för vi trodde på framtiden, såg fram emot att Årstafältet skulle utvecklas, och hittade en nybyggd och ganska stor lägenhet till överkomligt pris, med utsikt och en lugn sida ovanför tallkronorna med grön växtlighet utmed stora fönster.

Vi flyttade hit trots att Huddingevägens och Tussmötevägens buller nådde lägenheten om balkongen eller fönster öppnades och trots att Östberga i övrigt har många sociala problem och dåligt rykte.

Vi valde inte området med förhoppningen att det skulle skapas fler målområden, lekplatser och mötesrum eller ens cykelvägar och

gångvägar och trots att kommunikationerna är usla. Vi valde lugnet och grönskan på Tussmötehöjden.

EN TYSTARE SIDA?

Programmet fastställer en princip vi applåderar:

"I bullerutsatta miljöer bör det finnas en tystare sida dit minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet orienteras." (PÖS:82, min kursiv)

För vår del är det redan så att tre rum och gaveln på vardagsrummet vetter mot

Huddingevägen och Tussmötevägen sträcker sig utmed huskroppen så att den passerar en del av synfältet (liksom Stamgatan) från vardagsrummets långsida. Ljud från trafiken når oss genom alla fönster, mest påtagligt naturligtvis om sommaren när vi behöver ha något fönster öppet.

Programmet påpekar särskilt att vägtrafikbuller från flera vägavsnitt påverkar området. Två av dessa berör alltså oss på Tussmötehöjden direkt (i olika grad naturligtvis beroende på lägenhetens placering).

Huddingevägen och Tussmötevägen passerar vår fasad nedanför balkongen respektive huskroppen snett från vardagsrummet. Inget rum i vår lägenhet är helt befriat från trafikbuller.

De nya bostäderna i Östberga kommer att ligga utmed vägar som Östbergavägen och Åbyvägen men byggas för att hantera bullret. Samtidigt innebär det en fördel för en del befintlig bebyggelse:

"På andra ställen i Östberga bildar den nya bebyggelsen ett bullerskydd mot några av de större bullerkällorna i området. Åbyvägen och Östbergavägen, vilket förbättrar bullersituationen (...) i delar av området." (PÖS:82)

Överallt visar man omsorg och det talas om olika sidor, buller från huvudleder men lugna sidor, mot innergårdar, parker, dalgångar och cykelstråk.

Den som investerar i en bostad i de nya områdena är införstådda med vilka bullernivåer man måste räkna med, liksom vi var 2011.

Vi gjorde en prioritering. En inglasad balkong och en långsida i vardagsrummet mot gröna träd, vägde upp nackdelarna.

Om planen genomförs tilldelas vi dock en tredje bilväg nedanför lägenhetens samtliga rum. Det innebär att allt tal om "en tystare sida" visar sig gälla andra, inte oss.

BARNPERSPEKTIV OCH VUXENMILJÖ

Idén att planera in en förskolan tätt inpå och med gården vänd mot våra befintliga hushåll är ett groteskt inslag. Inget bullerskydd i världen dränker ljuden från barn utanför fönstret, stängt eller ej.

Det betyder inte att vi inte unnar barn utrymmen - "uterum" - att leka i.

Vi tycker att förslaget att förbättra och utveckla utsiktsplatsen på kullens topp är en mycket god idé liksom att bygga en gångväg över Huddingevägen mot Hemskogen så att skolbarn och andra kan lättare förflytta sig, för att inte tala om utvecklingen av den stora Stamparken bortom konsumbutikerna några hundra meter bort, med den friliggande förskolan som inte stör någon. Stor park och en skogsklädd kulle med utsikt, tillgänglig för alla och gott om lektytor liksom Kvarnbackaskogen som lär bli tillgängligare miljö när de nya kvarteren vuxit fram mot vägen.

Barn har idag och kommer att ha stora ytor att tillgå i området. Det är utmärkt om Staden investerar i förbättringar där.

Ett område med en förskola mitt bland bostäderna exkluderar alla oss som söker ro.

Att bygga det framför höga punkthus utmed dess lugna sidor i ett område där allt ljud stiger, bär och förstärks är en provokation som bara kan förklaras med att befintliga byggnader faktiskt misstagits för tre stora stenar som en jätte i forntiden slängt upp på höjden och kan negligeras.

Det finns dock människor i dessa "stenar".

Barnfamiljer som bor här nu är förtvivlade för deras barn kommer under flera år att tvingas bo i en byggarbetsplats. Vem vill utsätta sina barn för detta. Vi har inga andra utrymmen att tillgå, så länge bygget pågår och det gröna lugn som inbjuder barn idag kommer att vara ett minne blott.

En bilväg och höga hus är ingen plats för små barn heller!

Så mycket för barnperspektivet!

Småbarnsföräldrar tycker lika illa om barnskrik som andra, när det gäller andras barn.

Man tycks lägga ned stort och lovvärt arbete på att följa riktlinjerna i de nya områdena utmed Östbergas kanter, mot Årstafältet och utmed Åbyleden, dit nästan hela beståndet placeras. Detsamma gäller sträckorna utmed backarna ned mot dalgången vid Liseberg. Där störs ingen befintlig bebyggelse inte heller vid Sjöholmsvägen.

Förtätning och försämring av boendemiljön rör bara oss och det är ingen slump. Vi har inte kontaktats eller tillfrågats eller informerats.

Här har det demokratiska uppdraget misslyckats totalt.

Man är så varsam med miljöerna i övrigt att man placerar förskolor i huvudsak som fria byggnader, med gårdar vända bort från hus som oftast redan har ett rejält avstånd till förskolorna. Ingenstans förtätar man - utom hos oss.

Ett tydligt mått på hur nonchalant - eller oförsiktigt, obetänksamt kanske jag skall säga - vi som bor på Tussmötehöjden behandlas i denna fråga - de virtuella människorna som bor här idag - är att Kontoret fördelar förskolorna i olika Delområdet på ett obegripligt sätt. Om det finns en förklaring så berättar ingen om det. Hur ser det ut?

Studerar man planerna för Delområdena blir resultatet följande (följ gärna den goda illustrationen på Programmets framsida där tilltänkta hus finns tydligt markerade!)

Delområdena - 2A (590 nya hushåll, mot Årstafältet Södra), här planeras en förskola om 10 avdelningar, placerad på andra sidan vägen uppåt backen, bort från kvarteren med sina gröna innegård och där vissa hus har vy också över fältet på andra sidan Östbergavägen. Hur många förskolor?

1 förskola, 10 avdelningar, 590 hushåll. Observera relationen!

Delområde 3 (815 Hushåll, Årstafältet Västra), här planeras en förskola om 6 avdelningar, i ett av sju kvarter, intill lekplats, samtliga kvarter har gröna gårdar.

1 förskola, 6 avdelningar, 815 hushåll.

Delområde 4A (325 nya hushåll, Västra Liseberg), här planeras en friliggande förskola "i kvarteren", men på kartan utritad på andra sidan vägen.

1 förskola, 8 avdelningar, 325 hushåll.

Delområde 4B (450 Hushåll, Åbyvägen), här nämns inget daghem alls!

0 förskolor, 0 avdelningar, 450 hushåll.

Delområde 5A (125 Hushåll), här planeras 2 förskolor, 10 avdelningar, fördelas på var sin förskola, 5 var i var sin ända av en park i dalgången nedanför, utan närkontakt med befintlig bebyggelse, en yta som i sin utsträckning är ca 3 gånger längden på ytan för vår förening, men utan direktkontakt med befintliga hus. Framför de nya husen löper gångstråken i den gröna dalgången som mynnar ut i Lisebergsparken. Överallt grönska för nya hus och hänsyn tagen både i fråga om nybyggnationernas höjd och utsikt. 2 förskolor med vardera 5 avdelningar, 125 hushåll.

Delområde 5b, (70 hushåll, Parkstråkslätten längs Östbergabackarnas södra slinga), fyra punkthus med sex våningar, på andra sidan vägen sett från befintlig bebyggelse, och nedsänkt av allt att döma i dalen med övre våningsplanen med entré vid vägen. Husen ansluter till gångstråken i parken nedanför. Min tolkning har kanske brister för jag är inte så bevandrad i det arkitektska språket, om jag får erbjuda en egen språklig nybildning, men studera bilden på framsidan av Programmet och PÖS sid 73 och bedöm om dessa punkthus överhuvudtaget kan jämföras med de som placeras några

meter från våra. Kontakt med befintlig bebyggelse är närmast obefintlig.

Ingen ny förskola! 70 lägenheter.

En befintlig byggs alltså ut. Antal avdelningar blir 6, men det framgår inte om det blir 6 nya eller 6 inklusive de existerande. Ingen ny gård men en ny byggnad mot skogen till. Mellan Punkthus och förskola går en gångväg och det växer träd.

Delområde 5c, (25 hushåll, Sjöholmsvägen), här planeras en förskola om 6 avdelningar. Längs den förlängda gatan byggs korta lamellhus.

1 förskolor, 6 avdelningar, 25 hushåll.

Förskolan ligger i två sammanhängande hus med 6 avdelningar. Gården är vänd bort från vägen och bostadsområdet på andra sidan vägen (där inga bostadshus alls ligger idag utan garage som lyser upp om kvällen när man passerar, jag har gått där många gånger

Befintlig bebyggelse berörs inte alls och husen läggs i anslutning till grönt rum ner mot Julitavägen (PÖS sid 74).

Här är svårt att finna ett enda exempel inom dessa där, man totalt kör över behoven i de omgivande bostadshusen, påverkar miljön negativt, som man valt att göra i vårt.

Allt ovanstående står i bjärt kontrast till planeringen för Tussmötehöjden:

Delområdena - 2B (100 nya hushåll), här planeras en förskola om 6 avdelningar.

1 förskola, 6 avdelningar, 100 hushåll.

Jämfört med 1 på 590, 1 på 815, 0 på 450...

Denna förskola pressas in på en yta som inte ens finns, utan som skapas genom att fälla träd och kryper hela vägen fram till tre av föreningens väggar.

Är inte det bra det? Det låter som höjden blir välförsedd välbehövliga förskoleplatser, jämfört med andra stackare som bor i nybyggen utmed Årstafältet.

Nej det är inte bra, för här handlar det inte om tillgång till förskoleplatser i relation till hushåll, utan om bullerplanering. Det handlar om vardagstrivsel för äldre och handikappade, barnfamiljer som inte heller orkar lyssna till andras barn som skriker eller skrattar. Bilar fram och tillbaka. Hämta lämna.

Det handlar om alla boende som vill njuta av grönska och få lugn och ro när man är hemma och är ledig.

Det handlar om de barn som bor i husen men inte går i förskolan, som berövas sin miljö.

Vi har ingenting emot barn och vill att de skall ha goda miljöer att växa upp i, bra förskolor, bra skolor, fritidsgårdar, simhallar och mycket annat. Vi vill inte att de skall skjuta ihjäl varandra när de fyllt tjugo.

Men man placerar inte en bullersam miljö som kräver att man ersätter gångstråk och fäller träd mitt inne i befintlig bebyggelse, trångt, intill bostädernas fönster, när det finns gott om alternativ om man ser sig omkring, på andra sidan Tussmötevägen exempelvis, en bit bort.

DEMOKRATI OCH MAKTLÖSHET

Om planen genomförs slänger man i praktiken ut de boende i föreningen från sin egen omedelbara närmiljö.

"Inom ramen för fortsatta processer är det viktigt att inom varje detaljplanearbete identifiera vilka frågeställningar som finns för att se vilken typ av förankring och dialog som är bäst just där."

Stycket fortsätter

"För att få till en socialt hållbar stadsdel behöver även de som bor och verkar inom området kunna påverka stadsbyggandet. Att de som redan bor i området och de som flyttar in blir involverade i byggprocessen är viktigt för skapande av en socialt stark och hållbar stadsdel." (PÖS:9)

Programmet utlovar att man skall använda sig av "en inkluderande process i det fortsatta arbetet där de som redan bor i området och de som flyttar in blir involverade i utvecklingen av Östberga." På så sätt vill man öka möjligheterna till "en socialt stark och hållbar

stadsdel, där unga och gamla, killar och tjejer är med och bidrar till utvecklingen av sin stadsdel." (PÖS:76)

Hur människor som inte bor i området skall involveras är lite dunkelt, men vi som redan bor här vill verkligen hemskt gärna ha ett ord med i laget, nu när vi vet att det finns ett som ordar.

Formuleringarna låter som en dröm, men Planen för Tussmötehöjden är en mardröm. Och all erfarenhet säger att medborgarna i slutändan får böja sig för övermakten.

Till dags datum finns ingen kontakt alls med oss på Tussmötehöjden. Vilket utrymme finns överhuvudtaget att ändra dessa förslag?

Nästan sista orden i Planen lyder:

"För att snabbt kunna komma igång med genomförandet har ettpar planprocesser inom programområdet påbörjats parallellt med programarbetet". Sprängdeg och Asfaltmaskiner har rekviderats.

Jag hade mycket mer att säga om cyklisterna och gångtrafikanterna som blev bilister, "områden/platser" för "rekreation, ro och andrum, estetiska värden, grön oas, lek, naturlek, blomsterprakt, bollspel, picknick och naturpedagogik". (PÖS:79) om målet att åstadkomma en större variation av boende i Östberga, att göra området attraktivt för människor i olika livssituationer". (PÖS:76) att man skall främja möjligheterna till ett boende "under alla delar av livets faser" och för en variation av ekonomiska förutsättningar. PÖS:38 Med mera, med mera. Men tiden rinner ut och ingen läser ändå texter längre än två ark.

ETT PILOTPROJEKT MED LÄRDOMAR

I den inledande sammanfattningen av Programmet för Östberga sägs att stadsutvecklingen för området skall åstadkomma

"goda boendemiljöer och trygga och attraktiva offentliga rum."
PÖS:4

Det står inte att man skall skapa otrivsamma, bullriga och exkluderande rum, med

verksamheter som ytterligare stör redan bullerutsatta hushåll och exkluderar de som redan bor där från sina egna uteplatser, skövla träd till förmån för nybyggen som skymmer det som varit förutsättningen för att kunna njuta av vistelsen i hemmet, med en vy mot skog och staden och Globen bortom kullen eller växtlighet inpå knuten.

Det står att man skall underlätta för gående och cyklister - inte att man skall ersätta gångvägar med nya bilgator. Människor i alla faser i livet skall kunna finna en plats. (Min kursiv)

"Visionen är att i Östberga ska alla vara välkomna och känna sig trygga."

Man kan inte förse alla med utrymmen överallt, samtidigt. Våra hus rymmer många barnfamiljer. De rymmer alla variationer, ensamstående, par, funktionshindrade, äldre, yngre, nya svenskar och svenskar med djupa rötter i kulturen.

Vi har alla olika individuella behov och många gemensamma. Ingenting av Planerna för Tussmötehöjden tycks följa Stadsdelsnämndens riktlinjer eller ens Programmets visioner.

Går detta att ställa till rätta? Kan Staden besinna sig och rita om planerna. Den som hör till min generation minns Almstriden. Idag är väll alla glada över att Almarna står kvar. Det visade sig att det gick utmärkt att placera t-baneuppgången på tvärgatan intill. Människor var inte emot tunnelbanan, man var emot att den skövlade gröna värden för medborgarna.

Det fanns alternativ och till slut tog myndigheterna sitt förnuft till fånga.

Det är ingen skam att begå ett misstag, men det är en skam att inte rätta till begångna misstag när de påpekas.

Om någon enda tjänsteman/kvinna på kontoret orkat läsa ända hit tackar jag för uppmärksamheten

AS och SS (126)

Sedan urminnes tider har Brännkyrka församling varit en av de största sedan inkorporeringen i Stockholms stad i början av 1900-talet. Kyrkan, prästbostället, fattighuset, Lisebergsgården, slöjdskolan, Lerkrogen och sätesbostaden för ätten Falkenberg

utgjorde centra för kulturen i denna megaförsamling. Från 1920-talet avstygades villatomter, som bebyggdes av framför allt framstående hantverkare och entreprenörer som sotarmästare, bagare, Skomakare, elektriker, murare, hökare med flera. I takt med den tidens krav utbyggdes Lisebergs infrastruktur: vägar, gator WS etc.. Resultatet blev därefter enligt tiden: en numera otidsenlig, ostörd samhällsstruktur och oas, som knappast lär tåla ytterligare påfrestningar i form av ofrånkomlig mertrafik och andra influenser från närområdets inneslutning genom den planerade, omfattande utbyggnaden.

Vi anser, att den påtänkta byggnadshysterin totalt bortser från de kulturella värden som området Liseberg besitter. Bristen på kulturellt ansvar i närtid belyses förut genom att Lerkrogen tilläts ruttna ner och en samvetslös rivning av grindstugan till Örby slott från 1700-talet. Det är förvånande, att Älvsjö stadsdelsnämnd som enda reservation till förslaget om omskapande av Liseberg valt att freda f.d. Kvarnberget i Östberga, som torde besökas av ett ytterst fåtal medborgare. Ett fallissemang som riskerar att ger ytterligare grogrund för stark misstro mot folkvalda politiker.

Stoppa planerna på planerna vid avgasfyllda Åbyledden och slopa utbyggnaden av Lisebergsparkens norra del!

Bevara det som är kvar av Lisebergs identitet!

DA (127)

Likalydande som nr. 145.

IM (128)

Jag heter IM, jag bor i Östbergahöjden.

My Swedish is not yet very good and I will therefore continue to write in English.

I am writing this email regarding the construction plan for Östberga. I was very disappointed to see that the plan consists in encircling the residents with tall buildings (taller than the existing buildings). Building no taller than the existing 4 floors should be the norm. Once again we residents of Östberga will be isolated, this time by a

wall of concrete. A lot of the green area that is so precious, and becoming more and more rare, for our quality of life will disappear.

I understand the need to build more housing in Stockholm area but it really seems that the residents of Östberga will be sacrificed in a way that I think will not be done if this was a more "high-end" area. I believe no area with villa owners would accept what has been proposed for Östberga.

There is already a lack of parking spaces for the residents. To increase the number of people and inevitably of cars will be a major issue. Garages under buildings may be created, but they won't be able to contain all the cars. The subway line will take many years if not decades before being done. The construction of so many buildings that will take years will restrict the way for the 2 existing bus lines to Östberga. How will decent public transportation (Östberga is already isolated enough as it is), that many of us depend on and then many more, be able to work properly?

Development does not have to go hand in hand with saturation of space.

NS (129)

Vi på Sylvestergatan xx har haft stora problem med översvämningar vid skyfall. Vi får vatten från gatan ner till våra tomter eftersom dagvattenrören på gatan inte kan ta emot all vatten vid skyfall. Trafikkontoret och Stockholm vatten har vidtagit några åtgärder för att minska risken för översvämningar i våra hus.

I och med nybyggnationen och förtätningen i Östberga/Liseberg är det väldigt viktigt för oss att detta inte leder till att ytterligare dagvatten leds till Sylvestergatan varken ovanför mark eller i befintliga dagvattenrör under marken.

Hur har ni planerat för dagvatten för nybyggnationen som ligger närmast här på Sylvestergatan? Och kommer ni samtidigt också dimensionera om eller komplettera befintliga rörnät för att skapa en bättre hantering av dagvattnet i området?

JA (131)

Jag mailar angående det dummaste förslaget jag hört. Bygget kommer inte bara förstöra hela området Liseberg, det kommer förstöra så mycket mer. I de flesta hus bor djur, djur som är vana att kunna springa och leva i skogarna och ALLT grönt som finns, allt grönt som ni vill FÖRSTÖRA. Djuren skall ha lika stort värde som oss människor och de kommer att påverkas negativt. Det kommer bli otroligt mycket mer trafik, vilket leder till farligare miljö för inte bara våra djur utan även våra barn! Våra barn som även ska få möjligheten att leka i skogarna som vi gjort när vi var små. Hela bilden av villaområdet Liseberg kommer förstöras!

Vägar som redan utsätts för mycket trafik nu när bron till Västberga öppnats kommer att påverkas ännu mera! Detta kommer inte vara hållbart i längre sikt. Samt den sparsamma parkering som redan nu förekommer i området, hur ska den lösas?

Sedan kommer det även påverka så mycket mer, avloppssystem och vattenledningar kommer belastas till en orimlig gräns. Det här känns inte genomtänkt! Hur vill vi framställa Sverige? Som ett land utan natur? Ett land där det är massa höghus i en klump? Det här sjukt! Vi måste bevara Liseberg som det är!! Tänk om, tänk rätt och gör rätt!!

HE (132)

Likalydande som nr. 145.

Xx, xxvägen (133)

Vi har fått information om att ni/de vill bygga en massa hus utmed Åbyvägen.

Varför vill ni/de förstöra för oss. ....

Vi bor i ett lugnt område på Lisebergsvägen som ni/de nu vill förstöra genom att bygga ett flera

våning högt hus, det är på en liten kulle (förstår inte hur det ska få rum ett hus där...) mellan Lisebergsvägen och vägen upp till bron som leder vidare till Västberga Allè.

Om detta går igen kommer vi få ha nerdraget i vardagsrum och sovrum pga insyn.

Detta ser vi idag

Det vill ni/de förstöra

Så här ser det redan ut på våra parkeringar idag. Här vill ni/de få in ännu fler

bilar...

Värdesänkningarna på våra hus kommer sjunka med ca 1 miljon.

Vem står för detta, ni/de? Det

är rena stölden-på pengar, utsikt och vårt grönområde. Hur tänker ni/de????

Snälla, tänk efter en gång till innan ni gör oss väldigt olyckliga.

Vi i detta område måste väl ha ngt att säga till om detta.

Hur kan man överklaga i så fall

KA (135)

Likalydande som nr. 145.

Brf. Tussmötet gm MA (136)

Vi hittade ett litet stycke i dokument "Östberga områdesanalys dokumentnummer 6427074_2_6", på sidan 90, andra stycket under rubriken Gamla Östberga:

"Den del av Kvarnbacksskogen som ligger öster om Tussmötesvägen är en bullerstörd och svårtillgänglig park, som iordningställdes med grillplats, sitt- och lekmöjligheter i samband med att de nya punkthusens uppfördes. Parken har begränsade vistelsevärden och används relativt lite. Vegetationen framför verkar som en skärm, men en viss vy ges mot Globen."

Detta är en direkt felaktig beskrivning av parken på Tussmötehöjden (Delområde 2b).

Bullerstörd - Detta kan vi delvis hålla med om, men grönskan runt parken dämpar trafiken från Huddingevägen. Och efter ett tag så tänker man inte på det.

Svårtillgänglig - Snarare lättillgänglig. Det finns två trappor som leder upp till parken samt två gångvägar med början bakom hus Tussmötevägen 300. Går man vägen längs Huddingevägen så promenerar man på en platt grusväg. Tar man den andra vägen som är en bred asfalterad gångväg upp till parken. Den vägen används mest för barnvagnar och räddningstjänsten.

Begränsat vistelsevärde och används relativt lite. - Det här är en väldigt subjektiv bedömning. Vi som bor i punkthusen och ser parken varje dag, klassar vistelsevärdet som enormt högt. Parken används inte bara av oss boende närmast utan av folk i hela Östberga-området. Även förskolor gör utflykter till parken eftersom den är så lättillgänglig. Sedan är parken en grön oas, inte bara för oss människor utan också för många djur. Man kanske inte alltid kan se Globen men däremot så har man utsikt över hela Årstafältet från parken.

De tidigare synpunkter från de boende i brf. Tussmötet1 kan alla intyga påståendet i ert dokument saknar belägg.

Om detta stycke ska ligga som grund för beslut för byggande av bostäder i parken på Tussmötehöjden, så krävs det en ny utredning. Man ska inte fatta beslut på direkt felaktigt underlag!

Era dokument för programmet omnämner knappt parken alls, samtidigt så är det många medborgare som värnar om parken som den gröna oas den är. Man behöver inte vara någon Einstein för att förstå att parken betyder väldigt mycket för många människor, vilket är nästan helt tvärt emot vad ni skriver i era utredningar.

Så vi skulle begära att en ny utredning görs om parken på Tussmötevägen (Delområde 2b) och ett nytt förslags tas fram.

Rekommenderar att ni gör det i samråd med de boende närmast parken!

SE, familjen J (139)

Delområde 2b Tussmöteshöjden.

Utformningen av husen som punkthus orsakar en angöringsgata som inte stämmer överens med stadens mål om en flexibel stadsstruktur. Angöringsgatan kommer troligtvis att orsaka högre bilflöden i området också då den är utformad som en säckgata. Att föredra vore en struktur längs med befintliga gator.

EZ (141)

Jag har bott i Östberga i 5 år nu och trivs egentligen väldigt bra förutom den kriminella verksamheten som skapar en otrygghet, inte

så mycket att man ska bli utsatt direkt utan för att man kan hamna emellan konflikterna som råder. Min sambo och jag går ofta ut med vår hund i området och tycker det är ett lugnt område som tyvärr har några få som förstör för andra.

Jag har läst igenom programmet och tycker att det överlag är ett väldigt bra förslag för Östberga och tror att det kommer innebära ett stort lyft för området och dess invånare. De största fördelarna är nog ändå satsningarna på kollektivtrafiken, utökningen av vägar och attraktiva promenadstråk men även utvecklingen som kommer locka fler affärer och annan service. I förlängningen kommer serviceutbudet locka invånare i omkringliggande områden som i sin tur ökar trygghetskänslan.

Ett förslag till förbättring av miljön, antingen i det centrala stråket i höjd med Harplingegränd eller torget, är eventuellt en fontän med bänkar runt eller liknande. Något som kan vara en samlingsplats för invånarna och ge ett rofyllt intryck. Vi behöver mindre gömda mötesplatser som tyvärr istället skapar otrygga miljöer.

Något som jag och min sambo oroar oss över är dock höjden av husen som ska byggas nedanför oss på xxvägen, huset som kommer byggas nära idrottshallen. Vi bor på andra våningen och har en fantastisk utsikt över årstafältet och Stockholms "skyline", det var den största anledningen till varför vi valde att köpa just denna lägenhet. Om huset byggs till de planerade 6 våningarna så kommer det att blockera denna utsikt men också eventuellt störa ljusinsläppet. Vi önskar att man kan sänka den byggnaden till 4 våningar, eller det antal som inte kommer blockera utsikten. Jag tror säkert att många har framfört samma klagomål, att husen är för höga, och jag kan inte tala för de men jag får även känslan att man vill bygga in de befintliga husen så att de knappt syns. Hur kommer utsikterna att förändras? Och hur kommer Östberga ses från exempelvis Årstafältet? Det känns väldigt tråkigt att trots höjden man befinner sig på (för utsiktens skull) så riskeras huset att byggas för.

Jag hoppas verkligen att ni tar hänsyn till våra åsikter och tankar i det fortsatta arbetet med Östberga. Återigen så vill jag poängtera att vi överlag tycker hela programmet är bra och att vi ser fram emot

förändringarna som kommer med utbyggnaden av både Östberga och Årstafältet.

137 namnunderskrifter (145)

(För namnlista, se originalakt)

Bevara Liseberg

Jag yrkar på att planen för bygget av ca 325 bostäder längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg stoppas av nedanstående anledningar:

1 Inledning

1.1 Programförslaget

Kommunen har nyligen presenterat ett förslag där Östberga och Liseberg ska knytas ihop genom att bygga flera 5-våningshus, totalt ca 325 bostäder, längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg. Alla som bor i Liseberg berörs av förslaget. För att senare ha rätt att överklaga kommunens beslut att anta detaljplanen måste du skriftligen skicka in dina synpunkter senast fredag 25 augusti 2017. Läs mer om programförslaget:

<http://insynsbk.stockholm.se/Byggochplantjansten/Pagaendeplanarbete/PagaendePlanarbete/Planarende/?JournalNumber=2015-08443>

1.2 Konsekvenser i korthet

Förslaget får stora konsekvenser. Förtätningen med flerbostadshus i den smala gröna korridor där boende idag rastar sina hundar och barnen leker kommer förändra stadsbilden dramatiskt, både estetiskt och kulturhistoriskt. Med fler bostäder och boende ökar trafiken och genomfarten i området vilket troligvis påverkar olycksrisk, luftkvalitet och bullernivåer. Infrastrukturen (vägbredd, korsningar, trottoarer, dagvattenledningar etc.) i Liseberg är redan idag hårt belastad och situationen blir än mer ansträngd i och med utbyggnaden av bostäder på Annebodavägen.

Kommunens förslag tar ingen hänsyn till ovan och riskerar att förändra boendemiljön till det sämre i Liseberg

1.3 Skälig tid för granskning

Enligt SFS 2004:606, 6 kap 14§ skall: "Den myndighet eller kommun som upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12§ skall göra den och förslaget till plan eller program tillgängliga för berörda kommuner och myndigheter samt allmänheten. Dessa skall

ges skälig tid att yttra sig.” Kommunen och dess konsulter har i flera månaders tid utarbetat svårgenomträngliga dokument som presenteras i början av juni. Yttranden skall vara inlämnade i slutet av augusti 2017. Med anledning av att folk är lediga under sommaren kan utsatt tid för samråd ej anses som skälig. Informationsbladet om programförslaget och dess samråd landade i brevlådorna hos Lisebergs villaägare måndagen den 12 juni. Kommunen anordnade öppet hus i Östbergaskolans matsal på kvällen denna dag samt dagen efter, tisdagen den 13 juni. Denna korta tidsframhållning från kommunens sida kan ej anses som skälig.

Tid för samråd bör således förlängas med minst 2 månad så att fler berörda personer hinner uppmärksamma och skicka in synpunkter på förslaget.

Det får också ses som märkligt att kommunen på sin programsidan lägger ut alla bilagor (analyser, programdokument etc.) i högupplöst format. Detta försvårar för allmänheten att ta del av dessa viktiga dokument då det tar väldigt lång tid att ladda ned. Ett bra exempel är programförslaget, se länk ovan, som är på 27 MB. Områdesanalysen ligger på 85 MB. Vänligen formatera om dessa i ett mer nedladdningsvänligt format.

2 Naturmiljön

2.1 Biotopisk korridor

Naturvärdesobjekt 28-34 (se kommunens konsekvensanalys av naturmiljön) har rikt djurliv med bland annat rådjur, räv, hare med flera och är en viktig biotopisk korridor i deras förflyttningar mellan exempelvis Enskede, Årstafältet, Solberga, Sjöängen, Älvsjöskogen och ytterligare söderut. Korridoren har idag en varierande växtlighet med mycket träd och buskar som ger ett naturligt skydd och möjlighet till föda. Det är den enda korridor som djuren har att tillgå och den är väldigt smal. Boende ser ofta djur som rör sig i denna biotopkorridor.

En utbyggnad på föreslagna platser skulle stänga av, eller åtminstone kraftigt försämra, ett rikt djurliv i södra Stockholm. Detta bör kommunen värna då ianspråktagande av naturvärdesobjekt 28-34 skulle innebära stora konsekvenser inom flera av objekten. Ingen utredning av pollinatörer är gjord

för Lisebergsdelen.

2.2 Rekreation

Idag används den gröna korridoren flitigt av de boende. Exempelvis är det ett av få ställen där hundägare kan rasta sina hundar. Det är också ett populärt ställe för områdets barn att ströva och leka i.

3 Stadsbilden

Liseberg är ett villaområde från 1920-talet. Stadsbilden skulle förändras drastiskt, såväl estetiskt som kulturhistoriskt, om programförslaget med flera moderna flerbostadshus realiserar.

Den föreslagna höjden på 4-5 våningar riskerar att ta bort eftermiddags- och kvällssol för många av de boende på Lisebergsvägens övre del vilket kommer ge en kraftigt försämrad boendemiljö. En utredning om de planerade bostädernas påverkan på skuggning av närområdet och vilka konsekvenser det får har ej utförts vilket bör göras omgående.

Under byggskedet kommer schakt, byggplank, kranar, lastmaskiner, masstransporter att dominera villalivet och gatuperspektiven på ett påtagligt negativt sätt. Det kommer även att orsaka påtaglig skada på kulturhistorisk och stadsnatur-miljö längs stora delar av den planerade sträckningen utmed Åbyvägen.

4 Dagvatten

Ledningsnätet för dagvatten i Liseberg är redan i dagsläget väldigt hårt belastat, flera markytor inom området drabbas ofta av översvämning vid kraftiga regn. Den dagvattenutredning som Geosigma har utfört påvisar detta och bedömer att det krävs nya ledningar eller ”Alternativt behålls dessa områden som grönområden”. Med andra ord är det direkt olämpligt att gå vidare med byggplanerna innan en fördjupad analys av Lisebergs ledningsnät utförs.

5 Trafik

5.1 Genomfart

Området upplever redan idag en kraftigt ökad genomfartstrafik, både från Åbyvägen och från Huddingevägen, allteftersom Blomsterfondens nybyggda bostadshus vid blir färdigställda. I

början av juni 2017 öppnades åter bron över till Västberga industriområde vilket också påverkar genomfartstrafiken. Infrastrukturen m a p vägbredd, korsningar, trottoarer är ej dimensionerade för denna ökning av trafik. Med ökade genomfart ökar också risken för olyckor.

Redan idag är infarten från Åbyvägen en olycksdrabbad 3-vägs-korsning vilket inte kommer att bli bättre med ökad trafik, speciellt med tanke på att infarten till det nya området sker från Lisebergsvägen. Korsning Lisebergsvägen/Sylvestergatan kommer troligtvis bli än mer olycksdrabbad då den är skymd redan idag. Med ytterligare en tilltänkt korsning Lisebergsvägen/Fackelvägen är sannolikheten för olyckor överhängande med ökad trafik av gående, cyklister, bilar och bussar.

Jultomtestigen som idag är en smal återvändsgata ska i förslaget bli en genomfartsgata till det nya bostadsområdet. Denna gata är under inga omständigheter dimensionerad för sådan trafik.

Cykelbanan som idag går igenom korridoren är en uppskattad och väl använd sträcka för de som cykelpendlar. Vi har svårt att se att den framtida dragningen skulle kunna erbjuda samma känsla av rymd och kontakt med naturen. I programförslaget ser dagens cykelvägskorsning på Lisebergsvägen ut att försvinna vilket är positivt.

5.2 Parkering

Parkeringsplatser är redan idag ett stort bekymmer i området då det beräknade bil innehavet per hushåll idag ligger mellan 1 – 1.5 bilar. Situationen kommer bli än mer ohållbar när Den föreslagna utbyggnaden ska enligt uppgift föras med 0.53 P-platser/lägenhet. Av detta framgår att parkeringssituationen kommer att bli ohållbar. Det är inte utrett/klarat om de 0.53 P-platserna kommer att anläggas under föreslagna byggnader eller om ytterligare område ovan jord kommer att behövas. Var dessa i så fall ska anläggas är inte utrett.

5.3 Buller

Den föreslagna placeringen av byggnader längs den tungt trafikerade Åbyvägen kan knappast ses som bovänlig. Med ökad trafik i området kommer rimligtvis även bullernivåerna att öka.

5.4 Luftkvalité

Många bostadsområden får sämre luftkvalité på grund av ökade utsläpp från byggtrafikens transporter och omledning av annan biltrafik. När bostäderna byggs påverkas luften av kvävedioxid vid sprängning.

6 Slutsats

Jag anser att det är nödvändigt att ompröva bygget av ca 325 bostäder längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg med anledning av hur stor negativ påverkan detta skulle ha på Liseberg villaområde och de boende. Alternativ plats bör utredas av stadsbyggnadskontoret.

137 underskrifter:

Utöver underskrifter, kommentarer:

- a. *Detta är skandal*
- b. *Denna planering inte är anpassad för området gällande trafik, buller, parkering, säkerhet för barnen*
- c. *Den enda öppna gräsyten vi har i närheten är det planerat 5-våningshus på. Var ska våra barn nu springa, leka, spela boll etc? Trädgårdarna i radhusområdet i Julpsalmen är för små för detta. Försämra inte våra barns möjligheter till lek genom att bygga höga hus i deras pulkabacke!*
- d. *Jag är av samma åsikt som läggs fram.*
- e. *Liseberg är ett villaområde från 1920-talet. Stadsbilden skulle förändras drastiskt, såväl estetiskt som kulturhistoriskt, om programförslaget med flera moderna flerbostadshus realiseras. Området upplever redan idag en kraftigt ökad genomfartstrafik, både från Åbyvägen och från Huddingevägen. I början av juni 2017 öppnades åter bron över till Västberga industriområde vilket också påverkar genomfartstrafiken. Infrastrukturen m a p vägbredd, korsningar, trottoarer är ej dimensionerade för denna ökning av trafik. Tidigare var Lisebergsvägen stängd för genomfart men efter att det förbudet hävdes så har trafiken ökat markant i området, och då nya bostäder planeras så kommer*

belastningen på vägnätet att öka ytterligare. Det finns ju även en risk i att korsningen Götalandsvägen/Åbyleden som idag är en bussgata, kommer att användas för genomfart, vilket redan sker som smitväg. Jultomtestigen som idag är en smal återvändsgata ska i förslaget bli en genomfartsgata till det nya bostadsområdet. Denna gata är under inga omständigheter dimensionerad för sådan trafik. Med ökade genomfart ökar också risken för olyckor.

- f. Jag bor på Jultomtestigen och att göra lilla Jultomtestigen till tillfartsväg för hundratalet lägenheter verkar helt uppåt väggarna med tanke den begränsande framkomlighet som är redan idag!*
- g. Jag skriver under eftersom jag delar den uppfattning som har uttrycktsett av "Bevara Liseberg".*
- h. Snart finns det inga grönytor kvar för barn, vuxna och djur, att vistas i. Minska antalet lägenheter t ex genom att ta bort ett par våningar på nybygget samt minska antalet hus. Bästa är att inte bygga alls med tanke på de synpunkter som har nämts
Området är på många sätt inte dimensionerat för dessa nya hus, personer och den trafik som kommer markant öka både under ev. byggtid och efter ev. Inflyttning.*
- i. Håller med allt som står ovan och Liseberg måste bevaras som det är*
- j. Jag Vill bevara Liseberg*
- k. Jag är boende nära denna byggplats och kommer påverkas mkt.*
- l. Jag vill behålla lugnet och dom små naturområden vi har i Liseberg*
- m. Boende på Lisebergsvägen*
- n. Jag vill se en stad som växer, inte ett fortsatt förtättningsvansinne grönområden tas bort.
Stockholms län är ju bebyggt till ett fåtal procent, varför inte bebygga några nya områden? Plats och utrymme är ju något vi har gott om, bred ut! Klumpa inte ihop!*

- o. Bor i området som redan har överjävlig genomfartstrafik mellan Huddingevägen och Åbyvägen och vice versa. Skolor och dagis är överfulla, liksom bussar.*
- p. Jag skriver på detta för att jag menar att detta påverkar området negativt. Att öppna upp Jultomtestigen är en olycklig tanke. När man pratar om att minska biltrafiken i området kommer detta att bli en katastrof. Håller med om de synpunkter som skrivit tidigare.*
- q. Jag vill bevara de få skogsdungar som finns kvar. Vägarna är inte dimensionerade för mer trafik. Framkomlighet och parkering är redan idag ett problem.*
- r. Jag tycker att förslaget inte är genomarbetat och förankrat och att det skulle förstöra stadsbilden för oss boende. Dessutom vet vi som bor i området att avlopp och dagvattenledningar inte är dimensionerad för flera boenden i området! vi har själv haft översvämning för något år sedan. Genomfarten i området kommer också att öka drastiskt vilket påverkar miljön för boende.*
- s. Projektet är ogenomtänkt.*
- t. Parkeringssituationen är inte löst. Avloppsledningsnäten underdimensionerade De få skogsdungar som finns i dag skulle försvinna och försämra boendemiljön Oanvända ytor i Västberga industriområde borde kunna utnyttjas till bostäder.*
- u. -snart finns inga gröna områden kvar i Stockholm och det kommer vi alla må psykiskt sämre av. Nog måste det finnas andra alternativ än att bygga bort det sista som finns kvar av natur? Även en liten remsa längs Åbyvägen är guld värd!- ökad trafik i området. Var ska alla bilar stå parkerade? -rent visuellt jättefult med 5-våningshus precis invid låg bebyggelse. –redan som det är nu blir det översvämningar i området p g a att avloppssystemet är underdimensionerat. Hur lösa detta?*
- v. Jag skriver under pga att förslaget inte är genomtänkt och heller inte heller tillräckligt genomarbetat. Genomfartstrafiken är ett gissel redan*

idag med buller och avgaser. Risken för olyckor ökar, trottoarerna i området är smala och inte minst barnfamiljerna kommer få utökade problem med säker framkomlighet.

- w. Vägarna i området klarar inte av den belastning som så många nya bostäder kräver. Det är redan nu brist på parkering i området och det skulle bara försämras. Utöver det tycker jag att lokaltrafiken redan är relativt tungt belastad.*
- x. Förslaget är lagt utan hänsyn till nuvarande bostäder.*
- y. Jag bor i närheten och anser att förslaget är dåligt vårt område kommer att skymmas av de höga husen.*
- z. Dåligt genomtänkt förslag*
- å. Uppenbarligen har kommunens politiker, tjänstemän, konsulter och byggfirmor drabbats att kollektivt hjärnsläpp. Inte nog med att man tänker bygga bort Årstafältets gröna lunga med en ny betongstad. Det har redan byggts alldeles för många ihopträngda, höga och fula huskomplex i Älvsjö med omnejd. Det verkar som beslutspåverkare och beslutsfattare inte tål att se några gröna ytor*
- ä. eftersom man nu planerar att krossa lilla trivsamma Liseberg under byggkranar och grävskopor. Den fortsatta förstörelsen måste förhindras medan tid är...*
- ö. Bevara Liseberg som det är!*
- aa. Behåll Liseberg som det är idag, ett gammalt fint villaområde. Stoppa även öppning av Fackelvägen mot Lisebergsvägen och behåll dungen.*
- bb. Den planerade bebyggelsen presenterades på ett troligen förskönande sätt vid utställningen i Östbergaskolan. Markytan är otillräcklig för de hus som planeras. Effekten på befintliga radhus i samfälligheten Julpsalmen kommer att bli mycket negativ i form av påverkad utsikt och skugga. Barnens uppskattade pulkabacke försvinner, trafiken ökar, det blir ännu svårare att finna parkeringsplatser. Den goda cykelväg som gör det möjligt att snabbt komma från Älvsjö station till Årsta kommer att avbrytas.*

- cc. Jag vill ha kvar grönområdet som det är.
- dd. Har beslutsfattare och politiker varit på plats för att se hur det ser ut idag ? Verkar vara en produkt av gamla kartor och byggklossar som underlag. Förslaget verkar inte ta hänsyn till om Liseberg klarar av den ökning av trafik, buller, parkerade bilar, resenärer i kollektivtrafiken, belastning på avloppssystem m.m. Dessutom försvinner den motorväg för cyklister som går mellan Mässan och Årstafältet. GÖR OM GÖR RÄTT
- ee. Jag är emot att bygga bort den fina lilla skogsdungen i änden av Jultomtestigen där jag ett flertal gånger bl.a. hört näktergal. Överhuvudtaget har vi ett rikt fågelliv här i Liseberg som jag vill att man tar hänsyn till.
- ff. Stoppa den planerade förstörelsen av Liseberg!!
- gg. Grönområdena i Stockholm blir färre. Att bygga stora 5-våningshus i norra delen av Liseberg måste ses som mycket olämpligt på grund av att trafiksituationen och parkeringssituationen kommer att bli olidlig. Dessutom att ta bort den enda öppna grönytan i Norra Liseberg måste betraktas som direkt naturfientligt.
- hh. Detta förslag påverkar området i för stor omfattning! Denna planering är en KATASTROF för oss på Fackelvägen och Lisebergsvägen med flera närliggande vägar. Redan nu störs vi av tung trafik alldeles runt fastigheten vad kommer att bli sen jo ett INFERNO. Dessa byggplaner är ett helt oseriöst och ogenomtänkt förslag från statsbyggnadskontoret och måste förpassas till papperskorgen snarast.
- ii. Detta förslag påverkar området i för stor omfattning! Denna planering är en KATASTROF för oss på Fackelvägen och Lisebergsvägen med flera närliggande vägar. Redan nu störs vi av tung trafik alldeles runt fastigheten vad kommer att bli sen jo ett INFERNO. Dessa byggplaner är ett helt oseriöst och ogenomtänkt förslag från statsbyggnadskontoret och måste förpassas till papperskorgen snarast.
- jj. Detta förslag påverkar området i för stor omfattning! Denna planering är en KATASTROF för

oss på Fackelvägen och Lisebergsvägen med flera närliggande vägar. Redan nu störs vi av tung trafik alldeles runt fastigheten vad kommer att bli sen jo ett INFERNO. Dessa byggplaner är ett helt oseriöst och ogenomtänkt förslag från statsbyggnadskontoret och måste förpassas till papperskorgen snarast.

kk. Byggnationen förstör naturmiljön och innebär ett avbräck i stadsbilden

Vi bor i husen på Lisebergsvägen och påverkas direkt negativt av dessa planerade hus. Det som utöver vad som sägs ovan är att vi dels förlorar vår eftermiddag och kvällssol och dels får direkt insyn från flervåningshusen på vår uteplats. Detta är helt oacceptabelt.

ll. Instämmer i yrkanden som bifogats

DB (146)

Mitt namn är DB och jag bor på Östbergshöjden och ska om en vecka flytta inom området, inte pga utav pris eller lättja, utan pga att jag trivs så otroligt bra där.

Jag kommer här använda mig av urklipp från planprogrammet med kommentarer som följd.

"Den gröna promenadstaden Den gröna promenadstaden är en strategi för utveckling av Stockholms parker och natur. En god tillgång till parker och naturområden, där människor kan mötas och hämta kraft, är en förutsättning för ett rikt och hälsosamt stadsliv. Det ska vara lätt och lockande att röra sig till fots och med cykel."

Jag tycker att planprogrammet för Östberga är en lite väl tilltagen exploatering av vårt fina och gröna bostadsområde. Ni har andra program och idéer som går under namnet "Grönare Stockholm", men hur kan detta vara i enlighet med de nya planerna när ni kommer ta bort så mycket av vår natur och våra underbara strövområden som många i både Liseberg och Östberga vistas i?

Vad ni kommer göra innebär att ni inte kopplar samman Östberga med närliggande stadsdelar, utan snarare bygger en mur runt om och förstärker det som ni idag vill kalla Östberga; en enklav. För det

första kommer ni inte märka ut var Östberga ligger någonstans genom att bygga som högst mot fältet. Ni kommer snarare göra så att Östberga då försvinner och att människor inte kan orientera sig eftersom siluetten med de karaktäristiska husen inte längre kommer existera.

”Förutsättningar i Östberga Stadsbyggnadsidealerna från 1950-60 rymmer många kvalitéer, men även en del aspekter som idag betraktas som problematiska. Östberga är grönt, öppet och i stora delar trafiksäkert tack vare uppdelningen mellan gång- och biltrafikanter. Läget på höjden ger många vackra utsikter, och tillgången till friytor är god. De stadsdelsavskiljande grönstråken bidrar till det gröna intrycket och vistelseytor.”

Utöver att ”gömma undan” Östbergshöjden kommer ni stjäla utsikten och känslan av frihet som omger höjden. Idag bor många av invånarna i bostadsrätter, en del har betalat mycket pengar, och belånat sig för att ha en viss utsikt och bo lite avskilt. Det är lugnt och tyst, vi har inget störande buller från närliggande vägar. Bebyggelsen kommer tydligt öka trafiken och parkeringsproblemet som redan råder. Att beräkna 0,53 parkeringsplatser på de nybyggda lägenheterna tror jag är ett önsketänkande.

”Längs Åbyvägen föreslås en ny stadsfront med bebyggelse. Mellan bebyggelsen och Åbyvägen iordningställs en planterad zon med stora trädbestånd, som ger fronten en sammanhållen grön naturmarkskaraktär som ansluter till dagens omgivande landskapstyper vid Östberga. Längs den gröna zonen löper ett uppgraderat pendlarcykelstråk. Cykelstråket ansluter till ny cykelbro över Åbyvägen vid Västberga allé, cykelvägen genom Lisebergsparken och samtliga nya angöringsgator från Östbergabackarna.”

- Varför plantera en ny zon med träd när vi redan har en superfin natur där? Kostsamt och konstruerat. De som nu har boende som vetter mot grönområdet längs Åbyvägen kommer då få titta in i höga bostadsfasader.

”Restiderna med kollektivtrafik för Östberga till centrala Stockholm är jämförbara med andra områden i söderort som geografiskt ligger längre bort från centrum såsom Skärholmen eller Farsta centrum.”

- Detta stämmer inte riktigt. En bytestid till t ex Årstabergs pendeltågsstation från bussen räknas som 5 min, vilket såklart förlänger restiden och gör att man missar en avgång som man normalt hinner med. I verkligheten är den rimliga bytestiden 1-2 minuter. Räknar man tiden som det tar från Farsta så kommer ingen bytestid med i beräkningen. Därav kortare restid.

"Inom ramen för programmet föreslås nya kopplingar från Åbyvägen till Östbergahöjden, och mellan Östbergahöjden och Gamla Östberga för att möjliggöra restidsvinster och genare resvägar för en effektivare kollektivtrafik."

- Det stämmer att detta skulle behövas, idag är Östbergshöjden lite svårnått eftersom man måste köra runt själva höjden istället för att koppla ihop själva bilvägen med Liseberg och Gamla Östberga. Det är ett jättebra förslag, för det om något skulle ju faktiskt sammankoppla med omkringliggande områden.

"De två fullstora kvarteren vid infarten till Östbergahöjden får stark dignitet som entrékvarter till stadsdelen och koppling mot Årstafältet. Här kommer det vara strategiskt viktigt till vad och hur lokaler används för att stärka stadslivet och skapa målpunkter. Alla bostadshus har huvudentré mot gata, men även utgång mot gården."

- Att bygga som högst mot fältet, som ni även skriver i planen, känns katastrofalt. Jag känner en slags klaustrofobi över denna idé. Att inte längre kunna se ut mot Årstafältet tror jag de flesta som bor på höjden tycker känns hemskt och som att man förlorar något som förhöjer området och ens egen tillvaro i sitt bostadsområde.

Jag tycker att ni absolut inte ska bygga högre än 3-4 våningar, precis som resten av Östbergahöjden. Då får man ju istället en siluett som visar var Östberga ligger och som stämmer överens med hur området ursprungligen sett ut. Jag förstår såklart att bostäder måste byggas, men det är skillnad på att skapa helt nya området intill en annan stadsdel, som t ex på norra delen av Årstafältet. En del boende har idag en fantastisk utsikt mot till exempel Årstafältet, men tänk er hur ni själva skulle känna om ni skulle byta ut den mot

att få titta in i en husvägg bara några meter från balkongen eller terrassen.

Texten borde man spara delar av grönområdena för att skapa luft, bibehålla grönområden som är mer naturliga och för att behålla en del av hur det ursprungligen sett ut på Östbergshöjden. Jag bifogar en planritning där jag kryssar den mark som jag tycker bör lämnas och skapa luft och bibehålla gröna inslag. Där kommer husen också byggas väldigt nära redan befintliga hus vilket kommer bidra till att en del förlorar mycket luft och ljus in till sina lägenheter. Jag hoppas verkligen ni tar denna typ av förslag i beaktning.

JS (148)

Jag tycker att program för Östberga innehåller planer på alldeles för höga hus runtom Östbergahöjden. De som bor där borde inte bli av med sin utsikt och det kommer skapa en mur runt området. Jag tycker att höjden på de nya husen ska begränsas till 4 våningar som högst, precis som befintliga byggnader är. De byggnader som ligger väldigt nära andra hus bör man kanske inte bygga eftersom det kommer minska ljusinsläpp och vy för de redan boende.

AP (149)

Östberga har fina möjligheter till utsikt över Södermalm och Liljeholmen.

Typiska Stockholmssiluetter som Högalidskyrkan, Stadshuset och Globen kan ses från många loftgångar, fönster och balkonger i Östberga.

Bebyggelsen som planeras mot Åbyvägen, delområde 4b och delområde 3 Årstafältet västra, kommer med sina plan på 5-6 våningar och högre störa utsikten som många nu kan njuta av. Utsikten och luftigheten mellan husen är och har varit kännetecknande för Östberga. Kan man bygga terrasserat istället och låta Östbergahöjdens hus ha kvar sin utsikt?

Inramningen av Östberga med en ny högre front utåt kan inte en känsla av en muromgärdad äldre del som skymms istället för att ges ett mer framträdande utrymme. Förhoppningsvis gör en

tillkommande bebyggelse i området att Östberga upplevs som en helhet och inte i delar som "gamla", "nya" och "nygamla Östberga".

Det centrala stråket är viktigt och det är bra att det görs mer attraktivt och naturligt att nyttjas.

MK (153)

Jag skulle vilja lämna ett förslag på en utredning inom planprogram för Östberga.

Korsningen Åbyvägen/Västberga allé med anslutande väg mot Lisebergsvägen tar upp en stor yta i dagsläget. Jag föreslår en utredning för att se om Västberga allé kan ansluta till Åbyvägen västerifrån. De två korsningarna kan då ersättas av en och ytor kan frigöras för ytterligare bostadsbyggande. Förutom större exploatering och fler bostäder bör det även kunna möjliggöra en mer attraktiv och sammanhängande stadsmiljö, och rakare och genare sträckning för pendlarcykelstråket.

Jag bifogar två skisser på en möjlig cirkulationsplats. Ena skissen visar en kompakt cirkulationsplats för att frigöra så stora ytor som möjligt för exploatering. Den andra skissen visar en utformning som är mer optimerad för trafik, med en större cirkulationsplats, men som ändå frigör ytor för exploatering. Den första skissen visar en anslutning direkt mot Sylvestergatan, vilket ger en genare sträckning för buss 165 och en tydligare kvartersstruktur. Dock är det osäkert om sträckan från bron över järnvägen till cirkulationsplatsen är tillräcklig för att ta upp höjdskillnaden med acceptabel lutning. Båda skisserna visar även en fri högersväng från Västberga allé mot Åbyvägen söderut. Som ett alternativ till cirkulationsplats kan en signalreglerad korsning övervägas. Mikrosimulering kan göras för att utvärdera olika korsningsutformningar. En utgångspunkt är naturligtvis att den nybyggda bron över järnvägen och den nybyggda gång- och cykelbron inte ska påverkas. Den befintliga äldre bron för Västberga allé över Åbyvägen kan rivas, antingen i samband när den nya utformningen är färdig, eller tidigare om vägen stängs av. Alternativt kan brokonstruktionen behållas och ges en ny funktion, till exempel som ekodukt eller någon annan funktion.

GB (154)

Bilaga som är samma skrivning som underskrifterna i nr. 145.
Därutöver framförs:

Med anledning av rubricerade förslag till program för Östberga mm
får jag i egenskap av sakägare framföra följande.

Mitt yttrande och yrkanden framgår av den bilagda skrivelsen, (pdf-fil) samt vad nedan anför.

Den planerade bebyggelsen i Liseberg, mellan Åbyvägen och Lisebergsvägen är en KATASTROF för oss som bor på Fackelvägen och Lisebergsvägen med flera närliggande vägar. Redan nu är denna del av Liseberg mycket störd av genomfartstrafik, även med tung trafik. Vår fastighet, Fackelvägen 1, är belägen i korsningen mellan Lisebergsvägen och Sylvestergatan. Om det öppnas en vägkorsning, Lisebergsvägen/Fackelvägen, med in-och utfarter till det nya området kommer vår fastighet att ligga som i en " trafikrondell " med stark trafik runt oss. För närvarande är bullret från trafiken vid huset och på tomten redan nu en mycket stor olägenhet. Det går t ex inte att föra något samtal på tomten pga bullret från trafiken.

Det blir dessutom en direkt insyn i huset och på tomten från de planerade stora 5-våningshusen. Vår fastighet kommer att ligga i en stor skugga av de stora höga huskomplexen.

Den planerade bebyggelsen kommer att medföra att vår fastighet och vår bostad blir helt obeboelig.

Vi måste alltså lämna vår bostad och vårt hem som vi haft i 30 år, och där våra barn har växt upp i trygghet och flytta därifrån.

Detta är helt oacceptabelt.

Om den planerade bebyggelsen blir en realitet blir konsekvensen att vår fastighet och bostad, eventuellt även närliggande fastigheter måste exproprieras av Stockholms kommun.

Alternativt kommer vi att stämma Stockholms kommun, Stadsbyggnadskontoret i domstol och yrka skadestånd.

Det kommer med stor sannolikhet att medföra ett flertal långa rättsprocesser framöver.

Byggnadsförslaget är en oseriös och ogenomtänkt skrivbordsprodukt från Stadsbyggnadskontoret, helt utan hänsyn tagen till befintlig bebyggelse och boendemiljö. Jag hemställer med eftertryck att Stockholms stadsbyggnadskontor omprövar dessa byggplaner och utreder och utser alternativa platser för den nya bebyggelsen.

PS (156)

Ref alla möten i området.

Jag tycker att ni har gjort ett fantastiskt arbete och det mesta ser väldigt bra ut.

Dock vänder jag mig starkt emot de sexvåningshus ni planerar nedanför våra radhus nordvästra Östberga. Det kommer att bli som en vägg där Östberga verkligen avskiljs mot nya Årstafältet. Förutom denna mur lämnar ni väldigt lite grönområde kvar här nedanför slänten. Jag förstår behov av hus men bygg låga hus och låt husen smälta in med våra hus så att områdena byggs ihop även i denna del av området istället.

DÅ (157)

Samma skrivning som underskrifterna i nr. 145

Plus egna bilder, se originalakt

AL och UL (158)

Samma skrivning som underskrifterna i nr. 145.

KB (159)**Beträffande bygge av bostäder i Liseberg**

Jag yrkar på att planen för bygget av ca 325 bostäder längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg stoppas.

Bygget kommer att påverka Naturmiljön, möjligheterna till rekreation och stadsbilden på ett negativt sätt. Vidare kommer trafiksituationen att försämrats betydligt.

Se bifogad skrivelse för ytterligare förtydligar av mitt yrkande.

Beträffande bygge av bostäder i Liseberg

Jag yrkar på att planen för bygget av ca 325 bostäder längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg stoppas.

Bygget kommer att påverka Naturmiljön, möjligheterna till rekreation och stadsbilden på ett negativt sätt. Vidare kommer trafiksituationen att försämrats betydligt.

Se bifogad skrivelse för ytterligare förtydligar av mitt yrkande.
(*Bilaga likalydande med yttrande nr. 145*)

Lisebergs Villaförening gm LD (162)

Samma skrivning som underskrifterna i nr. 145

LD (163)

Till: Stockholms stadsbyggnadskontor, Registraturen

Ärende: Program för Östberga, Diarienummer 2015-08443,

Samrådshandling juni/augusti 2017

Styrelsen för Lisebergs Villaförening som företräder över 400 villaägare i Liseberg, yrkar på att planen för bygget av ca 325 bostäder längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg stoppas av nedanstående anledningar:

1 Inledning

1.1 Programförslaget

Kommunen har nyligen presenterat ett förslag där Östberga och Liseberg ska knytas ihop genom att bygga flera 5-våningshus, totalt ca 325 bostäder, längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg. Alla som bor i Liseberg berörs av förslaget. För att senare ha rätt att överklaga kommunens beslut att anta detaljplanen måste du skriftligen skicka in dina synpunkter senast fredag 25 augusti 2017. Läs mer om programförslaget:

<http://insynsbk.stockholm.se/Byggochplantjansten/Pagaendeplanarbete/PagaendePlanarbete/Planarende/?JournalNumber=2015-08443>

1.2 Konsekvenser i korthet

Förslaget får stora konsekvenser. Förtätningen med flerbostadshus i den smala gröna korridor där boende idag rastar sina hundar och barnen leker kommer förändra stadsbilden dramatiskt, både

estetiskt och kulturhistoriskt. Med fler bostäder och boende ökar trafiken och genomfarten i området vilket troligtvis påverkar olycksrisk, luftkvalitet och bullernivåer. Infrastrukturen (vägbredd, korsningar, trottoarer, dagvattenledningar etc.) i Liseberg är redan idag hårt belastad och situationen blir än mer ansträngd i och med utbyggnaden av bostäder på Annebodavägen.

Kommunens förslag tar ingen hänsyn till ovan och riskerar att förändra boendemiljön till det sämre i Liseberg

1.3 Skälig tid för granskning

Enligt SFS 2004:606, 6 kap 14§ skall: ”Den myndighet eller kommun som upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12§ skall göra den och förslaget till plan eller program tillgängliga för berörda kommuner och myndigheter samt allmänheten. Dessa skall ges skälig tid att yttra sig.”

Kommunen och dess konsulter har i flera månaders tid utarbetat svärgenomträngliga dokument som presenteras i början av juni. Yttranden skall vara inlämnade i slutet av augusti 2017. Med anledning av att folk är lediga under sommaren kan utsatt tid för samråd ej anses som skälig. Informationsbladet om programförslaget och dess samråd landade i brevlådorna hos Lisebergs villaägare måndagen den 12 juni. Kommunen anordnade öppet hus i Östbergaskolans matsal på kvällen denna dag samt dagen efter, tisdagen den 13 juni. Denna korta tidsframhållning från kommunens sida kan ej anses som skälig. (Tid för samråd har efter protester förlängts till den 4/9 2017)

Det får också ses som märkligt att kommunen på sin programsidan lägger ut alla bilagor (analyser, programdokument etc.) i högupplöst format. Detta försvårar för allmänheten att ta del av dessa viktiga dokument då det tar väldigt lång tid att ladda ned. Ett bra exempel är programförslaget, se länk ovan, som är på 27 MB. Områdesanalysen ligger på 85 MB. Vänligen formatera om dessa i ett mer nedladdningsvänligt format.

2 Naturmiljön

2.1 Biotopisk korridor

Naturvärdesobjekt 28-34 (se kommunens konsekvensanalys av naturmiljön) har rikt djurliv med bland annat rådjur, räv, hare med flera och är en viktig biotopisk korridor i deras förflyttningar mellan exempelvis Enskede, Årstafältet, Solberga, Sjöängen, Älvsjöskogen och ytterligare söderut. Korridoren har idag en varierande växtlighet med mycket träd och buskar som ger ett

naturligt skydd och möjlighet till föda. Det är den enda korridor som djuren har att tillgå och den är väldigt smal. Boende ser ofta djur som rör sig i denna biotopkorridor.

En utbyggnad på föreslagna platser skulle stänga av, eller åtminstone kraftigt försämma, ett rikt djurliv i södra Stockholm. Detta bör kommunen värna då ianspråktagande av naturvärdesobjekt 28-34 skulle innebära stora konsekvenser inom flera av objekten. Ingen utredning av pollinatörer är gjord för Lisebergssdelen.

2.2 Rekreation

Idag används den gröna korridoren flitigt av de boende som rekreatjonsområde. Exempelvis är det ett av få ställen där hundägare kan rasta sina hundar. Det är också ett populärt ställe för områdets barn att ströva och leka i. Med förslaget kommer merparten av Lisebergs naturliga skogsområden och strövområden försvinna. Det skulle bli ett drastiskt negativt ingrepp på boendekvaliteten för de boende i Liseberg. Utredningen motsäger själv byggförslaget med att markera aktuella byggområden som betydelsefulla på grönområden.

3 Stadsbilden

Liseberg är ett villaområde från 1920-talet. Stadsbilden skulle förändras drastiskt, såväl estetiskt som kulturhistoriskt, om programförslaget med flera moderna flerbostadshus realiserar. Den föreslagna höjden på 4-5 våningar riskerar att ta bort eftermiddags- och kvällssol för många av de boende på Lisebergsvägens övre del vilket kommer ge en kraftigt försämrad boendemiljö. En utredning om de planerade bostädernas påverkan på skuggning av närområdet och vilka konsekvenser det får har ej utförts vilket bör göras omgående. Under byggskedet kommer schakt, byggplank, kranar, lastmaskiner, masstransporter att dominera villalivet och gatuperspektiven på ett påtagligt negativt sätt. Det kommer även att orsaka påtaglig skada på kulturhistorisk och stadsnatur-miljö längs stora delar av den planerade sträckningen utmed Åbyvägen.

4 Dagvatten

Ledningsnätet för dagvatten i Liseberg är redan i dagsläget väldigt hårt belastat, flera markytor inom området drabbas ofta av översvämning vid kraftiga regn. Två villaområden i Liseberg har flera gånger de senaste åren fått sina källare vattenskadade av avloppsvatten. Den dagvattenutredning som Geosigma har utfört påvisar detta och bedömer att det krävs nya ledningar eller

”Alternativt behålls dessa områden som grönområden”. Med andra ord är det direkt olämpligt att gå vidare med byggplanerna innan en fördjupad analys av Lisebergs ledningsnät utförs.

5 Trafik

5.1 Farligt gods

Åbylänken samt broförbindelsen till Västberga Allé och Västberga industriområde trafikeras av tung trafik och trafik med farligt gods. Med detta program kommer de nya bostäderna som planeras ligga direkt längs Västberga Allés uppfart mot bron, bli extremt utsatta för risken med ”farligt gods”. Detta bör strida mot gällande regler för bostäders säkerhetsavstånd till farligt gods.

5.2 Genomfart

Området upplever redan idag en kraftigt ökad genomfartstrafik, både från Åbyvägen och från Huddingevägen, allteftersom Blomsterfondens nybyggda bostadshus vid blir färdigställda. I början av juni 2017 öppnades åter bron över till Västberga industriområde vilket också påverkar genomfartstrafiken. Infrastrukturen med en vägbredd, korsningar, trottoarer är ej dimensionerade för denna ökning av trafik. Med ökade genomfart ökar också risken för olyckor. Redan idag är infarten från Åbyvägen en olycksdrabbad 3-vägs korsning vilket inte kommer att bli bättre med ökad trafik, speciellt med tanke på att infarten till det nya området sker från Lisebergsvägen. Korsning Lisebergsvägen/Sylvestergatan kommer troligtvis bli än mer olycksdrabbad då den är skymd redan idag. Med ytterligare en tilltänkt korsning Lisebergsvägen/Fackelvägen är sannolikheten för olyckor överhängande med ökad trafik av gående, cyklister, bilar och bussar. Jultomtestigen som idag är en smal återvändsgata ska i förslaget bli en genomfartsgata till det nya bostadsområdet. Denna gata är under inga omständigheter dimensionerad för sådan trafik. Cykelbanan som idag går igenom korridoren är en uppskattad och väl använd sträcka för de som cykelpendlar. Vi har svårt att se att den framtida dragningen skulle kunna erbjuda samma känsla av rymd och kontakt med naturen. I programförslaget ser dagens cykelvägs korsning på Lisebergsvägen ut att försvinna vilket är positivt.

5.3 Parkering

Parkeringsplatser är redan idag ett stort bekymmer i området då det beräknade bil innehavet per hushåll idag ligger mellan 1 – 1.5 bilar. Situationen kommer bli än mer ohållbar när den föreslagna utbyggnaden ska enligt uppgift förses med 0.53 P-platser/lägenhet.

Av detta framgår att parkeringssituationen kommer att bli ohållbar. Det är inte utrett/klarat om de 0.53 P-platserna kommer att anläggas under föreslagna byggnader eller om ytterligare område ovan jord kommer att behövas. Var dessa i så fall ska anläggas är inte utrett.

5.4 Buller

Den föreslagna placeringen av byggnader längs den tungt trafikerade Åbyvägen kan knappast ses som bovänlig. Med ökad trafik i området kommer rimligtvis även bullernivåerna att öka. Det saknas en fullt redovisad teknisk redovisning av bullereffekten.

5.5 Luftkvalité

Många bostadsområden får sämre luftkvalité på grund av ökade utsläpp från byggtrafikens transporter och omledning av annan biltrafik. När bostäderna byggs påverkas luften av kvävedioxid vid sprängning.

6 Slutsats

Styrelsen för Lisebergs Villaförening anser att det är nödvändigt att ompröva bygget av ca 325 bostäder längs med Åbyvägen i den norra delen av Liseberg med anledning av hur stor negativ påverkan detta skulle ha på Lisebergs villaområde och de boende. Alternativ plats bör utredas av stadsbyggnadskontoret.

Med vänlig hälsning

Lars Dahlman, Ordförande

Lisebergs Villaförening

EB (164)

Beträffande bygge av bostäder i Liseberg

Jag yrkar på att planen för bygget av ca 325 bostäder längs Åbyvägen i den norra delen av Liseberg stoppas.

Bygget kommer att påverka naturmiljön, möjligheterna till rekreation och stadsbilden på ett negativt sätt. Vidare kommer trafiksituationen att försämrats betydligt.

Samma skrivning som underskrifterna i nr. 145 som bilaga

Anneboda Villaförening gm MP (165)

Samma skrivning som underskrifterna i nr. 145

AL och CE (171)

Tråkigt, det blir inte så mycket luft och grönska kvar i området.
Stoppa projektet.

TB (177)

Samma som nr. 97

Boende på Lisebergsvägen, underskrifter av 37 hushåll (201)

För att förenkla för oss alla som bor i radhusområdet Julpsalmen har vi skrivit en gemensam formulering till svar på samrådet. De undertecknade avstyrker den del av samrådsplanen som berör Västra Liseberg. Planen kommer att kraftigt försämma för oss som redan bor i radhusområdet.

Förslagets svagheter och brister preciseras, i korthet, närmare i bilaga 1. I bilaga 2 inkom ytterligare synpunkter från en av de boende.

Bilaga 1. Samma skrivning som underskrifterna i nr. 145.

Bilaga 2:

Planerad byggation Östberga/Liseberg

Trafik

Utfart från området går via trevägskorsning mot Huddingevägen, Åbyvägen och Västberga där trafik till och från ska samverka. Det är redan idag hårt belastat och köbildning är mer regel än undantag. Området är redan idag belastat av genomfartstrafik mot Huddingevägen. Kurvan vid Lisebergsvägen/Sylvestergatan har vid olika tillfällen under åren påtalats innebära en olycksrisk. Bilister genar i kurvan, hastighetsbegränsningar respekteras inte och sikten är minimal. Linjebussar trafikerar gatan.

Förslaget att leda trafik på Fackelvägen respektive Jultomtestigen på smala villagator måste rimligtvis tala emot alla miljöhänsyn. Om det finns skäl att öka tillgängligheten till området så bör möjligheten att förändra användningsområdet för korsningen

Åbyvägen/Götalandsvägen övervägas. (Används idag enbart för busstrafik linje 144). Kollektiva färdmedel i området erbjuds idag med buss 165 mot Farsta respektive Liljeholmen. En busslinje som redan idag har svårt att hålla tidtabeller p.g.a. lång linjesträckning och många passagerare. En byggnation av det här slaget skulle innebära krav på utökning av kollektiva färdmedel.

Cykelvägar

Idag går en cykelväg via området och som nyttjas av cyklister till och från Älvsjö, Huddinge och Årsta. Vi har under 1,5 års tid varit avskärmad från förbindelse med Västberga men har i sommar fått tillgång till en cykel/gångbro som öppnat möjligheten för cyklister att färdas västerut. Ett ingrepp i området med nyproduktion skulle innebära att cykelvägen inte kommer att vara tillgänglig under byggtiden som sannolikt rör sig om flera år. Om nyproduktionen begränsas till området vid infarten till Liseberg så finns det en möjlighet att cykla via lokalgator och ansluta till cykelbanor söderut. Staden propagerar för att öka möjligheterna till cykelpendling men ett sådant här ingrepp skulle göra det omöjligt över en lång period och dessutom skulle det vara omöjligt att passera över cykelbron då området av säkerhetsskäl sannolikt kommer att vara avspärrat under byggtiden.

Radhus

Förslaget att producera radhus inom nybyggnationen måste vara ett slöseri med dyrbar mark. Liseberg har ett stort utbud av befintliga radhusområden så det finns gott om möjligheter att finna den boendeformen om man så önskar.

Förskola

Förslaget att anlägga en förskola på markområdet vid vändplanen bedöms som en illa vald plats. Förskolan skulle vara tillgänglig för hela upptagningsområdet vilket betyder att barn från området kommer att skjutas morgon och kväll. Vägen används idag för parkering vilket begränsar utrymmet. Sopbilar och snöröjningsfordon kräver framkomlighet.

Radhusområdet vid Lisebergsvägen består av 42 radhus väl lämpade för barnfamiljer men det har aldrig erbjudits en planerad lektyta för barn. Ett rimligare förslag vore att istället använda ytan till en allmän lekplats i anslutning till cykelvägen.

Boendemiljö

Krav på bostäder får väl inte helt överskugga krav på boendemiljö. Att anlägga hus i direkt anslutning till en genomfartsled, med begränsade grönytor, begränsad närservice och med betydande påverkan för alla som idag är bosatta i området borde vara tillräckliga skäl för att ompröva planerna.

JD (205)

Jag yrkar på att planen för bygget av bostäder i skogen mellan Annebodavägen, Östbergabackarna och Åbyvägen i den norra delen av Liseberg samt Längs Åbyvägen stoppas av nedanstående anledningar:

1. Inledning**1.1 Konsekvenser i korthet**

Förslaget får stora konsekvenser. Förtätningen med flerbostadshus i skogsområdet där boende idag rastar sina hundar och barnen leker kommer förändra stadsbilden dramatiskt, både estetiskt och kulturhistoriskt. Med fler bostäder och boende ökar trafiken och genomfarten i området vilket troligtvis påverkar olycksrisk negativt. Infrastrukturen (vägbredd, korsningar, trottoarer, dagvattenledningar etc.) i Liseberg är redan idag hårt belastad och situationen blir än mer ansträngd i och med utbyggnaden av bostäder på Annebodavägen. Kommunens förslag tar ingen hänsyn till ovan och riskerar att förändra boendemiljön till det sämre i Liseberg.

1.2 Skälig tid för granskning

Enligt SFS 2004:606, 6 kap 14§ skall: ”Den myndighet eller kommun som upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12§ skall göra den och förslaget till plan eller program tillgängliga för berörda kommuner och myndigheter samt allmänheten. Dessa skall ges skälig tid att yttra sig.”

Kommunen och dess konsulter har i flera månaders tid utarbetat svårgenomträngliga dokument som presenteras i början av juni. Yttranden skall vara inlämnade i slutet av augusti 2017.

Med anledning av att folk är lediga under sommaren kan utsatt tid för samråd ej anses som skälig. Informationsbladet om programförslaget och dess samråd landade i brevlådorna hos Lisebergs villaägare måndagen den 12 juni. Kommunen anordnade öppet hus i Östbergaskolans matsal på kvällen denna dag samt dagen efter, tisdagen den 13 juni. Denna korta tidsframhållning från kommunens sida kan ej anses som skälig.

(Tid för samråd har efter protester förlängts till den 4/9 2017)

2 Naturmiljön och Rekreation

Idag används detta gröna område flitigt av de boende och dagmammar som rekreation. Exempelvis är det ett av få ställen där hundägare kan rasta sina hundar. Det är också ett populärt ställe för

områdets barn att ströva och leka i. Med förslaget kommer merparten av Lisebergs naturliga skogsområden och strövområden försvinna. Det skulle bli ett drastiskt negativt ingrepp på boendekvaliteten för de boende i Liseberg. Dessutom har det senaste åren byggts nya områden på befintlig skog och ängar i området (mellan Sylvestergatan och Lisebergs IP, vid Äppelängen samt slutet på Annebodavägen). Området har väldigt många dagmammor som utnyttjar skogen på dagarna, detta förslag kommer begränsa deras verksamheter.

3 Dagvatten

Ledningsnätet för dagvatten i Liseberg är redan i dagsläget väldigt hårt belastat, flera markytor inom området drabbas ofta av översvämning vid kraftiga regn. Den dagvattenutredning som Geosigma har utfört påvisar detta och bedömer att det krävs nya ledningar eller ”Alternativt behålls dessa områden som grönområden”. Med andra ord är det direkt olämpligt att gå vidare med byggplanerna innan en fördjupad analys av Lisebergs ledningsnät utförs.

4 Trafik

4.1 Genomfart

Området upplever redan idag en kraftigt ökad genomfartstrafik, både från Åbyvägen och från Huddingevägen. I början av juni 2017 öppnades åter bron över till Västberga industriområde vilket också påverkar genomfartstrafiken. Infrastrukturen med vägbredd, korsningar, trottoarer är ej dimensionerade för denna ökning av trafik. Med ökade genomfart ökar också risken för olyckor. Redan idag är infarten från Åbyvägen en olycksdrabbad 3-vägs korsning vilket inte kommer att bli bättre med ökad trafik, speciellt med tanke på att infarten till det nya området sker från Lisebergsvägen. Korsning Lisebergsvägen/Sylvestergatan kommer troligtvis bli än mer olycksdrabbad då den är skymd redan idag. Med ytterligare en tilltänkt korsning Lisebergsvägen/Fackelvägen är sannolikheten för olyckor överhängande med ökad trafik av gående, cyklister, bilar och bussar.

Parkering

Parkeringsplatser är redan idag ett stort bekymmer i området då det beräknade bilinnehavet per hushåll idag ligger mellan 1 – 1.5 bilar. Situationen kommer bli än mer ohållbar när Den föreslagna utbyggnaden ska enligt uppgift förses med 0.53 P-platser/lägenhet. Av detta framgår att parkeringssituationen kommer att bli ohållbar.

Det är inte utrett/klarlagt om de 0.53 Pplatserna kommer att anläggas under föreslagna byggnader eller om ytterligare område ovan jord kommer att behövas. Var dessa i så fall ska anläggas är inte utrett.

5 Slutsats

Jag anser att alla grönområden ska bevaras då det redan finns få grönområden kvar i området. Alternativ plats bör utredas av stadsbyggnadskontoret. Jag vill inte att mina barnbarn kommer behöva ha ett betong och asfaltshav från norra Uppsala till Järna för att dagens politiker inte bevarade några grönområden alls.

Med vänlig hälsning

Jonas Didriksson,

EP (206)

Jag är en av de boende som påverkas oerhört negativt av det planerade bygget i Liseberg, Älvsjö, Stockholm. Jag vill invända mot de planer Stockholm stad har att bygga i Liseberg. Inga korrekt genomföra kontroller hur det kommer att påverka omgivningen, de boende, naturen och infrastrukturen verkar utförda.

Vi bor i radhus längs Lisebergsvägen och enligt planerna vill ni bygga hus som är 3-5 våningar, alltså 10-15 meter höga och ca 10-15 meter från vårt radhus. Solen kommer att försvinna för oss, all kvällssol kommer att tas bort om det byggs hus där. Jag vill att en korrekt solstudie genomförs och presenteras för att visa hur bygget påverkas oss med soltimmar. Våra tomter ligger under markytan och påverkas oerhört mycket.

HAR NÅGRA POLITIKER OCH TJÄNSTEMÄN VARIT OCH KOLLAT HUR DET SER UT DÄR DET PLANERAS ATT BYGGAS?

Det finns redan mycket problem i Liseberg gällande avloppssystem. Har det kontrollerats hur det kommer att påverka att bygga ännu mer hus i området?

Vi har idag stora problem med trafiken i Liseberg. Många fordon, både de som bor och andra som kör i området kör alldeles för fort. Det finns många barn och barnfamiljer i hela Liseberg, men inget känns byggt för detta om man ser på infrastruktur och trafiken. När vi har pratat med trafikkontoret anser de att vi inte är ett prioriterat

område. Parkeringar finns det inte många och det blir en brist mer och mer. Vid byggen av fler hus kommer det bli mer trafik och större konkurens om parkeringsplatser vilket kommer bli ett stort problem som gör det farligare och osäkrare längs gatorna.

Har det kontrollerats hur byggnationen kommer att påverka kollektivtrafiken? Hur många mer bussar som måste köra i området? Hur det kommer att påverka trafiksäkerheten mer negativt?

Finns det verkligen inga naturvärden värda att spara? I Liseberg och Stockholm finns det många gröna stråk längs vägar och cykelvägar. Det finns flera stycket i Lisebergs som är jättefina för området som boende och speciellt barnfamiljer använder. Den kulle och växlighet vi har mot stora vägen räcker som bullerskydd och är trevlig för området. Området kommer att försämrats om alla de grönområden försvinner som det är planerat att byggas på.

Jag anser att de som beslutar om detta måste åka ut och kolla på området. Sen måste även korrekta studier och efterforskningar göras i området hur allt bygge kommer påverka oss som bor där och i sin helhet.

Jag är emot byggnationen i Liseberg. Det finns så många andra ställen att bygga på och expandera Stockholm där det inte påverkar människorna så mycket som hos oss. Det måste även planeras att bevara den grönska Stockholm har som stad. Det är den som gör Stockholm så speciell och fin.

Liseberg är ett fint och unikt område. Ett av få områden som ligger så nära tullarna som ser ut som det gör.

MB (207)

Har med bestörtning tagit del av er flashiga promotion om Östberga fast det handlar om Liseberg. Tyvärr har Östberga, trots omvandlingar till eget ägande, fortfarande stora sociala problem, bilbränder, mord/avrättningar. Hur man ens kan tänka att dessa problem skulle avklinga genom att utöka området har jag svårt se.

Liseberg är en relativt tätbebyggd del i Älvsjö med blandad bebyggelse, flerfamiljshus, egna hem och radhus. Trafiken i

området har ökat kraftigt sedan genomfartsförbudet togs bort, tung trafik har också ökat betänkligt. Området har haft stora problem med såväl tillvatten som avlopp vilket väcker frågan om det ens är möjligt att öka belastningens på ett vattennät som byggdes på 1930 talet och framåt, även om förbättringar har gjorts. Så har vi den viktiga frågan om luften. Hur ska den klara en ökad belastning av X antal fordon till byggnader som ligger vid en redan mycket belastad trafikled? Det talas om livsluft. Till det hör väl ljus? Hur kommer de radhus och egna hem som nu ligger vid utkanten av Liseberg att få sin ljussituation förändrad? Kommer de att plötsligt befinna sig i ett ständigt mörker eller halvskugga?

Allmänna kommunikationerna inom Liseberg/Älvsjö kan redan nu nyttjas av boende i Östberga. Känns inte relevant med utbyggnad av den i området. Det är smala gator anpassade för den befintliga bebyggelsen vilket gör att ytterligare bussgator inte känns möjliga. Staden har redan svikit flera för området viktiga löften, Sjöängen skulle bli just en äng med damm, växter och fåglar, Årstafältet skulle bli en sammanlänkande rekreationsplats för Årsta och Östberga med bad, kultur.

När nu Årstafältet bebyggs med X antal lägenheter, låt den ynka lilla grönstrimman mot Åbylänken få förbli just en grön strimma för rekreation, jogging, hundpromenader och barnlek. Infrastrukturen i området klarar inte en så stor ökning som de tänkta flerfamiljshusen innebär. Sedan kan vi ta en liten tanke på de som ev flyttar in i de tänkta husen. Tung trafik bl a till Asfaltverket, allmän trafikled med personbilar och tung trafik, tja, jag vill inte ha en sådan boende miljö. Jag vill leva!

Tänk om, lägg ner dessa mycket ur alla aspekter olämpliga planer. Värna människan och miljön!